

E 57

A BUDAPESTI
MAGY. KIR. ÁLLAMI NÉPISKOLAI
TANÍTÓKÉPZŐ-INTÉZET

1934—35. ÉVI

ÉRTESÍTŐ

A TANÁRTESTÜLET KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL
SZERKESZTETTE:

PADÁNYI-FRANK ANTAL DR.
IGAZGATÓ

CIM: I., FERY OSZKÁR-UTCA 40. SZÁM. — TELEFON: 53-4-85.

BUDAPEST
BOKOR ÉS FISCHER, KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZET, BUDAPEST, VII., WESSELÉNYI-U. 68.

1895

A BUDAPESTI
MAGY. KIR. ÁLLAMI NÉPISKOLAI
TANÍTÓKÉPZŐ-INTÉZET

1934—35. ÉVI

ÉRTESÍTŐJE

A TANÁRTESTÜLET KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL
SZERKESZTETTE:

PADÁNYI-FRANK ANTAL DR.
IGAZGATÓ

CIM: I., FERY OSZKÁR-UTCA 40. SZÁM. — TELEFON: 53-4-85.

BUDAPEST
BOKOR ÉS FISCHER, KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZET, BUDAPEST, VII., WESSELÉNYI-U 68.

REV 98

REV 2010

I.

1. A küzdelmek szerepe a tanítóképzésben.

A.) A küzdelmek megindulása.

Amikor arról gondolkoztam, hogy az évnnyitó tárgyát a sok lehetséges és kínálkozó gondolatkörök melyikéből vegyem, eszembe jutott báró Eötvös Józsefnek az a munkája, amelynek címe: A XIX. század uralkodó eszméinek befolyása az álladalomra. Ez segített a tárgy kiválasztásában. Ugyanis úgy éreztem, hogy a sok lehetséges kérdés közül az lesz a legalkalmasabb, amely iránt korunkban a legtöbb érzék mutatkozik. Most az a kérdés, melyek korunk uralkodó eszméi, melyek napjaink vezéreszméi? — Ezek különböznek a szerint, amint a politikára, az irodalomra, a történelemre, a természettudományokra, a pedagógiára stb. gondolunk. A vezéreszmék különböznek a szerint, amint egy évre, egy évtizedre vagy több évtizedre gondolunk. Figyelmemet az elmúlt irodalmi hangulat kötötte le. Ebben azt találtam legjellegzetesebbnek, hogy mintegy újból felfedeztük Madách Imre nagy alkotását: Az ember tragédiáját. A Nemzeti Színházban újjult erővel mutatták be, külföldi színpadon is szerepelt, Szegeden szabadtéri színpadon is előadták. Nem szándékozom Az ember tragédiájának tartalmát elemezni, arra sem gondolok, hogy esztétikailag méltassam, hanem alapgondolatát, vezéreszméjét szeretném a tanítóképzés szempontjából gyümölcsöztetni. Azt hiszem, nem nehéz megállapítani, hogy alapgondolata a befejezésben jut kifejezésre. Ebből a befejezésből: „Mondottam, ember: küzdj és bízva bízzál!” — szeretnék erőt meríteni a magunk munkájára vonatkozólag.

„Ember: küzdj és bízva bízzál!” Mit jelent ez a vezéreszme a tanítónövendék szempontjából? Ezt: „növendék: küzdj és bízva bízzál!” — Hát vannak a növendéknek küzdelmei? Vannak. És itt kapcsolódik beszédem az évvárás hangulatához. Csak röviden akarom azt jelezni, hogy a lelki élet fokozatos és folytonos fejlődése érdekében az évvárás kapcsolódjék az évnnyitóhoz. A következő évben az évnnyitó a lehetőség szerint bizonyos vonatkozásban kapcsolódjék az elmúlt évvárás hangulatához. A most felvetett kérdés igen alkalmas arra, hogy az elmúlt év végén keltett hangulatba belekapcsolódjam. Mikor az elmúlt iskolai év végén azt kérdeztem a növendékektől, hogy

milyen hatással volt rájuk az évfáradó ünnepe, akkor a be-számoló az elhatározások egész seregét hozták. Ezeknek az elhatározásoknak tetté, valóssággá való változtatása csak küz-delem, helyenként csak erős küzdelem útján lehetséges. Ezek-ből az elhatározásokból most néhány példát hozok ide, hogy ezzel is elősegítem ezek megvalósítását; hogy megmagyarázzam a kapcsolatos feladatokat, hogy a magam részéről is erőt adjak azok életrekeltéséhez. Konkrétizálni akarom a feladatokat. Az egyéni multjukból meríthető tanulságokra akarok élesebben rámutatni. Sőt még ennél is továbbra akarok menni, t. i. az összes növendékek részére akarom megvilágítani az egyesek írásából megállapítható tennivalókat. Ugyanis olyan feladatok hámozhatók ki ezekből, amelyekkel való törődés az ifjúság nagy része, vagy az egész ifjúság szempontjából nagyon kívá-natos.

H. J. figyelmét a közös munkában való résztvétel kérdése kötötte le. Úgy látszik, lelkiismereti furdalásai lehettek a miatt, hogy ilyen munkákra többször nem jelentkezett. Azonban vára-kozásom ellenére nem azt mondotta, hogy ezentúl keresni fo-gom az alkalmat, hogy közös munkát végezhessek, hanem ma-gyarázatát adta annak, hogy bizonyos közös munkára eddig miért nem vállalkozott. Ha pl. arról volt szó, hogy a közös munka valaminek a kihirdetésével és valamely írással kapcsola-tos, akkor azért nem vállalkozik annak elvégzésére, mert egyrészt társai belekötnek közismert gyors beszédebe, másrészt pedig rossz írásába a tanár úr bizonyára a következő megjegy-zést teszi: „Ejnye, ez a H.!” Növendékünk lelkében — ha nem is mondja, de — öntudatlanul él az a gondolat, hogy ő az említett okokból felmenthető az ilyen természetű közös munkák alól. Nagy tévedés. Nemcsak ismerni kell Madách gondolatait, hanem követni is. Mit mond Madách? „Ember: küzdj!” Hol van itt a küzdelem?! Azt mondom H. J. növendékünknek és összes érdekelt társainak, hogy ne nyugodjunk olyan könnyen bele abba, hogy valamely közös munkára nem vállalkozhatunk. Ha ennek valamely akadályja volna, akkor tüntessük el az akadályt. Az akadály eltüntetése épen az a küzdelem, amelyre Madách felhív bennünket. Az adott esetben melyek az akadályok? A gyors beszéd és a csúnya írás. Növendékünkben dereng az, hogy az egyiket le kellene küzdeni, a másiktól nem szól többet. Hozzuk az egyiket a derengésből, a másikat a sötétségből a napvilágra és állapítsuk meg, hogy a tagolt, a kellően hang-súlyozott beszéd és a szép, gondos írás elsőrangú tanítói kész-ség. Aki ezekkel nem rendelkezik, küzdjön értük. Aki hadar, alkalmatlan a tanítói pályára. Aki nem tud szabályos betűket formálni, aki nem tudja írásbeli dolgait gondosan kiállítani, hogyan akarja a gyermekeket ezekre megtanítani? Tudjuk, hogy Demosthenes beszédhibában szenvedett, de erős küzdelem út-ján Görögország legnagyobb szónoka lett. Necsak emlegezzük Demosthenes esetét, hanem kövessük is. Menjenek ki a szabadba,

s ott mondjanak el szövegeket, ott szavaljanak. — Hasonlóképen ne nyugodjanak bele abba, hogy csúnya az írásuk, hanem vegyenek egy ábécés könyvet és törekedjenek az abban lévő betűket gondosan utánozni. Kitartó, tudatos gyakorlás meg fogja hozni a jobb írást, mindenki tartson szemlét beszédmódja és írása felett, s minél előbb kezdje meg a szükséges gyakorlatokat.

Van növendék, aki vasárnaponként egy órával előbb kel fel, csak hogy valamely plébánia templomban elvégezhesse az áldozást. Nem szeret itt az intézetben a növendékek előtt áldozni. Szép az, ha a növendék szeret áldozni, az is szép, ha ezért még egy órával előbb is kel fel, az azonban gyávaság, hogy kényelmetlennek érzi a növendékek előtt való áldozást. Vallásunkat külsőleg is nyilvánítanunk kell. Tudom, vannak néha éretlenek, akik ferde szemmel néznek azokra, akik vasárnaponként áldoznak. De én azt mondom, hogy szembe kell néznünk ezekkel az éretlenekkel, és ezzel a bátor szembenézéssel azokat meg kell szégyeníteni. Legjobb, ha erről senkinek sem beszélünk, hanem cselekszünk. Azonban lehetséges, hogy nincsenek is olyanok, akik ezt a szent aktust ferde szemmel néznék. Úgy látom a dolgot, hogy néha csak egyes fiatalemberek képzeletében vannak ilyenek. De akár vannak, akár nincsenek, ne legyen aggodalmunk a növendékek előtt való áldozás miatt. Azt írja ez a növendék: „Az a fő, hogy derűs lelkiismerettel, ha az intézetnek nem is, de saját életemnek csalogánya legyek!” Nagyon szép, ha valaki befelé szép, nemes életet él. Ez nagyon kíváló tanítói jellemvonás. Azt mondom növendékünknek, daloljon így továbbra is önmagának, de arra is kérem, e mellett daloljon kicsit nekünk is. Vidítson fel bennünket is.

P. É. régebbi növendék ezeket írja: „Csak egy fordulópont volt az életemben. Ez akkor volt, amikor a IV. évfolyamot ismételnem kellett. Ekkor jöttem rá, hogy lavirozásból nem lehet megélni. Csak az lehet jó tanító, aki keményen tanul, kitartóan dolgozik. Én megpróbáltam. Azonban az igazság kedvéért meg kell mondanom, hogy a kemény munka igen nehezemre esett. A legnagyobb erőfeszitésembe került, hogy készületlenül mentem az iskolába”. — Fiúk! Ebből sokat lehet tanulni. Először is azt, hogy már a tanártestület intő szava alapján jussunk arra az eredményre, hogy lavirozásból nem lehet megélni, s ne várjuk azt, hogy az ismétlés kemény ökölcsapása ébresszen fel bennünket. Jó arra is gondolni, hogy még az ismétlésnél is súlyosabb baj érhet bennünket t. i. az, hogy egyáltalában nem folytathatjuk tanulmányainkat. P. É. példájából azt is tanulhatjuk, hogy a lustasági hajlam leküzdését ne hagyjuk a IV. évfolyamra, illetőleg arra az évre, amikor a IV. évfolyamot ismételjük, hanem minél előbb számoljunk le vele gyökeresen. Minél tovább halasztjuk a harcot, annál nehezebb lesz részünkre.

Volt, aki annyira felbuzdult az évváró ünnepélyen, hogy elhatározása szerint a jövő évben az osztály legjobb tanulója lesz. Helyes! De számon fogom kérni ezt az ígéretet. Meg fogom nézni, hogy elhatározásának megfelelően küzdött-e.

B. J. azt írja, hogy küzdelmeinek egyik oka egyes társainak helytelen magatartása. Azt mondja: „Nagyon jól tudom, hogy nem tartozom a szenzációs felfogású tanulók közé, azonban szorgalommal mindig pótoltam a hiányokat. Szokásom az, hogy az osztálytársaimtól megkérdezem: Hogyan tudod mára a leckét? Mennyi időt fordítottál tanulásra? Feleletül ezt kaptam: Elovastam kétszer. Természetesen ez nagyon bántott engem, mert ezek a leckét kétszer elolvasó tanulók sokszor jobban feleltek, mint én, aki többször elolvastam azokat. Épen az utolsó tanítási héten gondoltam arra, hogy a jövő évben én sem fogok annyit tanulni. De jött az évváró ünnepély. Igazgató úr évváró beszéde egészen megváltoztatta elhatározásomat. Elénk állította az életbe lépő tanítójelölteket. Példát meríthettem az ő munkásságukból. — Úgy éreztem, mintha a egész évváró beszéd nekem szólt volna. Mintha Igazgató úr csak én eléem állította volna a sok jellemes ifjú tanítót példaképül. Azóta alig várom, hogy én is olyan munkát tudjak kifejteni az iskolában, mint azok az ifjak. Hogy én is példaként ott állhassak sok-sok ifjú tanítójelölt előtt, akik közül soknak épen olyan küzdelmei lesznek a tanulásban, mint volt a most végzett növendékek közül soknak és amilyen volt nekem is.”

Az intézeti életben azok a legveszedelmesebb diáktípusok, akik azzal kérkednek, hogy keveset tanulnak, akik másokat kemény tanulásukért lenéznek. Nemcsak olyanok ismeretesek, akik kétszer olvassák el a leckét, hanem olyanok is, akik egyszer mennek végig rajta, sőt olyanok is, akik így beszélnek: bele sem néztem (t. i. a könyvbe). Ezek a mondások az esetek kisebb részében igazak, az esetek nagyobb részében nem igazak. De akár igazak ezek a megnyilatkozások, akár nem igazak, ez a diáktípus egyrészt önmagában értéktelen, másrészt másokra nézve káros. — 1.) Értéktelen az ilyen növendék, mert olyasmivel akar kérkedni (jó felfogás, jó emlékezet), amit nem maga szerzett. — 2.) Értéktelen az ilyen növendék, mert világnézete beteges. Ugyanis egészséges az a világnézet, amely szerint értékes ugyan az értelmi élet ereje, azonban még ennél is nagyobb értéket jelent a nemes érzelmi világ és a becsületes akarat. — 3.) Az ilyen növendék azért is értéktelen, sőt káros, mert súlyosan vét a hazafiasság ellen. A nemzet annál erősebb, minél többen tanulnak keményen, — minél többen dolgoznak úgy, hogy minden erejüket felajánlják munkakörükben. A fentebb érintett növendék azzal, hogy mások munkakedvét lelohasztja, rombolólag hat. Aki pedig a nemzeti életnek bármely pontján rombol, hazafiatlan cselekvést követ el. Úgy ismerem az ifjúságot, hogy mindegyikben lobog a nemzeti érzés.

Ezért úgy gondolom, hogy felvilágosításom alapján a jövőben senki sem fog a fentebbi módon (kevés tanulásával) kérkedni.

Akik pedig keményen tanulnak, azokat arra kérem, tartssanak ki becsületes álláspontjuk mellett, a jövő mindenben őket fogja igazolni. Azért tettem ezt a kérdést szóvá, hogy a kemény dolgozásra törekvő belső erőt növeljem, a külső akadályokat pedig csökkentsem. Könnyebbé akartam tenni a küzdelmeket. A jó felfogás és a jó emlékezet Istennek kedves ajándékai, azonban a tanártestület (ha tanítói pályához szükséges minimális értelmi tehetség megvan) azt kutatja, hogy melyek azok az értékek, amelyeket a növendék önmagában kidolgozott.

Azt hiszem, ebben megnyugodhat az a növendék is, aki azt írja, hogy a legtöbb fiú lenézi, mivel kisebb tehetsége folytán mindig tanul. Azt mondom ennek a növendéknek és minden társának, hogy az előbb mondottak alapján a jövőben valószínűleg nem fogják lenézni, ha pedig ez mégis bekövetkeznék, ne vegyenek róla tudomást. Nyugodt önérzettel mondhatják, hogy ez az intézet nem a lenézőké, hanem a keményen dolgozó növendékeké. Tehát aki keményen dolgozik, az itt inkább van otthon, mint az, akiben valamely lenézési hajlam volna.

Egyik növendék önmagának hibául rója fel, hogy társai szempontjából magába-zárkózott. Írásából azt éreztem, hogy ez az állítólagos hiba inkább a szerénység kifejezője, — továbbá a tanulás érdekében való magábavonulást, visszavonulást jelent. Ilyen értelemben itt nincsen hibáról szó. Társas mivoltunk nemcsak azt jelenti, hogy mindig társak között legyünk, hanem azt is, hogy a társadalom érdekében való értékes munkásságunk megalapozásáért a magányt is kell keresnünk. Az egészséges társadalmi életre nem az készül jobban, aki állandóan társak között hangoskodik (ez lehet káros természetű is), hanem inkább az, aki arra is képes, hogy magábavonultan tanul, a magányban elmélkedik, a csendben kutatja azt, mit vétett kicsiny társadalma ellen és törekszik egyrészt a felfedezett hibákat kitakarítani, értékeit pedig gyarapítani, másrészt pedig a társadalom emelkedése érdekében tudását növelni.

Fiúk! Ne keressük mások barátságát, ha azt érezzük, hogy a mi elveink egészségesebbek, mint azoké a barátoké. Ha lelkivilágukat áthatják azok az elvek, melyeket a tanártestülettől kaptak, küzdjenek bátran azok épségben tartásáért. Ne akarjuk valakinek a barátságát becsületes elveink feladásával megnyerni.

D. V. szerint: „Az évzáró ünnepély hatásaként lelkifurdalást éreztem, amikor az 1933/34. évi munkámra visszagondoltam. Lelkiismeretesebb munkával, nagyobb szorgalommal több eredményt is elérhettem volna. Az év elején nem igen törtem magam a tanulás terén. Hozzászóktam ahhoz, hogy kevesebb munkával is célt érek. Ebben az intézetben nem vált be az eddigi módszerem. Tévedtem. Kellemetlen volt a tévedés,

de nem ártalmatlan, sőt nagyon hasznos volt. Beláttam, hogy anyag, lélek nélküli munka csakis eredménytelenségre vezethet. Megfogadtam, hogy ezután becsületes munkával, kitartással, szorgalommal akarok jobb eredményhez jutni". — Fiúk! Tanuljuk meg ebből azt, hogy kevés munkával nem lehet célt érni. Ezt elsősorban az I.-éves növendékeknek mondom, de szól ez mindenkinek, aki ebben önmagára ismer. Aki eddig másutt, esetleg kevés munkával megélt, vegye tudomásul, hogy ebben az intézetben nagyon keményen kell dolgozni. Felszólítok mindenkit, akinek D. V.-hez hasonló kényelmes szokása van, hogy ezt minél előbb a szegre akassza. — Úgy látszik, hogy D. V. csak az év végén érzett lelkiismereti furdalást. Én már most az év elején hívom fel a figyelmüket arra, hogy nemcsak az év végén, hanem mindennap forduljanak a lelkiismeretükhöz, ennek szava szerint küzdjenek a lustaság, a kényelmesség csírái ellen.

Ehhez némileg hasonló D. S. esete, aki szintén nem tanult eléggé. Ennek következménye az volt, hogy az eredmény sem volt kedvező. D. S. csak az évváró ünnepélyen ébredt arra a tudatra, hogy ez másként is lehetne. Azt írja: „Az évváró ünnepély újra felélesztette bennem a már-már ellankadó reményt és új elhatározásokra készítetett. Elhatároztam, megfordítom az életem útját, azaz kettőzött szorgalommal fogok a többi évfolyamban tanulni". — Ennek a növendéknek ellankadt a reménye. Fiúk! Ne hagyjuk a reményt ellankadni! Ennek pedig egyetlen útja van: vasszorgalommal dolgozni.

Egy elégséges előmenetelű növendék ezeket írja: „A társaimnak mondtam, minden lehetséges, még az is, hogy én jó tanuló, legalább kettes előmenetelű növendék legyek. Ők kinevettek". Kérem ezt a növendéket, bizonyítsa be állítását. Ez hozzá tartozik ahhoz, hogy ne beszéljünk felelőtlenül, ez hozzá tartozik ahhoz, hogy környezetünk véleményünket komolyan vegye. Szeretném, ha minden elégséges-rendű növendék ezt az álláspontot magáévá tenné, úgy dolgoznék, hogy legalább jórendű legyen. Aki csak átesűszik, az úgy is hiába tölti itt az idejét. Ezek részére a mai nehéz helyzetben előre láthatólag állás úgy sem juthat.

Eddig küzdelmekről beszéltem, amelyek alaposabb készség, több tudás megszerzésére irányulnak, — amelyek a lustasági hajlamok legyőzésére vonatkoznak, — amelyek azt célozzák, hogy ne egy-egy társam egészségtelen megnyilatkozása, hanem saját jövőm érdeke szerint irányítsam lépéseimet. Mindezeknek a küzdelmeknek közös forrásuk van: a lelkiület. Aki tehát sikeresen akar e nehézségekkel megküzdeni, annak tekintetét elsősorban a lelkiületére kell irányítania. A forrást kell kristálytiszttá tennünk, s ekkor az egész lelki világunk tisztul, küzdelmeink pedig sikeresek lesznek. Ha a lelkiületről megfeledkezünk, akkor minden csak a felületen marad, tudományunk kéregtudomány lesz, egész életünk pedig nem egyéb, mint látszat.

A látszat pedig rossz zománc módjára hamarosan lekopik és láthatóvá lesz a szomorú belső.

A lelkület nemesebbé tételének szükségességét érzi az a növendék, aki beszámolásában többek között a következőket mondja: „A kitüntettek közül Harach Endrét választottam mintaképnek. Benne láttam az önnevelő jellemet. Amikor hallottam, hogy milyen közepes tanuló és milyen kevésbé kíváncsú magaviseletű jelölt volt, akkor úgy láttam, hogy én is ilyen vagyok. Ez a megállapításom azzal az elhatározással végződött: Ha Harach Endre tudott különb ember lenni, én is különb ember leszek. Hát lehetek én is különb ember, különb növendék, különb tanító? Természetesen! Hogyan lett Harach Endre különb emberré? Önnevelés útján. Én is ezt fogom csinálni. Hogy a gyermekeket nevelhessem, előbb magamat kell nevelnem. Önnevelés csak önismeret útján lehetséges. Hogy helyesebb önismeretre jussak, neveléstani órán meg fogom kérni a társaimat, hogy írják le a jellememet. Ezeket a jellemrajzokat az osztály előtt szeretném meghallani. Harach Endre is így járt el. Érzem, hogy el tudom majd viselni hibáim felsorolását. Ez az eljárás úgy fogja belőlem kiégetni a rosszat, hogy tiszta, nemes lélekkel léphetek az örökké víg, mosolygó és ártatlan gyermeklelkek közé. Isten segítségét kérem, hogy így legyen”.

Ez a növendék lelkületét akarja nemesebbé tenni. Azzal, hogy írását is felolvastam, az volt a célom, hogy egyrészt ehhez a küzdelemhez az erejét növeljem, másrészt a többieket is felhívjam arra, vegyék fel a küzdelmet mindazzal szemben, ami a lelkületüket károsan érinti. Ez a küzdelmek nagy számát jelenti. E küzdelmek egyénenként különböznek. Egyre azonban különösebben akarom a figyelmüket még felhívni. — Vegyék fel erősen a küzdelmet annak az érdekében, hogy a 10. cserkész-törvény szellemében testben és lélekben tiszták legyenek. Kimondhatatlan bajok, kínok, gyötrelmek származhatnak abból, ha ebben a kérdésen gyengéknek bizonyulnak. Sokszor mondogassák magukban: egyéni boldogulásom és boldogságom, családom jövője, hazám sorsa, örök életem érdekében — testben és lélekben tisztának kell lennem.

C. I. növendékünk ezeket írja: „Szeretném, ha valaki megmondaná minden hibámat, mert ezeket teljességükben nem ismerem”. Ennek a növendéknek és mindazoknak, akik ezt óhajtják, alkalmat adok arra, hogy társaik jellemüket leírhasák. — B. É. így fejezi ki vonatkozó véleményét: „A társak részéről való jellemzés igen jó gondolat, mert az ember soha sem veszi észre saját hibáit s így nem is képes azok elhagyására”.

V. J. úgy látja, hogy a múltévi kitüntetett jelöltek hibájukon keresztül küzdötték fel magukat oda, ahova minden növendéknek el kell jutnia. Helyes! Azt kell vallanunk, hogy a hibákkal teli életen való győzedelmes átküzdés az az út, amely az igazi tanítói jellemhez vezet. Ugyanez a növendék ezeket

is írja: „Az ember nem tökéletes, legfeljebb küzd a tökéletességért”. — Egész beszédemnek az a lényege, hogy felhívjam növendékeinket a tökéletességért való küzdelemre. Növendékünk szavaihoz annyit akarok még hozzá tenni, hogy a tökéletességért való küzdelem, már maga a tökéletesség bizonyos formája.

Akik a mult év végén valamit elhatároztak magukban, vagy most határoznak valamit magukban, azokat kíváló gondolkodók nézeteivel is szeretném erősíteni. — Elhatározásaink elé néha akadályok tornyosulnak, erre nézve Epiktetos, a rabszolga filozófus a következőket mondja: „A betegség akadály a test részére; azonban nem akadály az akarat számára. A bénaság a kar akadály lehet, de az akarat számára nem. Mindig ezt kell mondanod bármi ér téged! — S ekkor mindig azt fogod tapasztalni, hogy valami részére lehet valami akadály, de a te számodra nincsen akadály”. (Epiktet: *Handbüchlein der Moral*. Leipzig, 80 lap. 15. lap.)

Ha valaki azt kérdezné, felmenteném-e az ifjúságot a küzdelmek alól, ha módomban volna ez a felmentés, akkor erre a kérdésre a következő feleletet adnám. Bizonyos küzdelmek alól esetleg felmenteném az ifjúságot, azonban a *küzdelmek* alól nem menteném fel. Erre nézve Pascal a következőket mondja: „Nem jó, ha mindennel bírunk, amire szükségünk van. Küzdenünk kell mindig”. (Pascal gondolatai. Fordította Béni Gyula. Budapest, 222 lap. 129. lap.) — Lisieuxi Szent Teréz a következő felkiáltásokkal igazolja a küzdelmek szükségességét: „Ha az élet csak rózsát termelt volna számomra, mi lett volna belőlem!” Ez a mi nyelvünkön azt jelenti, hogy a tanítónövendékből csak küzdelmek útján lesz vérbeli tanító. — Fiúk! Szilárd meggyőződésre akarunk szert tenni, — azonban ez sokszor csak erős küzdelmek, néha csak megrázkódtatások árán sikerül. Ilyen megrázkódtatás néha egy-egy lelki küzdelem, ilyen megrázkódtatás egy-egy bukás, vagy osztályismétlés stb. E kérdésre nézve Eötvös így nyilatkozik: „A geológok állítása szerint a hegláncok azon helyeken támadtak, hol roppant megrázkódások után a föld kérge egykor megszakadt, s így az emberi nem történetében, ami legszilárdabbnak látszik, csak nagy megrázkódásoknak maradványai”. (Bárá Eötvös József: *Gondolatok*. Budapest, 340 lap. 262. lap.)

Kölcsey a haza szempontjából tartja szükségesnek a küzdelmet. Azt mondja: „Küzdeni és győzni tanulj. Kell küzdenünk s győzni a hazáért”. (Kölcsey Ferenc: *Az ember, a gondolkodó*, az író. összeállította Sík Sándor. Budapest, 1924. 110 lap. 59. lap.)

Assisi Szent Ferenc Istenhez való közelebb-jutás érdekében tartja feltétlenül szükségesnek az akadályokat, a nehézségeket. Azt mondja: „Akit az Úr sok kísértéssel és csapással próbára nem tette, az ne tartsa magát Isten igazi szolgájának. A leggyőzött kísértés valósággal jegygyűrű, amelyet Isten aján-

dékoz a léleknek". (Jörgensen: dr. Hirschler: Assisi Szent Ferenc. Kolozsvár, 1925. 366 lap. 264. lap.) — „Akit Isten szeret, azt megpróbálja”, mondja a Szentírás.

Ajánlom, olvassanak sok olyan könyvet, amelyek küzdelmeikben segíthetik.

Befejezésül még a következőket akarom mondani. Nem távoleső, hanem a maguk életéből vett kérdésről akartam beszélni. Nem általánosságban fejtegettem a küzdelmek problémáját, hanem úgy, amint azok a küzdelmek a maguk életében jelentkeznek. Életük helyes irányítására akartam helyes elveket adni, erőt sugározni. Azonban nemcsak az évnitő alkalomával akarok segítségükre lenni, hanem a tanártestülettel egyetemben az iskolai év minden napján törekszünk magukat küzdelmeikben támogatni. Használjanak fel mindent küzdelmeik sikeresebbé tételére, amit a tanártestületől látnak, hallanak, tapasztalnak. A magam részéről az eddiginél még többször fogom az alkalmat keresni arra, hogy az egyes osztályokkal e küzdelmekről beszélgethessünk, hogy a nehézségek leküzdéséhez segítséget nyújthassak. Azonban nemcsak az osztályokban, hanem a kérdések természetéhez képest négy szemközt is készségesen állok rendelkezésükre, hogy küzdelmeiket helyes irányba terelhessem és azok sikeres megvívásához erőt adhassak.

Abban a tudatban, hogy a Madách-féle gondolatnak ilyen szerű alkalmazása a tanítóképzés javára válik, abban a tudatban, hogy az elhangzott gondolatok és ezekkel kapcsolatos sugárzások segítik magukat abban, hogy az évvégi és a mostani elhatározások cselekvésekké legyenek, szívesen köszöntöm az intézet tanártestületét és ifjúságát, s az 1934/1935. iskolai évet megnyitom.

B.) A küzdelmek szeretete. (I. 17.)

Köszönöm a nagy diákoknak és a kis diákoknak mindazt, amivel a mai napon nekem örömet szerezni törekedtek. Egy évvel ezelőtt ezt a napot a szeretet napjának mondtam, ezt az évet pedig a küzdelmek jegyében indítottam el, — úgyhogy a mai nap hosszmetben a szeretet vonalába esik, keresztmetben pedig a küzdelmek útjába. Vajjon szó lehet-e arról, hogy ezeket (szeretet és küzdelem) összekapcsoljuk? Ezeket nemcsak lehet, hanem össze is kell kapcsolnunk. De vajjon hogyan lehet a küzdelmeket és a szeretetet összekapcsolni? Úgy, hogy a küzdelmek szeretetéről beszélünk. Jó kívánságaikat azzal szeretném viszonzni, hogy röviden bemutatom a küzdelmek szépségeit, hogy felkeltem a küzdelmek terén a siker iránt való bizalmat és mindezekkel megszerettessem a küzdelmeket.

Úgy gondolom, ez a törekvésem akkor sikerül jobban, ha nagy embereknek vonatkozó gondolatait, véleményeit is idézem, s ha a küzdelmek különböző fajaira példát mutatok be.

Pruzsinszky Pál mondja Franklin Benjámín önéletrajzában: „Lessingről mondják, hogy nemcsak az ismeretek tették boldoggá, hanem az ismeretekért való küzdelmek is. Szó sincs róla, e szavakban foglalt jellemzés nemcsak reá vonatkozik, hanem vonatkozik mindazokra, akik itt valami maradandóbbat alkotnak”. (7. lap.) — Fiúk! Maradandót minden tanító (sőt tanítójelölt is) alkothat. Amit a tanítójelölt önnevelés útján önmagából formál, az maradandó. Amit a tanító tanítványai lelki világában alkot, amit községén tökéletesít, annak a lényege maradandó.

Hogy az embernek milyen nagy szüksége van a küzdelmekre azt klasszikusan fejezi ki Schopenhauer a következőkben: „A fáradozás és az akadályokkal való megbirkózás annyira életszükséglete az embernek, mint a vakondoknak, hogy földet túrjon... Ha nem adódik önként az akadály, úgy szerez magának: egyéniségéhez képest veszekszik... vagy jellemének öntudatlan hajlamától vezetve beleköt valakibe, vagy cselszövést sző, csalásokba és minden aljasságokba keveredik, csak hogy a nyugalom állapotának véget vessen”. (Schopenhauer: Élethölcsőség. Fordította Kelen Ferenc dr. Budapest, 1925. 278 lap. 193. lap.)

Miután e szerint az embernek feltétlenül szüksége van akadályokra, küzdelmekre, ügyeljünk arra, hogy akadályversenyünk végén nemes cél integessen felénk, — ügyeljünk arra, nehogy a Schopenhauer említette veszedelmes helyzetnek kössék le erőnket, hanem küzdelmeink nagy nemzeti célokat szolgáljanak. Éppen ezért nem szabad szomorkodnunk, ha nehézségekre akadunk, ellenkezőleg örülnünk kell, hogy az akadályokkal való megküzdési szükségleteinket nemes cél érdekében fejthetjük ki. Ha úgy tudom, hogy az írásbeli dolgozatok külső kiállításában a rendetlenek, a gondatlanok királya vagyok, akkor ebben olyan akadályt kell látnom, amelynek leküzdésével lelki szükségletnek teszek eleget. Végeredményben pedig mintafírássra teszek szert. — Tolsztoj szerint: „Küzdeni — ez maga az élet, a küzdelem maga az élet. Nincs pihenés. Az ideál mindig elől lebeg és sohasem pihenhetik meg”. (Cserna Andor: Tolsztoj Breviárium. Budapest, 426 lap. 335. lap.) — Ez összhangban van azzal, hogy a nevelés számára eszményi célt tűzünk ki, feladatunk pedig az, hogy minden akadályon keresztül törekedjünk a célhoz mind közelebb jutni.

Az akadály néha a sikertelenség formájában jelentkezik. Ilyenkor tudnunk kell azt, hogy csakis előző sikertelenségeken keresztül jutunk igazi sikerhez. A sikertelenség szinte feltétele a sikernek. Ezt az ellentmondásnak látszó igazságot Foerster így fejezi ki: „Vállalkozásunk akadályait is szeretnünk kell. A siker sokszor nagy veszedelem az emberre. A szerencse sokszor az illúzió s az elbizakodottság iskolája. Akadályok képviselik az élet igazi továbbképző iskoláját”. (Wort von Friedrich Wilhelm Foerster. Berlin, 1921. 63 lap. 14. lap.)

Ha pedig valaki esetleg azért panaszkodik, hogy próbált már küzdeni, de mindig elesett, akkor ennek a következőket mondom. Vegyen példát a csecsemőktől. A csecsemő, ha fel akar állni, eleinte mindig elesik. De ő nem hagyja magát, kitartóan folytatja próbálkozásait, s ennek az lesz az eredménye, hogy idővel mind kevesebbszer esik el, míg végül egyáltalában nem esik vissza. Ha kitartóan küzdünk, akkor végeredményben úgy leszünk győztesek, mint ahogyan a kicsiny gyermek győztes lett a test gyöngesége felett. Széchenyi erre vonatkozólag a következőket mondja: „Az embernek esni kell, és sokszor esni, amíg a maga lábán tud állni; essék tehát inkább akkor, míg teste gyenge, de hajlékony, csontjai vékonyak, de engednek”. (Fekete József és Váradi József: Széchenyi vallomásai és tanításai. Budapest, 507 lap. 456. lap.) — Az utolsó rész azt jelenti, hogy maguk inkább ebben az intézetben (a mostani korokban) essenek el, ahol és amikor még felemelhetjük magukat, mintsem az életben essenek el, ahol elgázolás lenne a sorsuk.

Tóth Tihamér: A jellemes ifjú című könyvében a következőket mondja: „A te jelszavad is az legyen, ami Hollandia egyik provinciájának Seelandnak címerén áll. Ez a földrész nagybárá mélyebben fekszik a tenger színénél. Küszködik is folyton a tengerrel. El is öntötte már többször a víz s címerébe mégis diadalmasan mondja e szavakat: Luctor et emergo! „Küszködöm, de fennmaradok!” (77. lap.) — Fiúk! Csak úgy maradhatnak fenn, csak úgy menthetik meg magukat, ha küzdenek. Büszkén mondhatják a hollandusok ezt: „Küszködöm, de fennmaradok!” Szerezzük meg magunknak is ezt a győnyörűséget.

Érdekesen ecseteli Lisieuxi Szent Teréz azt a lelki állapotot, amely először a küzdelmektől idegenkedik, majd melegen óhajtja azokat, amikor újoncáiról a következőket írja: „Megesisik néha, hogy ily szavakkal jön hozzám egyik-másik: „Jól tette, hogy oly szigorú volt tegnap énelem; eleinte szinte fel-lázadtam, de később beláttam, hogy teljesen igaza van. Amikor cellájából kiléptem, azt gondoltam magamban, hogy vége van már mindennek; elmegyek a tisztelendő főnöknőhöz és megmondom neki, hogy többé nem fordulok semmiben Teréz nő-vérhez; de azután éreztem, hogy ezt csakis gonosz súgja nekem. Aztán meg az a sejtelmem támadt, hogy maga imádkozik, könyörög érettem; megőriztem tehát nyugalmaimat, most már az öröm hajnala kezd lelkemben derengeni: azért jöttem most, hogy fejezze be művét; árássa el lelkemet a teljes, a ragyogó világossággal!” (A Gyermek Jézusról nevezett Szent Terézia nővér karmelita apácának önéletrajza. 1873-1897. Fordította Nagyfejeő Gabriella. Budapest, 1926. 391 lap. 163. lap.) — Azt szeretném, ha a maguk lelkében is derengene az öröm hajnala, erősen kívánnák, hogy a tanártestület fejezze be a tökéletesedésükre irányuló művét.

A mai kor szereti a bajnokságokat. Nézzük meg, hogy a

lelki küzdelmek világbajnokságát ki nyerné meg?! A lelki küzdelmek területén sok bajnokot láthatunk. Azt hiszem, sok esélye volna a világbajnokságra Szt. Ágostonnak. Azt mondja Vallomásainak I. kötetében: „...iszonyú haraggal támadtam magamra azért, hogy nem lépek szövetségre Veled Istenem...” (301. lap.) Aki erőt akar meríteni saját küzdelmeihez, annak ajánlom, olvassa el Szt. Ágostonnak e két kötetes munkáját.

A küzdelmek sok fajtát ismerjük, a velük való foglalkozás arról győz meg, hogy több szempontból osztályozhatók. Egyik ilyen osztályozási szempont: a küzdelmeket előidéző ok. Ebből a szempontból vannak olyan küzdelmek, amelyeket az élet sodor elének és vannak olyanok, amelyeknek magunk vagyunk az okai. Most elmondok egy küzdelmet, amelynek a megindítója az intézetnek egyik volt növendéke. Ez a fiatal tanító már közel egy éve volt állásban, mikor május végén vagy június elején meglátogatta képesítővizsgálat előtt álló jelöltjeinket. A beszélgetés során bántó módon érintette jelöltjeinknek a Házi Rendtartási Szabályzat iránt való helyes érzékét. A jelöltek testületileg jöttek hozzám védelemért. Erre lehivattam az irodába a fölényes volt növendékünket, kemény szemrehányást tettem neki, éreztettem, hogy ilyen hangú volt növendékre nincs szükségünk s ezzel – természetesen kézfogás nélkül – otthagytam. — Ettől a volt növendéktől most újkor (tehát több év múlva) a következő levelet kaptam.

„Mélyen tisztelt Igazgató Úr! Ezzel a levelemmel nem akarok kellemetlen emlékeket felújítani, amelyek az én nevem olvasására talán csakugyan felelevenednek, hanem ellenkezőleg, szeretném ezeket a rossz emlékeket megszüntetni. — Levelem megírására már régen készültem, de legalkalmasabbnak találtam a karácsonyi időt, a béke idejét, amikor talán könnyebb és szívesebb a megbocsátás annak, aki azt kéri. És én most ezt teszem. Nincs már semmi várni valóm Igazgató úrtól, nem függök már semmiben Igazgató úrtól, — ez a kérelem nem jelent nekem sem anyagi, sem előmeneteli előnyt, csupán a lellem kívánja, hogy ezt a lépést megtegyem, mert érzem, hogy az én lellem az Igazgató úr lelkének szülöttje, nekem fáj, hogy amíg én annyiszor visszaemlékezem, de mindig hálával és szeretettel, addig rám csak haraggal és csalódással lehet emlékezni. — Én tényleg visszaéltem Igazgató úr bizalmával, amikor egyszer meglátogattam az intézetet, csakugyan könnyelmű tréfálkozással beszéltem komoly dolgokról az akkor végzeteknek, melyek reájuk jó hatással nem lehettek. Azóta már évek teltek el. Magam is megtanultam az életből, mi a nevelés, s a nevelés munkájában őrlődnek lassan idegeim. Tudom mi az, elveszítettnek látni lelkeket s remegni, hogy valaki romba ne döntse azt, amit én sok fáradsággal kialakítottam. Én ezen a karácsonyon kissé sokat kérek Igazgató úrtól. Azt, hogy felejtessen el nekem mindent és pedig fenntartás nélkül. S ha esetleg valamikor találkozunk, nyujtsa a kezét olyan ba-

rátsággal, mint az előtt, s ne sajnáljon tőlem néhány szíves szót, mert nekem ez hiányzik. Én szakítottam multam árnyoldalaival, mostani életem a mult tanulságain alapszik, ebben az életben nagyon sok szerep jut Igazgató úr tanításainak. Szeretném, ha továbbra is mesterem maradna. Most pedig boldog újesztendőt kívánok Igazgató úrnak s egész családjának — sok eredménnyel és sok Isten-áldással”.

Erre a levélre kb. a következőket válaszoltam. A pedagógus az élet összes körülményei között mindig pedagógus. A pedagógus léleknek egyik legfőbb jellemvonása, hogy — megfelelő megbánás és bocsánatkérés után — meg tud bocsátani. Ezt gyakorlom növendékeimmel kapcsolatosan s egészen természetesen, hogy ezt gyakorlom azokkal szemben is, akik már kint vannak az életben. Részemre nagy öröm, ha növendéket jobb útra tudok téríteni, de még nagyobb az örömöm, ha az eltávozottak közül valaki bebocsátást kér az én szellemi világomba. Megírtam, hogy fenntartás nélkül elfelejtem árnyoldalait. Írásban küldtem a kért kézzszorítást és a kért szíves szavakat. Újévre jött a levél. Válaszomat azzal fejeztem be, hogy a hazakerült fiú valóban boldoggá tette az újéveimet.

Aki figyelmesen végig hallgatta ezt a levelet, a rá vonatkozó választ és beszédem többi részét, érezhette, hogy célunk elérésének szerves hozzátartozói a küzdelem. Ne engedjük magunkat a küzdelmekről a földretepertetni, ellenkezőleg legyünk jókedvűek, derültek, — örüljünk annak, hogy vannak küzdelmeink. — Talleyrand szent: „Miért látszik a jövőndő olyan bizonytalannak? Azért, mert a jelen nem bízik magában”. Fiúk! Szeretném, ha szavaimból bizalmat merítettek volna küzdelmeik sikeres megvívásához és ebből reményt saját és nemzetünk jövőjére nézve. — Próbálják meglátni a küzdelmekben a szépet! Szeressék a küzdelmeket!

C.) A küzdelmek eredménye.

Ezt az évet a küzdelmek jegyében indítottuk meg. Madách szavait írtuk zászlónkra: „Mondottam, ember: küzdj és bízva bízzál!” Az igazság kedvéért meg kell állapítanom, hogy ez az iskolai év nem szeptemberben, hanem az elmúlt iskolaév záróünnepével kezdődött. Ugyanis e záróünnepéssel kapcsolatos példák indítottak sok növendéket arra, hogy olyan elhatározásokat tegyen, amelyek megvalósítása csak kemény küzdelmek útján volt lehetséges. Tehát ennek az évnek a küzdelmei jórésztben egy évvel ezelőtti kezdődtek. Az ekkor tett elhatározások az évnnyitó alkalmával részben erősödtek, részben pedig újabbakkal gyarapodtak. Az évnnyitó alkalmával a küzdelmek megindulásáról, azok sikeres megvívásához szükséges erőről, január havában a küzdelmek szépségéről beszéltem, most pedig e küzdelmek eredményéről szeretnék megemlékezni. Elérkezünk az 1934/35. iskolaév végéhez. Most meg kell húznunk

ennek az évnek a mérlegét. Meg kell mutatnunk a küzdelmek eredményét.

Nem szavakban, hanem tettekben óhajtom ezt az eredményt — a lehetőség szerint — bemutatni. A tettekben való bemutatást úgy értem, hogy nem én fogok erről az eredményről beszélni, hanem egyrészt növendékeink beszélnek küzdelmeikről, másrészt pedig bemutatom azokat a tényeket (első-sorban osztályzatokat), amelyek e küzdelmek sikerét mutatják. E cél érdekében kb. 2 héttel ezelőtt nagyon rövid beszámolást kértem növendékeinktől a következő címen: „Egyrészt az erkölcsi életem (magatartásom), másrészt az előmenetel-em emelkedést, süllyedést, vagy a régi színvonalat mutatja-e?” E beszámolókból bemutatok néhány szemelvényt.

K. F. a következőket írja:

„Én ebben az évben tudtam meg, hogy mennyire kell egy elhatározás (jobb bizonyítvány) megvalósításáért küzdeni. Régebben is voltak elhatározásaim, de azok csak elhatározások maradtak. Nem kérte tőlem számon senki és én igen könnyen megfeledeztem róluk. A múlt évi elhatározásom igaz, hogy komolyabb is volt az eddigieknél, de több, mint valószínű, hogy előbb-utóbb számomra ez is feledésbe ment volna. Azt hiszem, én nem is tudtam volna magamat egész éven át bízgatni, de Igazgató úr elég gyakran figyelmeztetett elhatározásomra és így állandóan előttem lebegett a cél: a jobb bizonyítvány. Ezért én bizony kemény esztendőt éltem végig. Azzal, hogy állandóan, kitartóan dolgoztam, nemcsak azt értem el, hogy talán szép bizonyítványt viszek haza, hanem akaratí életem is nagyot javult. Ebben az évben tapasztaltam saját magamon, hogyha akartam, de igazán akartam, mennyi mindent tudtam elérni. Például itt van a számtan. Az első négyes dolgozatom után, — mely igazán megütötte a fejemet — elhatároztam, hogy én egyes dolgozatot fogok írni. A többi dolgozat mindig jobb volt, míg végre az utolsó kettő egyes lett.*

Az a kemény munka, melyet ez év eleje óta folytatok elhatározásaim megvalósításáért, bizony engem is keményebbé tett. De idáig hosszú volt az út és sokszor gondoltam arra is, hogy minek is tettem én olyan könnyen ily nagy elhatározást. A már-már gyengülő akaratomnak újra hatalmas lendületet adott az, amikor Igazgató úr a félévi bizonyítványomat látva, észrevette benne azt, hogy már megkezdtem munkámat, ha az az elégséges ott éktelenkedett is. Azután pedig ismét olyan bátorítóan biztatott, hogy egészen meglepődtem. Én mást vártam. Akkor nagy örömmel mentem ki az irodából és még nagyobb buzgalommal fogtam hozzá a tanuláshoz. Azt hiszem éppen ennek az esetnek hatása alatt edződött az akaratom, ezután lettem kitartó, munkabíró tanuló.

* A végleges osztályzat jeles. (Igazgató.)

Mikor az előbb említett elhatározásomat leírtam, még nem ismertem a harmadik osztály viszonyait, nem tudtam, hogy ilyen nehéz lesz a jó jegyeket szerezni. A második osztály jóval könnyebb. Ezért tettem én olyan merész kijelentést, de nem bántam meg! Örülök, hogy egy nagy elhatározásomat egy éven keresztül igyekeztem elérni éppen itt, a harmadik osztályban. Biztos eredményt még nem tudok, de azt mondhatom, hogy annyit még egy évben sem tanultam, mint az idén.

Úgy érzem, hogy munkám eredménye meg is van és elhatározásom nem pusztán szó maradt". (A múlt évben 7 jója és 7 jelese volt, most 6 jója és 9 jelese van.)

Akinek van érzéke a sporteredmények iránt, az tudja milyen nagyon nehéz bizonyos rekordokat javítani. Nehéz az osztályzatokban kifejezésre jutó eredményt is javítani. Ezért ezt az aránylag kicsiny emelkedést is érdemes munkának kell tekintenünk.

N. L. mondja: „Tavaly egyszer beszélgettem Zsohár Zoltánnal, s aziránt érdeklődtem, mennyit kell dolgozni, hogy az ember jeles legyen. Sokat! volt a válasz. — Ha valaki hozzáfog, lehet különb ember is? Természetes! Volt a válasz. — Elhatároztam, hogy különb ember leszek. Azonban ez nagyon nehezen kezdődött meg. Nem tudtam, hol kezdjem meg a munkát. Nem láttam, nem mertem meglátni a hibáimat. Egyszer felolvastak egy jellemrajzot s én ahhoz hasonlítottam magamat. Most már tudom, hol van a gyöngesség, neki láttam a tisztító munkának. Másrészt keményen kezdtem tanulni, azt gondolva, majd csak észrevesznek. Úgy is volt.

I.-éves koromban gyenge rajzos voltam, de már akkor élt bennem az az elhatározás, hogy csak ezért is. Ha a tanár úr mondott valamit, azt felírtam, megtanultam. Órán pedig verejtékező homlokkal rajzoltam, úgyhogy egy-egy rajzóra után fáradtabb voltam mint pl. egy természettan, vagy mennyiség-tan óra után. Örülök annak, hogy sikerült csupán becsületes munkám révén megszerezni a 2-est. A többi gyenge rajzos ott van, ahol volt. — Ezelőtt, ha valami nem sikerült, ritkán próbáltam meg még egyszer. Most pedig a sikertelenség után kétszerezett erővel rohanok a célnak, mert győzni kell! Megtanultam azt, hogy a sikertelenségből is merítsek erőt a küzdelmekre. *

K. F. a következőket mondja: „Amire az év elején gondoltam, bekövetkezett, átléptem egy szebb, boldogabb élet küszöbén. Habár anyagi körülményeim nem enyhültek, sőt még nehezebb volt a helyzetem, mégsem csüggedtem, erősített az a tudat, hogy a jellemes ember nehézségek közepette sem

* Az ezelőtti évben osztályzatainak összege 38 egységet képviselt, most pedig csak 30-at, Tehát 8 egységgel javította osztályzatainak összegét. Becsületes eredmény. (Igazgató.)

tér el céljától. Amit az év elején célul kitűztem, azt iparkodtam teljes erőmből szolgálni. Éjjeleken át virrasztottam is, s ha néha-néha lankadtam munkámban, eszembe jutott Igazgató úrnak tett ígéretem és nem csüggedtem. Isten nevével kezdtem el mindig dolgozni, Istennek adtam hálát, amikor befejeztem munkámat. A jó Isten nem hagyott el”.*

A következőkben bemutatom, hogy jelöltjeink öt-éves küzdelme az erkölcsi és előmenetel területén milyen eredményre vezetett. Ezeket az eredményeket olyan jellemrajzokban mutatom be, amelyeket kitüntetett növendékeinkről társaik írtak. E jellemrajzok következőként hangzanak.

Az utolsó a kitüntetettek sorában (Képossy József) önmagáról az iskolai év végén a következőket írja:

Mennyiben és miben látom előmenetelbeli emelkedésemet?

„Megtörtént a zárószámadás... Minden dolgom rendben volt; hiányok nem maradtak fenn. Ha most azt kérdezem magamtól, hogy mi volt a közvetlen előzmény, úgy a rövid felelet ez: munka, több munka, legtöbb munka.

Az emelkedésem okát kutatva, nehéz helyzetben vagyok — nem találok eléggé alkalmas kifejezéseket, noha az igazság a legkevésbé érdemel elfalazást.

A múlt évi záróünnepélyen az akkori mestertanító Márk, jellemzésében hallottuk a következő szavait: „Ha még egy évig járnék ide, jeles lennék”. Ez megfogott; hiszen nekem van még egy esztendőm, én még lehetek jeles. És majdnem az lettem...

Ez csak egy kis oxigén-többlet volt a tanulás tüzéire, a meggyulladás még előbbre visz.

Azt szokták mondani, hogy a IV. évfolyam a tanítóképző sarkköve. Ez az évfolyam a tisztítótűz, ahonnan megújult énnel távoznak a növendékek. Ezek közül való vagyok én is. Ezen az alapon fogtam a munkához. Dolgoztam én máskor is, de így ilyen őszintén, ilyen szívből még soha. Még nem láttam munkám eredményét papíron, de lelkiismeretem, önismeretem elnöklésével megtartotta az osztályzó-konferenciát. Eredmény: az eddigiekkel szemben erős haladás — tudásban, lélekben, hivatásszeretetben.

S most, hogy számot vetek, úgy érzem, hogy e bizonyítvány nem az enyém... Minden fényes pontja az intézet szellemének egy-egy gyöngyszeme, mely Locke és társainál is fényesebben igazolja — egyénileg — a nevelés lehetőségeit”.

Fiúk! Kövessék ezeket a példákat!

* Az ezelőtti év végén osztályzatainak összege 41 egységet képviselt, most pedig 32. Szép eredmény. Érdemes arra, hogy a többiek erőt merítsenek ahhoz, hogy több szorgalommal ők is nagyobb eredményt érhetnek el. (Igazgató.)

Id. Horváth Lajos: A magyar faj, a magyar szellem gyermeke. Mind testi, mind szellemi tekintetben lehet ezt róla állítani. Egyenes, őszinte, magyaros gondolkozású fiú. Nem keresi a mellékutakat, gondolkodása nem jár görbe utakon. Egyenesen, nyíltan, őszintén megmondja a véleményét. Sohasem hizeleg senkinek sem. Ez a tiszta gondolkodás a tanulásban is megnyilatkozik. Egyrészt nagyon gyorsan tanul, másrészt nagyon szorgalmas is. Az elméleti tárgyakban úgyszólván mindenben ő a legjobb. Különösen a mennyiségtan volt kedvelt tárgya. S van is hozzá valami különös érzéke. Amilyen egyenes a gondolkodása, olyan egyenes, nyílt az egész jelleme. Úgy cselekszik, ahogy beszél. Harmónikus lélek. A legjobb barát és osztálytárs. Segít mindenkinek. Szereti a pontosságot, sok küzdelmet kellett neki az anyagiakért folytatnia, hogy tanító lehessen. Ő volt az internátus főfelügyelője. Az egész intézet ifjúságának vezető embere, az V. évfolyam vezetője. Vallásossága nem külszín, amelyet mindenki elsajátíthat s gyakorol azért, hogy mondhassák azt róla, hogy vallásos. Ő lelke mélyéig meg van győződve mindenről, amit cselekszik, egész lelkével vallásos, az egész jellemét a vallásosság színezi és szebbíti. (Bellay László.)

Somorjai József: Jóeszű ifjú, felfogó képessége és jó ítélőereje vasszorgalommal párosul. Igazi tanítói egyéniség, de nem veleszületett, hanem önmagából kifejlesztett tanítói egyéniség. A legjobb barát, a legelőzékenyebb bajtárs. Szerényen, csendesen munkálkodott a hangosszavúak között. Gyors volt mindig a segítségben, de sohasem volt szava tetteinek említésére és nem bántotta, ha valaki hálátlan volt hozzá. Kedélye nyugodt s bár megjelenése komoly, állandóan belső derű uralkodik rajta, mely meg-megvillan egy-egy szaván, mosolyán. Az egyensúlyozott harmónikus lélek derűje ez, mely ezt a bátor-ságos nyugalmat állandóan sugározza maga körül s ezzel önkéntelenül nevel, irányít. Az összhang a legjellemzőbb vonása. Ennek az összhangnak alapját, uralkodó hangját a szeretetben látom, melyet mindenki iránt tanúsít, akivel kapcsolatba kerül. Igazi cserkész, aki a cserkészlet törvényeit nemcsak ismeri, hanem éli is, bár hová kerüljön az életben. Hazája és környezete számára mindig értékes munkát fog végezni. (Bellay László és id. Horváth Lajos.)

Borbás János: Még a II. polgáriba járt, midőn elhatározta, hogy tanító lesz. További munkájában is mindig ez a cél lebegett szeme előtt. Jó szívű, megbízható, rendszerető, komoly, de egyuttal vidám kedélyű fiatalember. Szívesen segít anyagiakkal, szellemekkel egyaránt. A kötelező munkán kívül is szívesen vállal munkát és ezt a legnagyobb lelkiismeretességgel végzi el. Könyveinek és egyéb dolgainak rendben tartása élénk, bizonyíték példás rendszeretete mellett. Jó tornász, született atléta. A társaságban ügyesen mozog. Borbás János olyan ember, akire teljes lelki nyugalommal bízhatjuk a nemzet jövőjének zálogát: a gyermekeket. (Burucs S., Révay M.)

Nagy Károly: A legtalpraesettebb tanítók egyike. Tanítványaival mindig szeretettel bánt s ezek is szerették őt. Az a szelíd vonás, amely az arcán ül, a lélek szelídségének, szépségének a kifejezője. Jó zenész, jó kántor. Vallásossága mintaszerű. Csendes szemlélődő volt, de ha kellett bátran kiállt és megvédte a maga igazát. Mindig bízott magában, de sohasem volt elbizakodott. Nyílt, egyenes, őszinte. Mindenkinék megmondta a hibáját szemébe. Lelkiismeretes, kötelességtudó. Azok közé tartozott, akik az iskolából legkevesebbet hiányoztak. Minden munkáját az aprólékossáig menő pontossággal végzi el. Tanítási tervezetei mintaszerűek, ami kezéből kikerült tiszta, szép és ízléses. Jó szónok, ügyes társalgó, sikerrel irogat. Jól fog járni az a falu, amely Nagy Károlyt választja tanítójának. (Asbóth F., Pataki Gy.)

Burucs Sándor: Igazi tanítói egyéniség. A készségek minden fajtája egyesül benne. Ért a zenéhez, énekhez, az elméleti tantárgyakban ép úgy örömet leli, mint a gyakorlatiakban. Ügyes tornász és lelkes tagja a cserkészetnek. E mellett mindig vidám, lelki nyugalma megfelelő komolysággal párosul. Mindig tudja, mit szabad és mit nem szabad tenni. A valláson nyugvó egészséges világnézete, megkapó szerénysége, mind olyan érték, amely majd könnyebbé teszi a megállást az imbolygó utain. Szorgalmas, leginkább úgy áll előttem, hogy könyvvel a kezében a temetőben sétál és tanul. Burucs Sándor harmonikus természetével az ifjúság mintaképe lehet. (Borbás J., Bodrogi L.)

Nagy Lajos: A jóra való törekvés, kitartás, szorgalom, lelkiismeretesség, a tökéletesedés utáni vágy, a kiváló magaviselet, előzékenység, udvariasság, tekintély tisztelet, helyes ítéletalkotás mintaképe Nagy Lajos. Az osztálytársaival szemben való viselkedését mindig az őszinte kedvesség, a segítség vágyától színezett szeretet jellemezte. Határozott jellem, aki tud haladni a felismert helyes úton. (Képeessy J., Sümegi R.)

Marx Ferenc: Éleleszü ifjú, aki mégsem bízza el magát. Szorgalmas munkájával szerezte tudását. Optimista lélek, aki jövőjét szépnek látja, vidám, derűs hangulata sohasem hagyja el. Jó társalgó, udvarias fiú, aki minden társaságban megállja a helyét, mert életét helyes önbizalommal vezeti. A szíve mozgatója minden cselekedetének. Nem a szavak, hanem a tettek embere. Segítőkezét sokan áldják, jó tanító, aki ügyesen bánik a gyermekekkel. (Remete I., Tausz Gy.)

Pataki Gyula: A kötelességteljesítés, a pontosság és lelkiismeretesség eszményképe. Eddigi élete csupa küzdés. Tanításra a legnagyobb pontossággal készül. írásbeli munkái gondosak, csinosak. Tanáiról mindig tisztelettel, hálával és szeretettel nyilatkozott. A cserkésztvörvényeket nemcsak ismerte, hanem igyekezett is azokat életében megvalósítani. (Nagy K., Szegedi I.)

Remete Imre: Külsőleg vizsgálva komoly, érett fiatalember, de ez a külső komolyság a lelki élet hű kifejezője nála. Szerény, magáról nem szeret beszélni, szerénységénél csak jószívűsége nagyobb. Bármilyen sok a dolga, ha kéri valamire a legnagyobb örömmel segít. Köszönetet nem vár. Megérti a szegény diák helyzetét, szívesen és örömmel segít rajta. Nyílt, őszinte, becsületes és önérzetes. Benne csaknem hiány nélkül megvannak a magyar jellem értékei, de ugyanakkor hiányzik belőle a magyar jellem legtöbb fogyatéka. Testi és lelki adottságainál fogva ügyessége és szellemiek tekintetében egyaránt kiváló. Feladatát a leglelküismeretesebben végzi el. Órára még nem ment készületlenül. Ez a rendszeres tanulás mind jobb és jobb eredményhez vezetett nála. Még az első év végén 4 elégsége és csak két jelese volt, addig most az V. év végén 10 jelese van, elégsége pedig nincsen. (Ifj. Horváth Lajos és Lékai István.)

Bodrogi István: Állandóan mosolygós, nevetőarcú, dalosajkú. Egész nap vígan tanul. Nem tartozott azon diákok közé, akik a szerencsére alapítanak, ő azt vallotta: mindenki a maga szerencséjének Kovácsa. Minden munkája ennek jegyében folyt. Ha a szorgalmasak szoborcsoportját kellene megmintáznom, ő lenne egyik alakja. Az első év végén 5 elégsége volt, most pedig 11 jelese van, elégsége nincsen. Egyrészt anyagi nehézségek, másrészt gyenge bizonyítványa miatt az első év végén majdnem kimaradt. Szorgalommal mindent helyre hozott. Ő volt a betegszoba felügyelője. Vig kedélyét bevitte a betegszobába is, és sokszor derítette a mosoly hajnalpírját az elbágyadt betegek szomorú sápadt arcára. A gyermekeket nagyon szerette. Rajongásig tudott lelkesedni minden olyan ügyért, amely a gyakorlóiskolával valami összefüggésben volt. A legnagyobb ígéret arra, hogy az intézetben tanult pedagógia szellemében kiváló nevelője lesz nemzetének. (Fehér A., Bóze T.)

Bellay László: Szerető barát, akinek a szeretete különösen cselekvésben jut kifejezésre. A közös munkából alaposan kivette részét. Hét évi cserkészmultra tekinthet vissza. Ez a mult érezteti hatását magatartásán, mely érett fiatalemberre vall, a legapróbb dolgokban is mindig a legnagyobb lelkiismeretességgel jár el. Szorgalmas s e mellett kiváló képességű ifjú, aki az önképzés területén is szép eredménnyel dolgozik. Kedves, vígkedélyű, vallásos lélek, aki derűs viselkedésével csak is kellemes hangulatot tudott maga körül teremteni. Kiváló tanító, aki IV.-éves korában már mint versenytanító szerzett dicsőséget magának. (Somorjai J., Ambrus Z.)

Vella Nándor: Zárkózott, komoly, mélyen érző és gondolkodó ifjú. Erősen vallásos, megbízható. Amit elvállal pontosan elvégzi. Udvarias, önzetlen és szolgálatkész. Szereti a gyermeket, nagyon szereti a sportot. A nagyvárosi élet kedvezőtlen hatásának példásan ellentáll. (Tóth A.)

*Képe*ssy József: Fellépése biztos, könnyen mozog az emberek között. Mindig megtalálja azt a hangot, amelyet használnia kell, anélkül, hogy képmutatóvá lenne. Tevékeny munkájában megbízható és alapos, az írásbeli feladatokat rendszerint ő készíti el legpontosabban. És nem elégszik meg egyszerű elkészítésükkel, hanem díszíti is őket. Minden munkáján meg is látszik, hogy szeretettel végezte. Az első évben 7 elégséges volt, jelese pedig csak egy, a IV. év végén jelentékenyen jobb eredményt ért el, az V. év során csodálatos emelkedés mutatkozott előmenetelében. Az év végén már csak 3 tárgyból volt jója, többiből jelese. Szorgalmával, kitartásával emelkedett a legjobb tanulók sorába. Ha néha kudarc érte nem veszítette el önbizalmát, újult erővel fogott a munkához. Tisztában van értékeivel, de nem elbizakodott, mert önismerete megmutatja fogyatékoságait is és tökéletesedésre, önnevelésre ösztönzi. Jó szavaló, az intézet ünnepélyein sokszor szerepelt. Tanítói hivatását tisztán látja és készül a feladatok megoldására, melyek reá várnak. Szeretettel foglalkozik a gyermekekkel, de tud erélyes is lenni. Természetes megérzéssel vizsgálja a gyermekek lelkét s ahol hibákat talált, minden erejével törekedett azokat javítani. Az intézet mestertanítóinak egyike. Példája igazolja a szorgalom és akarat győzelmét. (Id. Horváth L., Nagy L.)

2. Népművelés — amíg álláshoz jutunk.

Ma tömeghangulattá lett az örökös panasz. Szinte divatosnak tartják az emberek, ha szájalmat kelthetnek akár maguk, akár mások iránt. Ma nincs ismertebb fájdalom a munkanélküliségnél, a kenyérhiánynál és az általános nyomornál. — Ifjú emberek ezrei, telve idealizmussal, ambícióval, vágyakkal, tervekkel, eszmékkel, jogos reménységgel, dinamikus elhatározással feszülnek az élet kapujának, amely késlekedve akar kitárulni előttük.

A mai ifjúság mintha vissza volna vetve, elfojtva, melőzve, majdnem kirekesztve még a küzdelem lehetőségeiből is. A mai ifjúság mintha egy megkéssett, künnrekedt tavasz ígérete lenne, amely meddő virágzásban kénytelen elfecsérelni magát. Tragikuma, hogy nem tud gyümölcserlelő munkásává, tettekkel is alkotó részévé válni se a magyar jelennek, se a magyar jövőnek. A háború utáni ifjúság nem válthatja tettekké fiatal szívének egészséges álmait, mert valósággal előregszik, amíg az ígért földjére jut.

Nekünk fiatal tanítóknak, akik a lelki harmóniát, az öntudatos békét vagyunk hivatva — nemcsak magunkban, hanem másokban is — megteremteni, kötelességünk azon öröközni, hogy az elkeseredett szenvedélyek igájába ne görbüljünk. Bölcs mérséklettel irányítsuk a fiatal évek hozta nyugtalanságot olyan területekre, ahol a munkakedvünk legalább kissé kiteljesülhet. Ne legyünk a panasz, a lázongó lélek zsoldos trombitásai annak jogán, hogy nincs állásunk! Azt az időt, melyet talán ideges nyughatatlansággal, irigykedő elégedetlenséggel szönének át, töltsük be inkább önmagunk lelkének nemesítő munkájával. Megelégedett lehet az a fiatal tanító, aki az intézet jó közszelleméből, ideális világából átlopott magával valamit az új életébe. Boldog lehet az, aki az eszméket, a tanácsokat befogadta, aki akaratot gyűjtött, aki munkára serkentő indítékot kapott. Ez az ifjú ne féljen, hogy észrevétlenül el fog sikkadni a tömegben. Csak ne legyen türelmetlen. Ezt a köteles várakozási időt okosan kell hasznosítani. Elsősorban magát gyarapítsa. Olvasson szépirodalmi és mindenirányú tudományos könyvet, pedagógiai szakközleményeket és a Néptanítók Lapját. Forgassa a nevelést, tanítást és módszertant, hogy legalább elméletben mélyítse el minden vonatkozásban a neveléssel és tanítással kapcsolatos tennivalókat, hogy az ígérkező gyakorlati munkája, öntudatosabbá váljék. A gyermektanulmányozás nem kíván külön tanítói állást, tehát az állástalan tanító méltó foglalkozásnak tarthatja a gyermeki lélekben való búvárkodást. Ebben a ténykedésében még enjét is fokozottabban figyelheti és nevelheti.

Hogy a tanító állás nélküli idejének gazdag tartalmat tudjon adni, nem kell egyéb, mint hivatásának szeretete. A hivatásszeretet gondolatokat sugall, tette-készítő elhatáro-

zásokra sarkal és megmutatja azt a területet, ahol lehetőség kínálkozik erőink kifejtésére. Amelyik tanítóban ez a hivatás-szeretet tényleg parázslík, nem maradhat vesztég, hanem bizsergő akaratával felkutat valami értékes munkakört. Olyan munkát kell tehát keresnie, amellyel szaktudását növeli, érzelmi életét nemesíti, akarati világát szilárdítja, tehát amivel magát egészében nevelheti és e mellett másokat is visz a nemzet érdekében a személyiség felé. Mert nincs magasztosabb eszmény a földön, mint Isten céljain belül a nemzetért dolgozni!

A fiatal tanítók tennivágyása eleven életet nyerhet az iskolán kívüli népművelésben. Ez az a terület, amelyen az állás nélküli tanító is kiköthet és hivatásszeretete szerint működhet. Itt most már csak az lehet a probléma, miként tud az állástalan tanító bekapcsolódni az iskolán kívüli népművelést szolgáló ismeretterjesztő előadások tartásába, az analfabéta tanfolyamok vezetésébe, énekkar szervezésébe és a mesedélutánok rendezésébe.

Hogy az állástalan tanítók iskolán kívüli népművelő munkáját meg tudjam vázolni, talán leghelyesebb lesz, ha konkrétumként elmondom a székesfehérvári fiatal tanítóknak ebben a népművelési évadban kifejtett működésüket, amelyből magam is kivettem a részemet. Ezen keresztül aztán leszűrhetjük a következményt is. — Állástalanságunk nyomasztó hangulatában egy nagy lelki hiányt éreztünk: az örömet. Nem is az lohasztotta kedélyünket, hogy nincs állásunk, mert ezt a tömegjelenséget megértéssel elkönyveltük, hanem az, hogy a munkával járó örömeket kénytelenek vagyunk nélkülözni, amelyet semmiféle furfangos szórakozási formával nem lehet pótolni.

Úgy találtuk, hogy a népművelő előadások és színielőadások tartása és rendezése nekünk nagyon megfelelne. A tett első motívuma volt a bátorság, amellyel bekopogtattunk az illetékes hivatalos helyeken. Elmentünk tehát a népművelési titkárhoz és kértük, hogy adjon alkalmat előadások tartására. A titkár jóindulattal meghallgatott bennünket, de kijelentette, hogy a városban tapasztalt emberek tartják az előadásokat s ilyenformán ott nem jöhetünk számításba. Azonban van a városnak két olyan kültelki része, — folytatta — ahol a népművelés nincs megszervezve. Csakhogy e két terület a népművelés szempontjából annyira nehéz, — mondta a titkár — hogy maradandóan népművelést nem lehetett megvalósítani. Ebből az következik, hogy kezdő tanító számára ezen a terepen való munka nagy kockázattal jár. Ezekután csak az a törekvésünk volt, hogy hatalmunkba keríthessük azt a parlagon heverő, ingerlő, nagyon nehéz talajú városrészt. A titkárt biztosítottuk komoly szándékú munkánkról, aki végül is teljesen átengedte részünkre a két kültelki negyed azzal, hogy figyelemmel kíséri lépéseinket.

Kezdeményezésünk pártolására megkértük a kir. tanfelügyelőt, az egyházmegyei főtanfelügyelőt, a megyéspüspököt

és a város polgármesterét, akik megértő szeretettel álltak a fiatal pedagógusok mellé. Megmozdulásunkra a helyi lapok is felfigyeltek s attól kezdve állandóan evidenciában tartották hasábjaikon az állástalan tanítók további működését. Egy részt legyen szabad felolvasnom az egyik helyi lapból.

„öt fiatalember névszerint: Reveland Antal, Szabó Jenő, Kovács Tibor, Sági Imre és Harza László állástalan tanítók, azzal a kéréssel fordultak a népművelés vezetőjéhez, Fikker Aurél népművelési titkárhoz, hogy részükre engedjen át a városból egy bizonyos területet, amelyen népművelési tevékenységet folytathatnak.

A népművelési titkár örömmel vette tudomásul ezt a kezdeményezést és a Maroshegy-Szárazrét területét jelölte ki számukra népművelési munkahelyül. A kezdeményezést a polgármester és a püspökség is támogatja.” (Fejérmegyei Napló, 1934. nov. 18-i számából, 2. oldal.) Az újságok révén az állástalan tanítók ismertek lettek. Olyan eredmény volt ez, amelyre lényegében nem is törekedtünk. A megismeréshez többször elismerés is járt.

Mielőtt megkezdtük munkánkat a kijelölt helyeken, az ottani igazgató-tanítók támogatását is kértük olyképen, hogy az ő irányításuk, tanácsaik alapján óhajtanánk ténykedni a népművelésben. Minthogy részükről csupán dirigálásról volt szó, nem pedig keresztülviendő munkáról könnyen belementek az alkuba. Azonban éreztük, nem nézik barátságos tekintettel kezdeményezésünket. Ezen a feszült viszonyon úgy segítettünk, hogy különböző szolgálatokat végeztünk részükre. Így az iskolában egyes tanítási órákon segédkeztünk, az istentiszteletre egyházi énekeket taníttattunk meg az iskolásgyermekkel, továbbá középiskolás gyermekeiket instruáltuk minden honorárium nélkül. Mindezen kis áldozatokkal szinte lekenyereztük őket, hogy a népművelési munkánkban minket ne akadályozhassanak. Egyszóval politikusoknak kellett lennünk a nélkül, hogy politikával foglalkoztunk volna.

A népművelő évad programjának összeállításában az az elv irányított bennünket, hogy a népművelésünk — épen nemzetnevelő célja és életformáló feladata érdekében — sokoldalú legyen. Ezért előadásaink témája gazdasági, egészségügyi, nevelési, kedélyképző, vallásos, hazafias, irodalmi, technikai és alkalmi természetű volt. Minden előadáshoz megfelelő, a tárggyal összhangban levő műsorszámokat illesztettünk. Az alaposan átgondolt, megbeszélte és egységbe szedett munkakört aztán felosztottuk magunk között. Az egyik színdarabok után kutatott, a másik a kiválasztott színműveket betanította, a harmadik a helyes szavalásra oktatót, a negyedik éneket tanított, a következő propagandát csinált az előadásunkra stb. Vagyis mindegyikünk megtalálta a maga helyét, ahol tudását, lelkesedését a leghatásosabban értékesíthette.

Miután a munka elméleti részével teljesen elkészültünk,

következett ennek a gyakorlatba való átültetése. Tudtuk azt, hogy ezen a terepen, ahol a népművelési munka, ha meg is indult már az elmúlt években, de még eddig nem tudott gyökeret eresztetni, — első teendő a figyelemkeltés és bizalomgerjesztés. Tisztában voltunk azzal, hogy az emberekkel bántani csak úgy tudunk, ha közéjük megyünk, megismerjük őket s megismertetjük magunkat, átérezzük örömeiket, bánatukat és alkalmazkodunk hozzájuk. Szükség van ugyan arra is, hogy az úri társaságban tudjunk mozogni, de még nagyobb szükség van arra, hogy a néppel való érintkezés formáját, a néppel való foglalkozás módját megtanuljuk.

Ezért látogatást tettünk minden számottevő családnál azzal a kérdéssel, vajjon szeretnének-e kültelki városrészüknek hírnevet, dicsőséget szerezni, maguk pedig vasárnaponként szórakozni? Valamennyi helyen igenlő választ kaptunk. Akkor aztán elmondtuk nekik, hogyan válhatnak irigyeltekké. Engedjék a serdültebb leányaikat és legény fiaikat esténként az iskolába, illetve a kultúrházba és ott majd színdarabokat tanulnak, dalárdát alakítanak. A színműveket a város különböző részeiben előadják; a dalárda meg vidékre megy versenyezni s így aztán hamarosan mindenki róluk fog beszélni. Leszögeztük, hogy mi nagyon szívesen elvállaljuk ezt a munkát, ha akarják. Természetesen akarták, mert ez nem került pénzükhöz és szórakozási lehetőség nyílt meg előttük. Ilyen eszközzel gondoskodtunk tehát arról, hogy a most már velünk közelebbi vonatkozásban álló emberekkel, érzelmi közösség alakuljon ki. Ezt az érzelmi közösséget bizonyítja az a tény, hogy a szerepelni vágyók tömegesen jelentkeztek. Valamennyinek nem tudtunk a színdarabból szerepet juttatni, de azért mindegyiknek adtunk valami munkát. A lányok a színpad és terem díszítéséhez papírvirágokat, girlandokat, zászlócskákat, a szereplőknek jelmezeket készítettek. A legényeket pedig megbíztuk az előadás idején a rendezéssel. Mily örömmel fogadták a megbízásokat! Mindegyik érezte, hogy neki jelentősége van a műsoros előadások rendezésében, hogy az ő munkája szükséges a siker érdekében. Hiszen ennek elérése volt a mi célunk is. Rávezettük őket annak belátására, hogy nekik valahova tartozniuk kell, amely körben másokért is tudnak munkálkodni. Megalakítottuk tehát a műkedvelő gárdát. Ebben a kis társaságban aztán nagy ambícióval olyan élet alakult ki, amelynek lelki hangulatát mi adtuk meg. Az összejövetelek mindennaposak voltak, mert, mint kezdő műkedvelőknek sok idő kellett ahhoz, míg élvezhetően tudták már játszani szerepüket. Azonban nem kötelességből jelentek meg a próbákon, hanem, mert azt érezték, hogy itt nemcsak mások mulattatására készülnek, de elsősorban a maguk szórakozását is megtalálják. Az a cselédlány, aki a városban futkos ide-oda és mosogat, az a parasztlány, aki otthon naphosszat dolgozik és az a parasztleány, aki napról-napra fuvarozik vagy a földet munkálja, este nem tudja, mit csinál-

jon otthon. Szívesen, örömmel jár a próbákra, mert ez neki új, őt kielégíti s a legnemesebb szórakozást nyújtja.

Ilyen légkör megteremtése csak a tanító lelkiületén múlik, akinek a próbákon való magatartása már nevelőleg hat. Így fontos a türelme, udvariassága, modora, tudjon megértéssel ítélni, legyen jó kedélyű, de óvakodjék a pajtáskodástól, s ne éreztesse szellemi fölényét. Mi, ezek szem előtt tartásával foglalkoztunk az ifjúsággal, ami megszilárdította tekintélyünket.

A műsoros délutánok és esték programjába szépen beillesztettük az ismeretterjesztő előadásokat. Ilyen környezetben aztán érdeklődéssel végighallgatták az előadásokat is. Sőt, az előadásokat szívesebben vették, mint magát a kísérő műsort, amit a következő újságcikk bizonyít: „Szabó Jenő tanító szabadelőadása következett: „Legkisebb ellenségeink és védekezés ellenük”. Logikusan felépített, gazdag tartalmú előadás volt, ami az előadó felkészültségét dicséri. Az előadás érdekessége osztatlan lelkes tapsot váltott ki a hallgatóságból és azon óhajukat fejezték ki, hogy még szeretnének hallani hasonló témájú előadást.” (Új Fehérvár, 1934. nov. 21-i száma, 2. oldal.) Alább az újság így nyilatkozik: „A jól sikerült népművelési bemutatkozó után megérdemlik a fiatal tanítók, hogy áldozatos munkájukat szerető figyelemmel és érdeklődéssel kísérjük.” (Új Fehérvár, 1934. nov. 21.)

Minthogy az iskolán kívüli népművelés céljában kitűzi a léleknevelést és a gyakorlati életre való nevelést, azért ismeretterjesztő előadásainkkal és színdarab játékszával mindkettőt igyekeztünk szolgálni.

A léleknevelés nálunk olyan formában jelentkezett, hogy a szereplők az előadás utáni estén összegyűltek, amikor közösen megbeszéltük játékuk, szavaltuk, énekük, táncuk jó és még javítani való részét. Maguk állapították meg a hibáikat és a jól sikerült mozgásaikat is; mi a kritikájukhoz gondolatokat adtunk és csak irányítottuk a megbeszélést. Ilyenkor aztán belátták, habár jobb is a játékuk, mint az előbbi, de még mindig sok a korrigálni való. Ezzel az eljárással akartuk elejét venni annak, hogy egyesek sokat képzeljenek maguk felől, de azért felismerjék értékeiket.

Az iskolán kívüli népművelésben az önismeret és ezen keresztül az önnevelés kiépítése érdekében ezzel a módszerrel hathatós eszközt véltünk felfedezni, amely tapasztalatunk szerint eredménnyel is járt.

A gyakorlati életre való nevelést az előadásaink célozták. Az egészségügyi előadás útmutatást adott az egészséges életmódra. A gazdasági előadó a tudatos és célszerűbb eljárásokat világitotta meg, aki az egyik gazda birtokán be is mutatta mindezeket. A színdarabokban előforduló köszönés, bemutatkozás, társalgás, viselkedés, megszólítás, a szép beszéd, evőeszközökkel való bánásmód stb. mind-mind a gyakorlati életre neveltek. A nemzeti dalaink, zenénk, táncunk, viseletünk, szo-

kásaink megtanításával és ébrentartásával pedig a nemzeti önértéküket és öntudatukat gondoztuk. Egyszóval neveltünk hazafiasságra, szorgalomra, kitartásra, áldozatkészségre, lelki ismeretességre és önuralomra.

Még sokféle oldalról lehetne rámutatni a mi kultúrunk munkájának analízálásával arra, miként tevékenykedhetnek az állástalan tanítók az ismeretterjesztő előadások és műsoros esték rendezésében, de fölöslegesnek tartom, mert az eljárást mindig az adott körülmények és a tanítók invenciója határozza meg.

A helyi viszonyok keretein belül az állástalan tanítók munkája lehet az analfabéták oktatása is. A tétlenséget üdvös felhasználni analfabéták toborzására. Ezzel nemcsak magának tesz jót azáltal, hogy gyakorolja a tanítást, hanem a nemzetnek is, mert segíti zsugorítani a tudatlanok számát.

Az állástalan tanító ott, ahol még nincs énekkar, kezdeményezze ennek megalakítását. Ne adjon a balítéletekre, hogy nem érdemes, mert nincs jó „hanganyag” és lelkesedés. Csináljon hangulatot hozzá s meglesz a dalárda! Az akaraterősnek mindig sikerül!

Az iskolán kívüli népművelés körébe tartozik a mesedélután tartása is. A mesedélután kitűnő gyermektanulmányozási alkalom az állástalan tanító részére. A mesedélután legkönnyebb állandósítani, mert a gyermek hűséges látogató. Nem kell tartania attól, hogy az idősebb tanítók „elűtik” a kezéről, mert ők ezt lekicsinylően — tisztelet az emelkedettebb lelkűeknek — „gyermekesnek” mondják, ami nem férhet össze a kifinomult felnőtt mivoltukkal. A gyermeknek a mesedélután élmény, a fiatalembernek meg tanulási lehetőség.

Mindezek után a fiatal lelkekben felbukkanhat egy kérdés: vajjon érdemes-e kezdeni a munkát? — Hallottam ugyan e kérdés kapcsán idős tanítótól ilyen mondást, hogy: „Aki dolgozik, az is csak ott áll, ahol az, aki semmit sem csinál”, azonban a mi esetünk ezt erősen megcáfolja. Mert állhat-e ugyanott az a tanító, aki csak passzív, tehetetlen szemlélő, azzal szemben, aki szorgalmas, kemény munkával törekszik előre, megküzdve minden akadállyal? Az egyiknek izmosodik az akarat; a másiknak kérdés, van-e egyáltalán? A sültgalambvárónak következőképp messze kell lemaradnia! Lehet, hogy összekötése útján előbb jut állásba, de, hogy ugyanazzal a lelki gazdagsággal lenne telítve, mint a másik, abban erősen kételkedem.

Érdemes a néppel való foglalkozást kezdeni és folytatni azért is, mert a jóakarátú, lélekszerinti, szeretettel átmelegített működésünket a nép a legnagyobb jutalmazza: a hála-jával. — Ez a hála nyilvánult meg velem szemben, Székesfehérvár egyik külterületi negyedében lakó nagyon szegény emberek részéről, akiknek fillérek megszerzése súlyos problémát jelent. Oly formában történt ez, hogy egy előadás előtt arra kértek, tiszteljem meg őket azzal, hogy fényképezőgép elé

üljek, mert nagyon szeretnék, ha egy képen lehetnének velem együtt. Szívesen megtettem kívánságukat. A fényképet aztán szép szavak kíséretében ajándékol átadták azzal, hogy oly szeretettel adják, amilyen szeretettel én foglalkoztam velük. Ők így fejezték ki ragaszkodó hálájukat. Ekkora hálaérzés kíséretében öröm dolgozni és érdemes dolgozni!

Végeredményben megállapíthatjuk, hogy az állástalan tanítók bőven kivehetik részüket az iskolán kívüli népművelésből akkor, ha az önzetlen munkára van elég bő lelki kincstáruk és akaratuk. — Az önzetlenség áldozatok hozásával jár. Az áldozat lemondás és a felajánlás együttese. Áldozatot hozni nem könnyű dolog, ahhoz lelki fenkölttség kell. Az áldozatoságnak — úgy érzem — szép példáját mutatták a székesfehérvári állás nélküli tanítók, akik naponként tették meg az öt kilométeres utat, még a viszontagságos időkben is, hogy a próbákat megtarthassák. De nem panaszkodtunk, hanem örömről leltük a munkában, mert fűtött bennünket Széchenyi mondanása, hogy: „Áldozatban van a hazafiság.” — Nem szüntünk meg jól tenni és áldozatokat hozni, amit az egyik újság is kiemelt: „Karácsony az öröm, az ajándékozás ünnepe s az állástalan tanítók, kiknek nem adatott meg, hogy úgy ünnepeljék meg karácsony szent ünnepét, mint azok a boldogok, akiknek a sors állást és fizetést juttatott, mégis örömmel rendeznek, vasárnap délután a Maroshegyen. Az ajándékpénzből, amit előadásai alatt a jólelkű juttattak perselyükbe, vásároltak 20 gyönyörű babát, őrőkat, ceruzákat stb. s ezeket a maroshegyi szegénygyermekök között karácsonyi ajándékként kiosztják.

Íme, így adnak azok, akiknek semmijük sincs!” (Fejérmegyei Napló, 1934. dec. 22-i szám. 2. oldal.)

Legyen szabad hozzátok is szólnom kedves Barátaim! Az előbb említett áldozathozással kapcsolatosan egy rousseau-i önvallomást szeretnék tenni. Volt idő, amikor ez az önzetlenség nem lakozott bennem, amikor a legcsekélyebb munkaalkalmat is elkerültem és énem kényelmének biztosítása volt egyedüli célom. Ma már az önzetlenségem — úgy érzem — oly terjedelmes körré tágult, hogy egyenesen örömet lelek abban, ha áldozatot hozhatok mások érdekében. Ennek az önzetlenségnek a kifejlődése következőként történt. A közmunkák örökös kikerülése sok kellemetlen percemnek lett okozója, mert gyakran észrevették a munkátlanságomat és ilyenkor rámpirítottak. Fájt ez nekem, de lassan kezdtem érezni az igazságtalanságot, t. i. azt, hogy a társaim dolgoztak, én pedig minden munka alól kivontam magam. E nagyon hibás lelki berendezettségemen a pedagógiai órák változtattak, amelyek mindegyike élményt jelentett számomra. Ezek hatása alatt elhatároztam magam egy radikális, lélektisztító munkára. Kértem a pedagógia tanárát, segítsen küzdelmeimben. Azután kértem osztálytársaimat, írják le tapasztalt hibáimat. A jel-

lemzésekben sok hibát felsoroltak, de mindegyikből kirikított, hogy a munkát nem szeretem és teljesen az egoizmus világában élek. Hibáimat beismertem és azonnal az írtó-hadjáráthoz kezdtem, melynek módját Igazgató úr megmutatta. IV.-éves koromban minden közmunkában résztvettem. Mint V.-évest, Igazgató úr a kultúresték rendezésével bízott meg. Ebben a munkakörben való dolgozás ébresztette fel bennem a munka utáni vágyat. Ezen az úton éreztem először a munkával járó örömet, és azt, hogy egyéni érdekeink mellőzésével a közösség ügyét szolgálni oly lelki boldogság, amelyet csak a krisztusi önfeláldozó szeretet biztosíthat számunkra. Ez adta meg a lökést ahhoz, hogy az életben is dolgozzam az iskolánkízüli népművelés terén.

Kedves Barátaim, arra kérlek benneteket, kövessétek ezt az utat. Ez fog titeket meggyőzni majdan annak igazságáról, hogy az állástalan tanítónak nem kell következképk elcsüggednie és tespedésben várni a megváltást, hanem addig is, míg állásba jut, feltétlen keressen magának munkakört, még tiszteletdíj nélkül is, mert különben szégyenletesen elsikkad a tömegben, megcsonkul erkölcsében s elerőtlenedik hitében.

Azért munkát keress! Az iskolánkízüli népművelés elég nagy terület, ezen te is megvetheted a lábad. Szerezzed meg magadnak azt az örömet, amely a munka örökös ritmusát duzzasztja beléd! A munkánk folyamán érzett kis örömeket tudjuk nagynak érezni. Ha úgy neveljük magunkat, hogy a munkánk eredményeként mutatkozó apró örömek is betöltik lelkünket, akkor nem tartjuk magunkat szerencsétleneknek, mellőzötteknek, protekcionélkülieknek és figyelembe se vett senkinek. Akkor érezzük, hogy tudunk használni embertársainknak, akkor érezzük, hogy van bennünk valami tartalom, amit a nemzet érdekében kamatoztatnunk kell és ez be kell, hogy töltse a lelkünket!

Ifjúságunk törhetetlen ideálistmusa az akarattal párosulva minden nehézségen átségít! Ne féljenek azok az élettől, akik szeretik a munkát! Ezeknek a munkájuk lesz a legjobb pártfogójuk és én erősen hiszem, nem maradnak sokáig állás nélkül, mert a munkát még ma is megbecsülik! Önmagad büszkesége leszel, ha dolgozol! Ne roskadjunk tehát magunkba, hanem nekiszegzett, józan fejjel, kirántott derékkel és erős akarattal küzdünk a nehézségekkel! Én hiszem, hogy nincs hiábavaló küzdelem!

Szabó Jenő.

II.

Az iskolai év története.

Ha felvetem a kérdést, hogy az iskolai év története címen miről kell megemlékeznünk, akkor nemcsak olyan jelenségekre gondolok, amelyek most a jelenben voltak, azután egészen eltűnnek, hanem elsősorban olyan tényekre, amelyek intézetünk jövő életének alakulásában jelentékeny szerepet játszanak. Itt tehát elsősorban olyan jelenségekre mutatok rá, amelyek intézetünk fejlődésében határozott lépést jelenthetnek a haladás útján.

A tanítóképzés jövő alakulásában a legtermékenyebb gondolatok a néphez való közeledésben látom. Intézetünk ebben a kérdésben az elmúlt évben lényeges lépést tett előre. Ennek a lépésünknek két oldala van. Egyrészt felfedeztük az intézet területén azokat, akiknek eddig még nem tartottunk előadást, (altisztek, takarítók, háztartási alkalmazottak), másrészt bevezettük az iskolánkízüli népművelési gyakorlatot. Amint van nevelési és tanítási gyakorlat, úgy lesz ezentúl iskolánkízüli népművelési gyakorlat is. Természetesen ezen a téren egyelőre megelégszünk egy gyakorlattal.

Növendégeink lelki vezetése kérdésében lényeges haladást látunk abban, hogy kintlakó növendégeink szüleivel szülői értekezletet tartottunk. Az első ilyen értekezletet 1933. őszén, a másodikat 1935. február havában tartottuk. Ezek az értekezletek a szülőkkel való együttműködés jegyében folytak le, s növendégeink lelki fejlődésében, előmenetelében üdvös eredményt hoztak. Ezeknek a megbeszéléseknek Budapesten, ahol igen nagy az utca vészedeleme, igen nagy jelentősége van.

Mélyítettük, illetőleg a gyakorlati kiképzés szolgálatába állítottuk a gyakorlós gyermekek szüleivel tartott szülői értekezleteket. Az 1933-34. iskolai évben először, az elmúlt iskolai évben pedig másodszor rendeztük az egyik szülői értekezletet úgy, hogy a növendékek voltak annak előadói. Tíz növendék adta elő röviden egy-egy gyakorlós gyermekről való megfigyeléseit, hozzáfűzván azt, hogyan kellene a gondjára bízott gyermekek nevelését tovább vezetni. Ezek a gyermekjellemzések a szülők körében igen nagy tetszést váltottak ki.

Hogy tanítványainkat minél előbb vihessük közel a gyermekhez, hogy a ránevelés gondolatát minél intenzívebben valósíthassuk meg, hogy a hivatásra való előkészítés minél behatósabb legyen, már II.-éves növendégeink is hospitálnak rendszeresen. Ezt — rövid úton kapott hozzájárulás alapján — már az 1933/34. iskolai évben vezettük be. A tapasztalt értékes eredmények alapján ebben az iskolai évben is folytattuk ezt a munkát. Érdeemes volna részleteket közölni azokról az írásokról

ből, amelyekben II.-éves növendékek beszámolnak arról, mi-féle értéke van annak, hogy ők már hospitálnak.

Ebben az évben is folytattuk a cselekedtető úton való tanítást. Ennek egyik értékes gyümölcse az, hogy intézetünkben évente rendezendő tanítási versenyben is lényeges szerep jutott a munkáltató tanításnak.

Hogy növendékeink lelki világával való foglalkozást folytattuk, hogy mintaképek felállításával, jellemük formálásával is törekedtünk jobb eredményt biztosítani, erről értesítőnk vezércikke is tanúskodhat.

Arra törekszünk, hogy a végzett növendékekkel kapcsolatot tartsunk fel, arra törekszünk, hogy az intézetből való távozás után is szolgálhassuk lelki egyensúlyukat. Az elmúlt évben intézetünk munkájának az életben való eredményét azzal kísértük többek között figyelemmel, hogy az 1933/34. iskolai évben végzett egyik növendékünket (Szabó Jenő) — eredeti és sikeres népművelési munkája alapján — felvettük a Budapesti Állami Tanítóképző-Intézeti Iskolatársak közgyűlésének felolvasói sorába. Szabó Jenő értékes munkássága igen nagy hatást gyakorolt mind a volt iskolatársakra, mind az intézet jelenvolt növendékeire.

Az összhangzatos embernevelés elvénél fogva a testnevelésről sem feledkeztünk meg. A versenyre való készülés gondolata nélkül intézetünk a Kisok versenyén győztes lett. Budapest területén a középfokú iskolák szakaszversenyén intézetünk — mint első helyezett — a „legjobb szakasz” címet nyerte. E verseny alkalmával vitéz *rumwerthi Rapaich Richárd* az O. T. T. társelnöke, a következőket mondotta: „A tanítóképző-intézet szakaszának munkája minden kritikán felül áll. Örömmel látom ezt a gyönyörű eredményt, kérem tolmácsolja az igazgatóságnak teljes megelégedésemet és dicséretemet. Annál is inkább örömmel tölt el a látott kiváló teljesítmény, mert a tanítóképző-intézetekben folyó kiképzésre a legnagyobb súlyt helyezem. Meggyőződésem, hogy a tanítóság az, melyre az ország talpraállításában vezető szerep hárul, és az iskolán kívüli ifjúság nevelésére elsősorban a tanítóság van hivatva. A látott kiváló munkáért a szakasz kiképzőjét megdicsérem és kérem, hogy tovább is hasonló szorgalommal és kitartással folytassa eredményes munkásságát.”

Rendeletek alapján az intézet évi történetére vonatkozólag a következőkről emlékezünk meg. A V. K. M. 72.820/1934. V. a. 2. ü. a. számú rendeletével megengedte, hogy a tanítóképző-intézetek I. és II. évfolyamába Tanulmányi Értesítő vezetessék be. Ebben az évben a tanártestület öt tagja (Padányi-Frank Antal dr., Németh Sándor, Éber Rezső, Lux Gyula dr., Váradi József) küldetett ki képesítővizsgálatokra elnöki, illetőleg miniszteri biztosi minőségben. A V. K. M. köszönetet mond Padányi-Frank Antal dr. igazgatónak, Szalatsy Richard és Ferenczi István gyakorlóiskolai tanítóknak a tanítói tovább-

képző-tanfolyamon kifejtett munkásságukért. — A V. K. M. 48.006/1935. V. 2. ü. o. sz. rendelet szerint Szabó Béla tanár bízott meg a köztartásvezetői teendők ellátásával. — Fájdalommal búcsúztunk el Vajda János hittanártól, aki megértéssel és igazi szeretettel töltötte be hivatását. Helyébe a felsőbb hatóság Strecke Ernő hittanárt nevezte ki. Ennek az évnek érzékeny fájdalma, hogy Pintér György — az elmúlt évben végzett kiváló növendékünk — elköltözött az élők sorából.

Örömmel közöljük a hírt, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 49.554/1935. V. 2. ü. o. sz. a. kelt rendeletével Éber Rezső tanárnak az igazgatói címet adományozta.

Munkásságát az alábbi könyvek és cikkek jelzik:

Tanítóképző-intézeti fizika, népiskolai vegytan és természettan. Résztvett a legújabb népiskolai Tanterv és Utasítások készítésében. Hosszabb ideig működött az Országos Közoktatási Tanácsban. Előadásokat tartott a Tanítóképző-intézeti Tanárok Országos Egyesületében, továbbképző tanfolyamokon, tanítógyűléseken, szabad liceumi és népművelési tanfolyamokon. Cikkei jelentek meg fővárosi és vidéki napilapokban, különféle szaklapokban és intézeti értesítőkből.

Ez nagyon röviden intézetünk külső története, amely részben rámutat a belső történésekre is. A belső alakulások, a belső történések növendékeink lelkében folytak le. E történésekből néhányat értesítőnk vezércikke tartalmaz.

III.

1. TANÁRI TESTÜLET.

Sorszám	N É V	Képesítés és az alkalmazás minősége.	Szolga- lati év		Mely tárgyakat, mely osztályokban és heti hány órában tanított.	Heti óraszám	Jegyzet
			Összesen	Emel az intézményben			
1	Padányi-Frank Antal dr.	Pedagógia, filozófia szakos, igazgató.	24	16	Neveléstan IV. 4.	4	Az intézet szellemi, anyagi ügyeinek és az internátus vezetője. Az Apponyi Kollégium budapesti tagozatának igazgatója. A pécsi r. k. tanítónőképző-intézet képesítő-vizsgálatának miniszteri biztosa.
2	Éber Rezső	Fizika, kémia, mennyiségtan szakos, c. igazgató.	31	10	Fizika III. 6; IV. 4. Mennyiségtan II. 3; IV. 2; V. 2; Gyakorlati kiképzés V. 1.	18	A IV. osztály főnöke. A fizikai szertár őre. A pécsi r. k. tanítónőképző-intézet képesítő-vizsgálatának miniszteri biztosa.
3	Ferenczi István	Gyakorlóiskolai tanítói okl., gyakorlóiskolai tanító.	28	11½	A gyakorlóiskola I-IV. osztályát vezette, résztvett a tanítónövendékek gyakorlati kiképzésében.	30	
4	Frigyes Béla	Természetrajz, kémia, fizika szakos, rendes tanár.	22	6	Gazdaságtan I. 2; II. 2; III. 2; IV. 2. Mennyiségtan I. 3; III. 2. Tanítási gyakorlat V. 3.	16	A cserkészcsapat parancsnoka. Köztartásvezető. A gazdasági szertár őre.
5	Hüttl Ármin	Lelkészi és tanítói okl., valóstánár.	30	22	Ag. h. ev. hittan I. 1; II. 1; III. 1; IV. 1.	4	
6	Jaloveczky Péter	Természetrajz, kémia, fizika szakos, c. igazgató.	29	16	Kémia I. 4. Növénytan II. 4. Állattan II. 4. Kémia IV. 4. Egészségtan V. 1. Gyakorlati kiképzés V. 1.	18	Az V. oszt. főnöke. A természetrajzi, ásvány-vegytani szertárak őre.
7	Kishonti Barna	Ének és zene szakos, rendes tanár.	18	16	Ének I. 3; II. 3; III. 1; IV. 1; V. 1. Zene I. 1; II. 1; III. 1; IV. 1; V. 1. R. k. egyh. ének IV. 1; V. 1. Karének I—V. 1. Gyakorlati kiképzés V. 1.	18	A zenei szertár és könyvtár őre.

Sorszám	N É V	Képesítés és az alkalmazás minősége	Szolgálati év		Mely tárgyakat, mely osztályokban és heti hány órában tanított.	Heti óraszám	Jegyzet
			Összesen	Ennel az intézetnél			
8	Lux Gyula dr.	Magyar, német szakos, rendes tanár.	24	7	Kisebbségi német I. 4; II. 4; IV. 4; V. 4. Német III. 2.	18	A német nyelvi könyvtár öre. A budapesti izr. tanítóképző-intézet képesítő-vizsgálatának elnöke és miniszteri biztosa.
9	Mesterházy Jenő	Történelem, magyar, földrajz szakos, rendes tanár.	22	16	Történelem I. 2; II. 2; III. 2; IV. 2. Földrajz I. 2; II. 2. Alkotmánytan V. 2. Játék I. 2; V. 1. Gyak. kiképzés V. 1.	18	Az I. oszt. főnöke. A történelmi szertár és könyvtár öre.
10	Nagy Ferenc	Magyar, történelem, földrajz szakos, rendes tanár.	26	23	Magyar I. 4; III. 3. Testgyakorlás I. 2; II. 2; III. 2; IV. 2; V. 2. Gyakorlati kiképzés V. 1.	18	A III. oszt. főnöke. A sportkör elnöke. A kultúresték rendezője. A torna szertár öre.
11	Németh Sándor	Magyar, történelem, földrajz szakos, c. igazgató.	34	16	Magyar II. 4; IV. 2; V. 2. Zene I. 1; II. 1; III. 1; IV. 1; V. 1. Tanítási gyakorlat IV. 2; V. 3.	18	Igazgató helyettes. A magyar nyelvi könyvtár öre. Az önképzőkör elnöke. A kalocsai r. k. tanítóképző-intézet képesítő-vizsgálatának miniszteri biztosa.
12	Prochaska Ferenc dr.	Földrajz, magyar, történelem szakos, okleveles közgazdász, rendes tanár.	16	6	Földrajz III. 2; IV. 1. Közgazdaságtan V. 2. Német I. 2; II. 2; IV. 2; V. 2. Kisebbségi német III. 4. Gyakorlati kiképzés V. 1.	18	A tanári értekezletek jegyzője. Az Ifjúsági Vöröskereszt Egyesület elnöke. A földrajzi szertár és könyvtár öre.
13	Strecke Ernő	Hittanári okl., rendes hittanár.	10	1	R. k. hittan I. 2; II. 2; III. 2; IV. 2; V. 2. Exhortatio I—V. 2. R. k. hittan a gyakorlóiskolában I—IV. 2; III—VI. 2.	16	
14	Szabó Béla	Földrajz, természetrajz, kémia szakos, helyettes tanár.	3	3	Testtan II. 2. Zene I. 1; II. 1; III. 1; IV. 2; V. 2. Prot. egyh. ének III. 1; IV. 1; V. 1. R. k. egyházi ének III. 1. Fak. zene I—V. 2. Zenekar I—V. 1.	16	Internátusi nevelő tanár.
15	Szalatsy Richard	Pedagógia, filozófia, gyak. iskolai tanítói okl., gyakorlóiskolai tanító.	29	8	A gyakorlóiskola III—VI. osztályát vezette, résztvevett a tanítónövendékek gyakorlati kiképzésében.	30	

Sorszám	N É V	Képesítés és az alkalmazás minősége	Szolgálati év		Mely tárgyakat, mely osztályokban és heti hány órában tanított.	Heti óraszám	Jegyzet
			Összesen	Ennél az intézményben			
16	Szántay-Szémán István dr.	Hittanári okl., igazgató.	28	12	—	—	Szabadságon van.
17	Szelényi Dezső	Magyar, német szakos, rendes tanár.	22	11	—	—	Irodai teendőket vég.
18	Széles Sándor	Lelkészi okl., vallástanár.	14	12	Ref. hittan I. 1; II. 1; III. 1; IV. 1; V. 2. Ref. hittan a gyakorlatiskolában I-IV. 1; III-VI. 1.	8	
19	Tscheik Ernő	Rajz és kézimunka szakos, rendes tanár.	28	16	Rajz I. 2; II. 2; III. 2; IV. 2; V. 2. Kézimunka I. 2; II. 2; III. 2. Szépiás I. 1. Gyakorlati kiképzés V. 1.	18	A II. oszt. főnöke. A Segítő Egyesület elnöke. A rajz és kézimunka szertár őre.
20	Váradi József	Filozófia, pedagógia szakos, rendes tanár.	21	14	Lélektan és logika III. 3. Neveléstörténelem V. 3. Iskolaszervezet V. 2. Pedagógiai gyakorlat IV. 2.; V. 6.	18	A pedagógiai szertár őre. A budapesti Salvator tanítónőképző-intézet képesítő-vizsgálatának miniszteri biztosa.
21	Vincze Sándor	Történelem, magyar szakos, óradijas helyettes tanár.	2	2	Magyar I. 4.	4	Internátusi nevelő tanár.
22	Nedelykovits Velimir	Lelkészi okl., óraadó hitokt.	36	36	Gör. kel. hittan I. és V. 1.	1	
23	Pázmán József	Latin, görög szakos, óraadó tanár.	31	9	Kisebbségi tót nyelv I-II. 2.	2	
24	Ruszkó János dr.	Lelkészi okl., óraadó hitokt.	5	2	Gör. kel. magyar hittan V. 1.	1	
25	Ruttkay Miklós dr.	Hittanári okl., óraadó hitokt.	12	8	Gör. kat. hittan I-IV-V. 1.	1	
26	Vidor Pál dr.	Rabbi oklev., óraadó hitokt.	1	1	Izr. hittan III. 1.	1	
27	Csulik Mária	Tanítónői okl., gyak. isk. óraadó hitoktató.	—	—	Ev. hittan a gyakorlatiskolában.	1	Az iskolai év első felében tanított.
28	Csupor Ilona	Tanítónői okl., gyak. isk. óraadó hitoktató.	—	—	Ev. hittan a gyakorlatiskolában.	1	Az iskolai év második felében tanított.
29	Kiss Mária	Munkamester-női okl., gyak. isk. óraadó tanítónő.	1	1	Kézimunka a gyakorlatiskolában. III-VI. 1.	1	

Leventeoktatók: vitéz Tahy Géza, Bánhidó István, Zsidányi Sándor és Marton Lóránt főoktatók. Oktatták a leventéket a II. oszt. 2, III. oszt. 2, IV. oszt. 2, V. oszt. 1, összesen heti 7 órában.

Intézeti orvos: Vladár Márton dr. egészségügyi főtanácsos.

Intézeti számvivő: Hübner József ny. számv. főtanácsos.

2. Intézeti segédszemélyzet.

Gazdasszony: Kurách Emma. 1919 óta teljesít szolgálatot. Az intézetnél 1934 óta működik.

Kertész: Szláby József. 1911 óta teljesít szolgálatot.

I. oszt. altiszt: Horváth István. 1912 óta teljesít szolgálatot.

II. oszt. altiszt: Kanizsai József. 1929 óta teljesít szolgálatot.

3. A tanártestület társadalmi és irodalmi munkássága.

A tanártestület tagjai több országos egyesületnek és társaságnak tagjai s azok keretében értékes munkásságot fejtettek ki.

Padányi-Frank Antal dr. előadást tartott ebben az évben: 1. A Katolikus Tanügyi Tanácsban (A katolikus nagygyűlés keretében): Neveljünk! — 2. A Magyar Paedagogiai Társaságban: Fordulópontok az ifjúság fejlődésében. — 3. A Tanítóképző-intézeti Tanárok Országos Egyesületének taggyűlésén: A szülőföld (város, falu, tanya) élete mint a tanítóképzés egyetemes kérdése. — 4. A Szociális Missziótársulat szociális kurzusán: A keresztény családi nevelés. — 5. A Tanítóképző-intézeti Tanárok Országos Egyesületének közgyűlésén (megnyitó): A tanítók tanítója. (Megjelent a Magyar Tanítóképzőben.) 6. A cserkészleány-vezetők részére rendezett tanfolyamon: A vezető önevelése. — 7. A Katolikus Tanítónők és Tanárnők Országos Egyesülete keretében tartott szülői értekezleten: Időszerű kérdések a családi nevelés köréből.

A következő cikkeket írta ebben az évben: 1. A szülőföld (város, falu, tanya) élete a tanító munkájában (Néptanítók Lapja). — 2. Szülőföldtanulmány (Néptanítók Lapja). — 3. A mozi hatása az ifjúságra (Iskola és egészség II. évf.). — 4. A természettan tanításának nevelői értéke (Néptanítók Lapja). — 5. A mennyiségtan tanításának nevelői értéke (Néptanítók Lapja). — 6. A magyar tanítóképzés c. cikkét Márffy Oszkár fordította olasz nyelvre a következő címen: La formazione didattica e morale degli educatori. Megjelent a Scuola Italiana Moderna c. lap XLIV. évfolyamában (1934. 12. sz.). — 7. Beszámolás az O. K. T. munkájáról (Magyar Tanítóképző). — 8. Bognár Cecil: Az iskolás gyermek (Magyar Tanítóképző). — 9. Imre Sándor: A család békéje (Magyar Paedagogia). —

Éber Rezső cikkeket írt a Magyar Tanítóképző c. folyóiratba.

Lux Gyula dr. tanulmányt adott ki Dobsina településének és birtoklásának történetéről, cikket írt a Magyar Tanítóképző c. folyóiratba.

Mesterházy Jenő előadásokat tartott a Székesfőváros Iskolánkülvüli Népművelési Bizottsága és a szabad-liceumok felszólítására társadalmi egyesületekben, levante-tanfolyamokon a

művészettörténet, földrajz és történelem köréből a fővárosban, Vácott, Hévizszentandrásan a fővárosi tanítók és tanárok részére rendezett továbbképző (népművelési) tanfolyamon és a T. I. T. O. E. két taggyűlésén. Tanulmányi kirándulásokat vezetett fenti bizottság és a szabad liceumok programja alapján Buda és Pest műtörténelmi emlékeinek, nevezetesebb épületeinek, múzeumainak és a zsámbéki templomromnak a megtekintésére. *Ó-Buda történetéről és művészi emlékeiről* a III. kerületi kiskoronautcai felsőmezőgazdasági iskola épületében tíz-órás előadássorozatot tartott a Székesfővárosi Népművelési Bizottsága által rendezett esti tanfolyam keretében. — *A Budapesti-Népfőiskolai Széchenyi-Szövetség Rákóczi-ünnepélyén és az Országos Postás Zene- és Kultúr-Egyesület március 15-i hazafias ünnepélyén emlékbeszédet* mondott a vezérlőfejedelem és március 15-ének jelentőségéről. A Magyar Rádió Társaság megbízásából előadást tartott a *Szent Jobb viszontagságairól*, — *Maguk erejéből lett nagy emberekről és Budavár 1849-i bevételéről*. Tanulmányokat írt népművelési folyóiratokba (Ifjúsági Vezető, Pestvármegyei Népművelés, a Napkelet, Pesti Napló (Szt. István jobb karja és a szentjobbi apátság) és a Magyar Tanítóképzőbe). A Kolozsvári-Testvérek Szt. György szobrának magyar eredetét és az alkotók hazai származását bizonyító tanulmánya pedig angol nyelven a londoni *Apollo* c. művészeti folyóirat áprilisi számában jelent meg, amelyet a *Magyar Iparművészet* 5. (máj.-jun.-i) száma is közölt. Közreműködött a vall. és közokt.-i minisztérium megbízásából a külföldi tankönyvek magyar vonatkozású hibás részeinek helyébe iktatandó új szövegek kidolgozásában.

Nagy Ferenc cikkeket írt a Magyar Tanítóképző c. folyóiratba.

Németh Sándor több népművelési előadást tartott helyben és vidéken.

Strecke Ernő missziókat, lelkipraktikumokat, sajtó- és kultúrelőadásokat, szentbeszédet tartott.

Váradi József több szaklapba dolgozott. (A „Mit kíván a falu a tanítóképzéstől?” és „Széchenyi és a honismeret” külön nyomatban is megjelent.) A kisebbségi tannyelvű népiskolák tanítóinak bajai tanfolyamán, Budapest Székesfőváros előadóképző. Somogy vármegye népművelőképző és Fejér vármegye előadóképző tanfolyamain előadó volt. A fővárosban népművelési előadásokat tartott. Az Angolkisasszonyok R. K. Polgári Iskolai Tanárnőképző Főiskoláján a módszertan előadója és a tanítási gyakorlatok vezetője.

IV.
MAGAVISELET, SZORGALOM ÉS ELŐMENETEL.
I. OSZTÁLY.

A tanuló neve	Vallása	Magaviselet	Szorgalom	Hit- és erkölcsi	Magy. ny. és ír.	Német nyelv	Tót nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiségtan	Term. r. és kémia	Gazdasági ism.	Rajz	Széprás	Ének	Zene	Kézimunka	Testgyakorlás	Írásb. kül. alak	Internetesi ked- vezm. P-ben
Andó Dezső	r. k.	1	2	1	2	2	—	2	2	2	2	2	1	1	1	2	1	1	1	500
Arany Rezső	ref.	1	2	1	3	2	1	3	2	2	3	2	1	2	2	2	1	1	2	—
Breznay Lajos	r. k.	1	2	2	2	2	—	2	2	2	3	2	2	1	1	1	1	1	2	400
Cservenka Gusztáv	„	1	2	2	1	2	—	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2	1	—
5 Czakó György	„	1	2	3	4	3	—	3	4	4	4	4	3	3	3	3	2	2	3	—
Flósz András	„	1	2	1	3	3	—	3	2	4	3	3	3	3	3	3	2	1	3	—
Gyalócai Béla	„	1	2	1	3	2	—	2	3	3	2	2	2	3	1	1	2	1	3	500
Gyurjács Andor	„	1	3	2	2	2	—	2	3	3	2	2	3	2	2	2	1	2	2	—
Horányi Ferenc*	ág.h.ev.	1	2	1	3	2	1	2	2	2	2	1	2	1	2	1	1	1	1	—
10 Károly Sándor	r. k.	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	2	2	1	1	1	2	2	—
Kövesdi Pál	„	1	1	1	1	1	—	1	2	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	500
Kövesi Imre	„	1	1	1	2	2	1	2	2	2	1	2	2	2	1	1	1	1	2	—
Krunity Dömötör	g. kel.	1	3	2	3	3	1	3	3	2	3	3	2	2	3	2	2	3	3	—
Kubát Ferenc	r. k.	1	1	1	1	1	—	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	—
15 Lakatos Imre*	„	1	2	1	3	2	—	3	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	—
László József	„	1	2	1	1	2	—	2	2	1	1	2	2	1	1	2	2	1	2	—
Mitró László	„	1	2	1	2	2	—	2	3	2	3	2	3	2	2	2	2	2	2	500
Mohácsi István	„	1	2	2	3	2	—	3	2	3	3	3	3	2	3	3	2	2	3	500
Nagy Lajos	„	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	2	1	2	2	—
20 Nagy Tibor	ref.	1	2	1	2	2	—	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	3	—
Oravec Sándor	r. k.	1	2	1	1	2	—	2	1	2	1	2	2	2	1	1	2	1	2	—
Paraker Mihály	„	2	3	2	4	2	1	3	3	3	3	3	3	2	1	1	2	1	2	—
Pál Vince	ág.h.ev.	1	1	1	1	1	—	2	2	1	1	2	2	2	2	2	1	2	1	—
Posch Emil	r. k.	1	2	2	3	1	—	3	2	2	2	2	1	1	2	1	1	2	2	—
25 Póczik János	ág.h.ev.	1	2	1	2	1	—	2	2	2	2	2	3	2	1	2	2	2	3	500
Repkényi Mihály	r. k.	1	2	1	2	2	—	2	3	2	3	2	2	2	1	1	1	2	2	500
Rüble László	„	1	2	2	2	1	—	3	3	3	3	3	2	2	3	3	2	2	2	400
Szombathy Gyula	ág.h.ev.	1	2	1	2	2	—	2	2	2	2	2	3	2	1	2	2	1	2	500
Torma István	r. k.	1	2	1	2	2	—	2	3	3	2	2	3	2	1	1	2	2	2	—
30 Tóth Béla	„	1	2	1	2	2	—	2	3	3	1	2	3	3	2	2	2	2	2	—
Tóth István	„	1	2	1	2	2	—	2	2	2	1	2	2	2	1	2	1	1	2	400
Tóth László	„	1	2	2	2	2	—	3	2	3	2	3	2	2	2	3	2	1	2	—
Vas Brunó	g. kat.	1	3	1	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2	3	1	2	3	—
Vörös Gyula	r. k.	1	2	1	2	2	—	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2	2	—

* Ismétlő

II. OSZTÁLY.

A tanuló neve	Vallás	Magaviselet	Szorgalom	Hitt. és erkölcs.	Test- és élettan	Magy. ny. és ir.	Német nyelv	Tót nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiségtan	Term. r. és kémia	Gazdasági ism.	Rajz	Ének	Zene	Kézimunka	Testgyakorlás	Írásb. kül. alak	Internátusi ked- vezm. P-ben
Bártfai Emil	r. k.	1	2	2	3	2	2	—	3	3	3	2	2	3	2	2	2	2	2	—
Bornemissza Lajos	„	1	2	2	1	1	2	—	2	2	2	2	2	1	1	2	1	1	2	400
Böhm Sebestyén	„	1	2	2	2	1	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	300	—
Csapó Károly	„	1	2	2	3	3	3	—	3	3	3	2	2	3	3	1	1	2	—	—
5 Csernus Sándor	„	1	2	1	1	2	2	—	3	2	2	2	2	2	3	3	2	2	400	—
Csernyánszky Imre	„	1	3	2	2	2	2	—	3	3	3	3	3	2	2	2	2	3	500	—
Czifrai Ödön	„	2	3	2	2	3	3	—	3	2	2	2	2	3	2	1	1	3	—	—
Dallos Kornél	„	1	2	2	2	3	2	—	3	4	4	3	2	3	3	2	3	2	3	400
Dancsics Vendel	„	1	2	1	1	2	2	—	2	1	2	2	2	3	2	2	2	3	—	—
10 Deák Tibor	ref.	1	2	1	1	2	2	—	2	2	2	2	2	2	1	1	1	2	2	—
Dombay Sándor	r. k.	1	2	2	2	3	2	—	3	3	2	2	3	2	1	2	1	3	2	—
Gérnyi Ferenc	„	2	3	2	4	2	2	—	3	3	3	3	3	3	2	2	3	2	2	—
Halász Ferenc	„	1	2	2	1	2	2	1	3	3	2	2	3	3	1	1	2	1	2	—
Hegyes Zoltán	ref.	2	2	1	1	1	2	1	2	2	2	1	2	2	3	2	2	2	2	—
15 Horváth István	„	1	2	1	1	2	2	—	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	2	400
Magyar István	r. k.	2	2	1	2	1	1	2	2	3	2	1	3	2	1	1	2	1	2	300
Marosi Sándor*	ref.	1	2	1	2	2	2	—	3	3	3	2	1	2	2	2	1	2	2	—
Mester Gyula	„	1	2	1	1	2	2	—	2	2	2	1	3	3	2	1	2	1	3	—
Potsubai Béla*	ág.h.ev.	1	2	1	1	2	2	—	3	3	3	2	2	3	2	2	1	2	3	—
20 Reinhard Rezső	r. k.	1	2	2	3	3	2	—	3	3	2	2	3	2	3	3	2	2	3	—
Szabolcsi Gusztáv	„	1	1	2	1	1	1	—	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
Takács László	„	2	3	2	3	2	2	2	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	—
Tolnai Ferenc	ág.h.ev.	2	3	2	3	3	3	—	3	3	4	3	3	3	3	3	2	2	2	500
Várhegyi László	r. k.	2	2	2	3	3	3	1	3	3	2	3	2	3	1	3	2	2	3	—
25 Vécsy György	„	1	2	2	1	2	2	—	3	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	500

* Ismétlő

Évközben kimaradt:
Hrehovszky Sándor
Kaposi Ferenc

Fegyelmi ügyben
kizáratott:
Sziráki Béla

Pótlóvizsgálatot tesz:
Csekey István

III. OSZTÁLY.

A tanuló neve	Vallása	Magaviselet	Szorgalom	Hit- és erkölcs.	Lélekt. és logika	Magy. ny. és ír.	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiségtan	Term. r. és kémia	Fizika	Gazdasági ism.	Rajz	Ének	Zene	Egyházi ének és zene	Kézimunka	Testgyakorlás	Írásb. kül. alak	Internátusi ked-vezm. P-ben
Albert Antal	r. k.	1	2	3	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	—	2	1	2	—
Albucz Gábor	"	1	2	2	3	1	2	2	3	2	3	3	3	2	2	—	—	2	1	2	—
Balog Béla	"	1	2	2	3	3	3	2	3	2	2	3	3	2	1	1	—	1	1	2	—
Bartai Árpád	"	1	2	3	2	2	3	2	3	2	2	3	3	1	2	2	—	1	1	2	—
5 Bán Miklós	"	1	2	2	3	3	3	2	3	2	3	3	3	2	3	2	2,1	2	2	3	—
Braun Sándor	"	1	2	2	1	1	3	2	2	3	2	3	2	2	2	2	—	2	1	1	—
Czemmel János	"	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	2	2	2	1	1	1,1	1	1	1	200
Czettl Márton	"	1	2	2	2	2	3	3	3	2	2	3	3	3	2	—	—	2	1	3	—
Gaal László	"	1	1	2	2	1	2	2	2	3	2	2	2	2	1	2	1,2	1	1	1	—
10 Gerzon Ferenc	ref.	1	2	1	2	3	2	2	3	3	2	3	3	3	3	2	2,1	2	2	3	—
Hanisch Béla	r. k.	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	3	2	1	1	1	1,1	1	1	1	300
Jakab Imre	"	2	3	3	2	3	3	3	3	3	3	2	3	2	2	3	1,1	2	3	3	—
Jencski Károly	"	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	—	2	1	2	—
Katona Ferenc	"	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	2	2	1	2	2	—	1	1	1	—
15 Lendvai Lajos	"	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	2	2	1	2	2	—	2	1	1	—
Moór Gyula	"	1	3	2	2	3	3	4	2	4	3	3	3	1	2	3	2,2	1	2	2	500
Nagy József	ref.	1	2	1	1	2	2	2	2	3	2	2	3	3	3	2	2,2	2	2	2	—
Nagy László	"	2	3	1	3	3	4	4	2	3	2	2	3	1	3	3	—	1	2	3	—
Pompor Ferenc	r. k.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	2,2	2	2	3	—
20 Prindli Gábor	"	1	2	2	2	3	3	3	3	3	2	2	3	1	2	2	—	1	1	2	—
Schebor Antal	"	1	1	1	1	2	2	3	2	1	1	1	2	2	2	2	1,1	2	2	2	—
Sebestyén Endre	izr.	1	2	1	2	3	3	3	2	2	2	3	2	2	3	3	—	1	1	3	400
Siroki Béla	r. k.	1	2	1	1	2	3	3	2	3	2	2	3	2	3	2	—	1	2	1	—
Soós Győző	"	1	2	2	2	3	3	3	2	3	3	3	3	3	1	1	—	2	1	2	—
25 Szabó Gyula	ref.	2	2	1	3	3	3	3	3	3	2	3	4	2	2	4	—	1	2	3	—
Szilágyi Béla	r. k.	1	2	2	2	3	2	2	2	3	2	2	3	3	2	3	—	2	2	2	—
Szőcs Lajos	"	1	3	2	2	3	3	3	2	4	3	2	4	3	2	2	1,2	2	2	3	—
Takács Jenő	"	1	2	2	1	2	2	2	1	2	1	2	2	2	2	2	1,2	1	1	1	300
Tulok János	"	1	2	3	3	3	3	3	3	4	2	2	3	2	2	3	—	1	1	3	—
30 Urbán Gyula	"	1	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	1	—	1	1	1	—
Varga Géza*	ág.h.ev.	1	2	2	2	2	3	3	3	4	3	3	3	4	3	2	2,2	2	2	2	500
Vágvölgyi Jenő	r. k.	1	1	2	1	1	2	2	2	2	1	2	2	2	1	1	1,1	1	1	2	—
Végh Lajos	"	1	2	3	2	2	2	3	2	2	1	2	2	2	2	2	2,1	1	1	2	—
Weitz Győző*	"	1	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1,2	1	1	1	500

* Ismétlő

Évközben kimaradt:
Hajdu Mihály
Simon Sándor

Pótlóvizsgálatot tesz:
Hajdu Gyula

IV. OSZTÁLY.

A tanuló neve		Vallása	Magaviselet	Szorgalom	Hitt- és erkölcsi	Nev. és tanítást	Ncv. és tan. gyak.	Magy. ny. és ir	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiségtan	Kémia	Fizika	Gazdasági ism.	Rajz	Ének	Zene	Egyházi ének és zene	Testgyakorlás	Írásb. kül. alak	Internetesi ked-vezm. P-ben
	Barotányi Ferenc	r. k.	1	2	3	2	2	2	3	2	2	2	2	2	2	3	2	2	—	1	3	400
	Benyó József	„	1	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2,2	1	2	—
	Bodméri Géza	„	1	2	2	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	—	1	2	200
	Budai Endre	ref.	2	2	1	3	3	2	2	3	2	3	2	2	2	3	2	3	2,2	2	1	500
5	Burghard Ferenc	r. k.	1	1	1	1	2	2	1	2	2	1	2	1	1	1	2	1	—	2	2	—
	Cseh Ferenc	„	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	2	—
	Csertán János	„	1	2	2	2	3	3	2	2	3	3	2	2	2	3	3	3	2,2	2	2	—
	Csizmadia Mihály	ág.h.ev.	1	2	2	2	2	2	2	2	2	3	1	2	2	2	2	2	—	1	2	—
	Hajnal Ferenc*	r. k.	1	2	2	1	1	2	1	2	1	2	2	1	2	1	1	1	1,1	1	1	500
10	Halmágyi Sándor	„	1	2	1	2	2	3	2	3	2	3	2	2	2	3	3	2	—	2	2	400
	Huszár József	„	1	1	1	1	2	1	2	2	2	1	1	1	1	2	1	1	—	1	2	—
	Kálmán Mihály	ref.	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	3	3	3	—	2	1	—
	Kerényi Ferenc	r. k.	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	3	2	2	2,2	2	1	—
	Kovács István	„	1	2	3	4	3	3	2	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2,2	2	2	—
15	Kovács Pál	ág.h.ev.	1	2	2	3	2	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	3	—	1	3	—
	Likszai József	ref.	1	2	1	3	3	3	3	3	2	3	2	3	2	3	3	2	2,1	3	3	—
	Márton Ferenc	r. k.	1	2	2	3	2	2	2	3	2	2	2	2	3	1	2	2	2,2	1	1	—
	Mátai Tibor	„	1	2	2	3	2	3	2	3	2	3	1	2	2	2	1	1	1,1	1	2	400
	Meggyes László	„	1	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	3	3	2	2,2	1	2	—
20	Mihályffy László	„	1	2	2	3	2	2	3	2	2	3	3	3	3	2	3	3	—	1	2	500
	Nagy Lajos	„	1	2	2	1	2	2	3	2	1	3	1	2	1	2	1	1	2,2	1	2	—
	Romhányi Antal	„	1	2	2	1	2	1	1	2	1	2	1	1	1	2	2	1	1,2	1	1	—
	Sárpataky Jenő	q. kat.	1	2	1	3	2	3	3	3	4	3	2	3	3	2	2	1	—	2	2	500
	Siklósi János	r. k.	1	2	2	3	2	2	3	3	2	3	2	2	2	3	2	2,2	2	2	—	
25	Szabó Ferenc	ref.	2	2	1	4	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	3	2,1	1	3	500
	Szalóki Lambert	r. k.	1	2	2	2	1	2	2	2	1	2	1	1	1	2	1	2	—	2	2	—
	Szalontai Sándor	„	2	3	2	4	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2,2	2	3	—
	Szebeni Ödön	ág.h.ev.	2	2	2	3	2	2	2	3	1	2	2	2	2	3	2	2	2,1	2	2	—
	Szilágyi Demeter	r. k.	1	2	2	1	2	2	2	3	2	2	2	1	2	1	2	2	—	2	1	300
30	Szöllősi-Nagy András	„	3	2	2	2	2	2	2	2	1	3	2	4	3	3	3	3	—	2	3	—
	Tornyos Miklós	„	1	2	3	3	1	2	2	3	2	2	2	1	2	3	2	2	2,2	1	1	—
	Tóth Sándor	„	2	3	3	3	3	3	4	3	3	3	2	2	2	3	3	3	—	2	3	500
	Vajk Oszkár	„	1	2	1	1	2	2	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1	—	1	2	—
	Virág János	„	1	2	3	3	2	3	3	3	3	3	2	2	2	3	2	2	2,2	1	2	—
35	Véghelyi Imre	„	1	2	1	2	2	1	2	3	2	2	2	2	1	3	2	1	2,2	1	2	—

* Ismétlő

Pótlóvizsgálatot tesz:
Bodor Pál
Zoltán Gyula

* Ismétlő

Pótlóvizsgálatot tesz:

Bodor Pál

Zoltán Gyula

V. OSZTÁLY.

A tanuló neve		Vallása	Magaviselet	Szorgalom	Hit- és erkölcsi	Neveléstörténel.	Iskolaszervezett	Nev. és tanit. gy	Magy. ny. és ir	Német nyelv	Alkotmánytan	Mennyiség	Egészég	Közügasdágat	Rajz	Ének	Zene	Egyházi ének és zene	Testgyakorlás	Írásh. kül. alak	Internátusi ked-vezm	P-ben
	Ambrus Zoltán	r. k.	1	2	2	3	3	2	2	3	3	3	2	3	2	1	1	1,1	1	2	400	
	Asbóth Ferenc	ref.	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	1	1,1	2	1	—	
	Babinszki László	r. k.	2	2	1	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2	2	3	—	1	2	—	
	Bellay László	„	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1	2,1	1	1	200	
5	Bodrogi István	„	1	1	1	2	1	1	2	1	2	2	1	1	2	1	1	1,1	1	2	200	
	Boer György	g. kat.	2	2	2	3	3	3	3	2	3	3	2	2	2	2	2	—	1	3	—	
	Borbás János	r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	2	2	2	—	1	1	300	
	Bőze Tibor	„	1	2	2	2	2	2	2	3	3	2	2	2	2	1	1	1,1	1	2	300	
	Burucs Sándor	„	1	2	1	3	2	2	2	2	2	2	1	2	1	1	1	2,1	1	2	300	
10	Fehér András	„	1	2	3	2	2	2	2	2	3	2	2	2	1	2	2	—	1	2	300	
	Fekete Ernő	„	1	2	2	3	2	2	2	3	3	2	2	2	1	2	2	—	1	2	—	
	Hámori Ferenc	„	1	2	2	2	2	2	2	3	3	2	2	2	2	2	2	2,2	2	3	—	
	Horányi Lajos	„	1	2	3	3	2	2	3	3	3	3	2	2	3	2	2	—	2	3	—	
	id. Horváth Lajos	„	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	—	1	2	200	
15	ifj. Horváth Lajos	„	1	2	2	2	2	1	1	2	2	3	1	2	1	1	1	1,1	1	1	—	
	Ingyin Emil	g. kel.	1	2	1	3	3	3	3	3	2	2	2	3	3	3	3	—	2	2	500	
	Juhász Lajos	r. k.	1	2	3	2	2	3	3	3	3	2	1	2	2	2	2	2,2	2	2	—	
	Képossy József	„	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	—	1	2	—	
	Lékai István	„	1	2	1	2	2	2	3	3	2	3	2	3	3	2	2	2,2	1	2	400	
20	Marx Ferenc	„	1	1	2	1	2	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1	2,2	1	2	—	
	Nagy Károly	ref.	1	2	1	1	1	1	2	2	2	2	1	1	2	1	1	1,1	1	1	—	
	Nagy Lajos	„	1	1	1	1	1	2	1	2	1	2	1	1	2	2	1	1,1	2	2	—	
	Pataki Gyula	„	1	2	1	2	1	2	2	3	2	3	2	2	2	1	2	1,1	2	2	—	
	Petki István	r. k.	2	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	—	2	3	—	
25	Remete Imre	„	1	1	2	1	1	1	1	2	2	2	1	2	1	1	1	—	1	2	300	
	Révay Márton	„	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2	1	1	2	2	3	—	1	2	300	
	Somorjai József	g. kat.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1,1	1	1	200	
	Sümegei Rudolf	r. k.	1	2	2	2	2	3	3	2	3	2	2	1	2	2	2	—	2	3	—	
	Szegedi István	„	1	2	1	2	2	2	3	2	3	3	2	3	3	2	3	—	2	2	500	
30	Tausz György	g. kel.	1	2	1	2	1	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	—	2	1	80	
	Tóth Antal	r. k.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2	2	3	—	1	2	500	
	Vella Nándor	„	1	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	1	3	2	2	—	1	2	—	

V.

Épület. Berendezés. Udvar. Kert.

Épületünkön az elmúlt évben is végeztettünk tatarozást. Kifestettük az intézet és az internátus több helyiségét.

Udvarunk kizárólag a játék és a sport céljait szolgálja. A testnevelés szempontjából kívánatos volna, hogy a szomszédos telek (ezelőtt állami fatelep) az intézetünkhöz csatoltassék.

Az intézet kertje 700 négyzetöl. Beosztása és üzemterve olyan, hogy a tanítás céljait szolgálja. Azért a kertben a termelés minden ágának jut egy kis terület. Van a kertben: faiskola, konyhakert, termő szőlő, virágos kert, mezőgazdasági növények telepe, magtermelő telep és termő gyümölcsfák.

Felszerelése egy kisebb és nagyobb virágház, méhes és két melegágy. A talajművelési, szaporítási és növényápolási munkákat az iskolai év folyamán a növendékek végzik, főleg a gyakorlati órákon, ha azonban a szükség úgy kívánja, egyesek órán kívül is.

VI.

Internátus.

Intézetünk a nevelés céljait és eljárásait fokozottabb mértékben érvényesítheti azoknak a növendékeknek a nevelésében, akiket szülőik teljesen az internátusra bízna. A közös életrend, a bőséges tanulási alkalom, a tanulmányi, erkölcsi és egészségügyi felügyelet a növendékek testi és lelki fejlődését biztosítják. Az internátusi ifjúság jó szellemére vall, hogy a nevelés munkájából maga is kiveszi részét: felügyelnek egymásra, támogatják egymást munkájukban. Egyaránt érdeke szülőnek, növendéknek, hogy az internátus szigorú fegyelmet követel. Ez azonban nem rideg, hanem melegséggel párosult szigorúság.

Köztartás.

Az intézet köztartása az elmúlt esztendőben is zavartalanul működött. Az étkezés rendje olyan volt, mint az előző iskolaévben. Ez évben is, a 8 órától délután 2 óráig folyó tanítások miatt, az ebéd délután 2 órakor volt, s ezért a növendékek délelőtt 11 órakor uzsonnakenyeret kaptak.

Segélyezés, ösztöndíjak, alapítványok.

Az elmúlt iskolai évben az évvégi állapot szerint intézetünk 164 tanulója közül 54 kapott az internátusban ellátást és lakást. A kintlakók mind szülőknél, közeli rokonoknál laktak. A bent-

lakók közül 6 növendék 20 P-t, 11 növendék 30 P-t, 14 növendék 40 P-t és 22 növendék 50 P-t fizetett havonként. Ebédsegélyben — havi 8 P-ért — 1 növendék részesült.

A Székesfővárosi Gyermekfelruházási Akcióból az iskola-nővérek útján több növendék részesült segélyben. Így cipőtalpat 27, cipőfejelést 4 növendék kapott. Leventeoktatók révén kincstári cipőajándékban részesült 4 növendék, továbbá 4 növendék kapott teljes melegítő felszerelést.

Egy növendékünk kapott 100 P tanulmányi ösztöndíjat.

Alapítványaink kamatai részben anyagi segítségnek, részben erkölcsi jutalomnak tekinthetők. Alapítványaink kamatait a következő növendékek kapták:

1. A Keller-alapítvány 2.52 P kamatát és egy iskolatárs 5.— P adományát a versenyben legjobbnak bizonyult gyakorlati tanítók: Képesy József és Somorjai József kapták.

2. A Sztankó-alapítvány 2.70 P kamatát Borbás János kapta, aki a testgyakorlásban tűnt ki.

3. A 40 éves találkozó-alapítvány 2.52 P kamatát a legharmonikusabban képzett tanuló: id. Horváth Lajos kapta.

4. A Roxer-alapítvány kamatát, 1.06 P-t, Remete Imre kapta, aki az önképzőkörben és ünnepélyeinkkel kapcsolatban sokat dolgozott.

5. A Horvay-alapítvány 6.80 P kamatát — szorgalma és előmenetele elismeréséül — Nagy Károly kapta.

6. A Quint József-alapítvány 95.91 P kamatát arányosan elosztva, összel tankönyvsegély címén a következők kapják: Hajnal Ferenc IV.-, Katona Ferenc III.-, Horváth István II.- és Kövesdi Pál I.-éves növendékek.

7. Az 1890-ben végzett tanítók (volt növendékeink: Szöcs József, Kökény Péter, Simon Miklós és Pogány József igazgatók) 100 P ajándékát 50—50 pengővel Képesy József és ifj. Horváth Lajos kapták.

8. Az 1934. év nyarán rendezett tanítói továbbképző tanfolyam hallgatóinak 50.— P-s adományát, melyet az adományozók a következő kísérő sorokkal adtak át: „Annak a szegénysorsú V.-éves növendéknek, aki lélekszerint Frank igazgató úr legkiválóbb tanítványa” id. Horváth Lajos kapta.

9. Vajda János hittanár 100.— P-s adományát intézetünk két, mintaszerűen vallásos növendéke: Bellay László és Burucs Sándor, továbbá a gyermekek között legszívesebben tartózkodó és azokat legjobban szerető Bodrogi István és Somorjai József kapták.

10. A Gyertyánffy-alapítvány kamataiból 10—10 P-t Marx Ferenc, Nagy Lajos, Pataki Gyula és Vella Nándor V.-éves, Szilágyi Demeter IV.-éves és Károly Sándor I.-éves növendékek kapták.

11. Költségvetésünkbe felvett 80.— P-s jutalomból 20—20

P-t Nagy Lajos, Bodméri Géza IV.-, Czemmel János III.- és Szabolcsi Gusztáv II.-éves növendékek kapták.

12. Az iskolatársak 30 P-s adományát Vella Nándor V.-, Szilágyi Demeter IV.- és Gaál László III.-éves növendékek kapták.

13. Molnár Mihály ny. tanító (Kistelek) 10.— P-s ajándékát Horváth István II.-éves növendék kapta.

14. A Magyar Szemle 1—1 ajándékkötetét id. Horváth Lajos, ifj. Horváth Lajos, Képes József, Marx Ferenc és Remete Imre V.-, Cseh Ferenc, Benyó József, Bodméri Géza, Huszár József és Romhányi Antal IV.-éves növendékek kapták.

15. Kertész Gyula zenetanár, intézetünk volt növendéke, 3 végzett növendéknek ingyen megküldi a Magyar Kórus és az Énekszó c. folyóiratot. Ezt Bőze Tibor, Ambrus Zoltán V.- és Hajnal Ferenc IV.-éves növendékek kapták.

16. Braun és Lázár könyvkereskedők könyvajándékát: Hámori Ferenc, Tausz György V.-, Kerényi József, Burghard Ferenc, Meggyes László, Kálmán Mihály, Szalóki Lambert, Vajk Oszkár IV.-, Bornemissza Lajos, Böhm Sebestyén, Deák Tibor II.-éves növendékek kapták.

17. Lukács Mihály: A Balaton c. könyvét: Braun Sándor, Lendvai Lajos, Takács Jenő, Schebor Antal III.- és Kubát Ferenc I.-éves növendék.

18. A Magyar Cserkészszövetség állatvédelmi ifjúsági pályázatán jamboree-albumot nyert Takács Jenő III.-éves növendék.

19. Kotta-jutalmat (Sztankó Béla és Horvay Ede ajándéka) nyertek: Bornemissza Lajos, Horváth István, Szalóki Lambert, Véghelyi Imre, Bodrogi István, Burucs Sándor, Somorjai József és Hanisch Béla növendékek.

20. Müller vegyészeti gyár r. t. plakát-pályázatán dícsérlő oklevelet nyert Szilágyi Demeter IV.-éves növendék.

Az intézet nevében köszönetet mondunk minden adományért.

Nevelés. Fegyelem.

Minden tevékenységünk arra irányult, hogy tanítványainkból vallásos, erkölcsös, művelt, jómodorú úriembereket és lelkiismeretes tanítókat neveljünk. Reméljük, hogy majd az élet nehéz küzdelmeiben is keményen, becsületesen és lelkiismeretesen fogják betölteni azt a helyet, ahová őket a Gondviselés állítja. Ezt a célt szolgálja az a határozatunk is, amely szerint a helyettesítések alkalmával a társadalmi érintkezés formáiról beszélgetünk.

Arra törekedtünk, hogy növendékeink ne csak külső kényszer, hanem belső szükséglet alapján kövessék a jót. Arra törekedtünk, hogy a cél felé való törekvéseinkben növendékeink velünk együtt érezzenek.

Az erkölcsi tökéletesedést, a mélyebb lelkeséget, az egyseges világnézet ügyét szolgálta a tanártestület azzal, hogy egyes ifjakat segített abban, hogy sajátos problémáikat megoldhassák. Ennek igen nagy jelentőségét láttuk. Az osztályok jó közszelleme szempontjából nagy gondot fordítottunk arra, hogy ártalmatlanná tegyük azokat, akiknek élénk érzékük van a lázadozás, az ellenzékiesség, a gúnyolódás stb. iránt. Ezen az úton a rombolás vezéreiből általában az építés híveit formáltuk.

Nevelő törekvéseink egyes részleteiről az alábbiakban számolunk be:

1. Vallás erkölcsös nevelés.

Intézetünk nagy gondot fordít arra, hogy növendékei valóban vallásosak legyenek. Életünkkel és az összes tantárgyak tanításával törekedtünk ezt a célt szolgálni.

A hittanárok a vallásos nevelésről a következőket jelentik:

a) *A róm. kat. hittanár:*

Vallás erkölcsi nevelésünk célja kettős. 1.) A természetfeletti lelkeség ápolása, a vallásos élet öntudatosítása és erősítése, 2.) a cselekvő katolikus apostolkodásra való ránevelés. Mindkettő tanítójelölteknél kétszeres fontossággal bír, mert magunk előtt látjuk nemcsak az egyes növendékeket, hanem az Egyház és a nemzet jövőjét, a féltett gyermekvilágot, amely számára tanítókat nevelünk. A tanítóképzésnek csak egyik összetevője az elméleti tudás és tanítói készség elsajátítása; ennél sokkal fontosabb és döntőbb jelentőségű a másik összetevő, a tanító vallás erkölcsi jelleme. Hittanításunk és vallásgyakorlataink ezt a különleges célt törekedtek szolgálni.

Vasar- és ünnepnap i exhortatioink és sz. miséink a díszteremben felállított oltárnál voltak. A második félévtől kezdve bevezettük a liturgikus imádságok közös végzését. Legtöbb

növendékünknek kezében volt a 2 filléres misefüzet. Ilyen módon sokkal elevebben kapcsolódhattak be a sz. mise liturgiájába. — A szeptemberi jubiláris Kat. Nagygyűlés eucharisztikus körmenetére testületileg vonultunk ki. Magyarok Nagyaszonnyának ünnepén a gellérthegyi Sziklatemplomban sz. misét hallgattunk és közös szentáldozást végeztünk. A szentbeszédet *Besnyő Gyula* pálos atya tartotta.

Lelkigyakorlatainkat ez évben két csoportra osztva végeztük. A IV—V. é. növendékek márc. 29-31-ig zárt lelkigyakorlaton vettek részt a zúgligeti Manréza férfilelkigyakorlatos házában. Előzetesen december havában az V.-évesekkel megtekintettük a Manrézát, melyet *P. Révay* igazgató megnyerő kedvességgel mutatott meg az ifjúságnak. A lelkigyakorlatokat *P. Zborevszky Ferenc S. J.* vezette mélyenszántó, alapos elmélkedéseivel. 434.— P-vel segélyeztük növendékeinket, ehhez 100.— P-vel dr. Tóth Tihamér, 50.— P-vel az érs. helytartói hivatal, 20— P-vel a felsőkrisztinavárosi Egyházközség járult hozzá. Tartozásunk még 264.— P. — Az I—III. évfolyamok lelkigyakorlatait az intézetben ápr. 24—26-ig *P. Elsasser Gyula S. J.*, rendtartományi titkár vezette. Mindkettőjüknek, úgyszintén a nemeslelkű adományozóknak hálaképen azt kívánjuk, hogy Isten jutalmazza meg áldozatos munkájukat!

Október végén a Bíboros Hercegprímás Úr rendelkezése értelmében megalakítottuk a Hitterjesztés Egyesületét, melynek tagjai imádkozással és adományokkal támogatják a missziók szent ügyét. Ilyenképen 114.03 P gyűlt össze.

Növendékeink a gyakorlóiskolában a hittanórákon hospitáltak, az V.-évesek próbatanításokat tartottak, amelyeket azután szakszerű bírálatban részesítettünk.

P. Polgár András S. J. az V.- és IV.-évesek számára egy-egy elméleti előadást tartott a Szívgárdákról április folyamán, majd pedig a gyakorlóiskolákban egy-egy Szívgárda-órát mutatott be.

Újítás volt ez évben május 26-án a kat. V.-évesek ünnepélyes búcsúztatása az oltártól, amikor is közös szentáldozások után, mielőtt az életbe indulnának, hitvallást tettek. Az ifjúság nevében Vajk Oszkár IV. é. növendék, a gyakorlóiskolások nevében pedig Padányi Imre IV. o. t. meghatott szavakban búcsúztak, majd a kis gyakorlósok az V.-éves „tanítóbácsiknak” emlékül kis gyöngyvirágcsokrot tűztek a gomblyukba, amit id. Horváth Lajos köszönt meg, és ígéretet tett társai nevében, hogy a katolikus hit és erkölcs szerint kívánják tanítói hivatásukat betölteni.

Június 8-án az I—IV. o. növendékei közül 60-an Mária-Remetére rándultak ki.

A *gyakorlóiskola* tanulói szüleikkel együtt ugyancsak a díszteremben hallgattak szentmisét. Máj. 8., 9., 10-én d. u. és 11-én reggel volt a gyakorlóiskolások „hadgyakorlata” (lelkigyakor-

lata) a Krisztinavárosi Egyházközség kultúrtermében *P. Polgár* vezetésével. Áldozócsüdtörtökön végezték a gyermekek első szentáldozásukat a tanítójelölt növendékek közös áldozásával együtt. Minden gyermeket egy-egy „tanítóbácsi” kísért az Úr asztalához. *Eiben Erzsébet* tanítónő önzetlen fáradtsággal segített a kis gyermekek első szentáldozásának előkészítésében és rendezésében. Utána közös reggeli és fényképezés volt.

Mindenkinek, aki e szent ügy előbbrevitelében segítségre volt intézetünkön belül és azon kívül, e helyen is őszinte köszönetet mondunk, azzal a kívánsággal, hogy az elhintett magvak sokszoros termést hozzanak!

b) *A ref. hittanár:*

Az iskolai esztendő istentisztelettel kezdődött és végződött. Évközben vasárnaponként tartottunk gyermekistentiszteletet és több ízben a nagyobb növendékek közreműködésével vasárnapi iskolát. 1933-ban megalakult a ref. tanítóképzős növendékek ifjúsági egyesülete, melynek célja az ifjúság valláserkölcsei életének intenzív nevelése a gyülekezeti élettel kapcsolatban. Az ifjúsági egyesület két ízben szerepelt a budahegyvidéki gyülekezetben igen szép műsorral dícséretes felkészültséggel. Az évenként szokásos csendes napokat ez évben is megtartottuk előadásokkal és úrvacsoraosztással. A budahegyvidéki gyülekezet női köre ez alkalommal nagy szeretettel és gazdagon terített asztalokkal szeretetvendégséget rendezett a képzős ifjak részére.

Minden hittanórát bibliamagyarázattal kezdtünk és több ízben bibliai megbeszéléseket tartottunk aktuális kérdések felett.

A növendékek viselkedése valláserkölcsei szempontból kifogástalan s a vallás dolgai iránt érdeklődő.

c) *Az ág. h. ev. hittanár:*

Az ág. h. ev. vallástanítás az egész esztendő folyamán zavartalanul folyt le, egy növendék azonban sokat mulasztott betegsége miatt. A tanév kiemelkedő eseményei az idén is a hiteősítő előadások voltak, amelyeket a Deák-téri templomban tartottunk. Megünnepeztük Bél Mátyás emlékeztetét születésének 250 éves évfordulója alkalmából, valamint Speuer Fülöp emlékét születésének 300 éves fordulójakor is. Istentiszteleteket a bécsi-kaputéri templomban látogattak a növendékek. Ugyanott ünnepeltük meg október 31-ét.

Hálás köszönettel kell megemlékezni az Igazgató úr és az intézet tanári karának mindenkor segítségére kész magatartásáról is.

A növendékek szorgalma és viselkedése kifogástalan volt.

2. Hazafias nevelés.

A magyarság jövőjét csak a nemzeti egység biztosíthatja. Ennek tudatában tanításunk és nevelésünk minden kínálkozó

alkalmát igyekeztünk a nemzeti nevelés javára felhasználni. A hazafias nevelés céljait szolgálták elsősorban nemzeti ünnepeink: október 6., március 15., továbbá az intézet hősi halottainak május utolsó vasárnapján tartott ünnepe és április 8-án megtartott Rákóczi ünnepély. Más intézeti ünnepeinket is erős hazafias szellem hatotta át; a cserkészek műsoros estéjét, a tanárok házalapja javára rendezett hangversenyét, valamint az évnnyitó és évváró ünnepélyt. Iskolai ünnepélyeink hazafias tartalma nemcsak az ifjúságunkat lelkesítette, de minden alkalommal mély hatást gyakorolt a megjelent szépszámu, előkelő közönségre is.

Nemzeti célok lebegtek szemünk előtt akkor is, amikor ifjúságunkat fegyelmhez és hivatáshoz törekedtünk nevelni, mert e kettő: fegyelem és becsületes munka alapfeltétele nemzeti megerősödésünknek.

Nevelő és tanító ténykedésünket mindenkor az ifjúság s rajta keresztül a nemzet szeretete hatotta át.

3. Testnevelés.

A modern testnevelés követelményeinek megfelelőleg és ifjúságunk jövődő hivatásának szempontjából a fősúlyt ebben az évben is az egységes, harmónikus képzésre, az úgynevezett tömegnevelésre fordítottuk. Ezt a célt szolgálták a rendes tornaórák, a sportkör, cserkészlet, levanteórák, játékdélutánok és az internátusi mindennapi reggeli szabadgyakorlatok.

Örömmel említjük meg, hogy növendékeink ezeket a torna gyakorlatokat s ezekkel kapcsolatban a szertorna és atlétika különböző ágait nagy kedvvel és szeretettel végezték. Mindezeknek igen szép tanújelét adták az évvégi tornaünnepélyen, mikor a tanári testület és a megjelent díszes közönség előtt igen változatos gyakorlatokat és mulatságos labdaversenyeket mutattak be. Különösen a közös szabadgyakorlatok szépsége és tökéletes végrehajtása ragadta meg a nézőközönség és a szakértők figyelmét. A szabadgyakorlatok első részében ugyanis pontosan az 1909-i országos tornaverseny gyakorlatait mutatta be az ifjúság, a második részben pedig a múlt évi (1934-i) országos verseny ritmikus gyakorlatait. A 25 esztendő távlatából és a mai modern torna anyagából és módszeréből vett két szembevető bemutatás természetesen nemcsak érdekfeszítő, de a testnevelés fejlődésének történelmi szemléltetése szempontjából is igen tanulságos volt. Hisszük, hogy tanítványainkat ez a példa is ösztönöznö fogja a modern, az újszerű dolgok iránti érdeklődésre.

4. Művészi nevelés.

A múzeumok és időszakos kiállítások látogatása kétségtelesenül leghatásosabb eszköze a művészi nevelésnek. A budapesti

iskoláknak nagy előnyük van a vidékiekkel szemben, hogy tanulóiknak mind a képzőművészet, mind a zeneművészet alkotásait szemléltethetik. Intézetünk sokkal távolabb van a Szépművészeti-Múzeumtól és a Műcsarnoktól, semhogy a rajzóra keretén belül ellátogathatnánk oda. A félnapos kirándulások alkalmával azonban mindig elvezetünk egy-egy osztályt, hogy műtörténeti tudásukat, művészi nevelésüket múzeumok és kiállítások látogatásával fejlesszük.

5. Állatvédelem.

Télen az intézet kertjében madáretetőket helyezünk el s a kertben termesztett napraforgómagvakkal etetjük a cinkéket. Ennek eredménye az, hogy nyáron egy-két cinkecsalád itt is költ. Miután kertünk kis területre szorul, csak két mesterséges madárodú van felállítva. Természetes dolog, hogy a felállított odúk a verebek betolakodása miatt állandó ellenőrzés alatt vannak.

6. Ifjúsági egyesületek.

A) Önképzőkör.

Br. Eötvös József nevét viselő önképzőkörünk ez évben is Németh Sándor tanárelnök vezetésével működött. A szeptember havában megtartott alakuló gyűlésen választotta meg tisztikarát; ifj. elnök: Remete Imre, titkár: Somorjai József, jegyző: Vajk Oszkár, pénztáros: Hajnal Ferenc. A kör 13 rendes gyűlést tartott, ezenkívül munkakörébe tartozott a nyilvános ünnepélyek előkészítése és rendezése. E nyilvános ünnepélyek alkalmul szolgáltak arra, hogy az ifjúság az iskolai ünnepélyek rendezésében gyakorolja magát. A kör vagyona: 248 P 72 f; ez évi kiadása: 36 P, a következő évre tehát 212 P 72 f-t vitt át.

B) Segítő Egyesület.

A Segítő Egyesületnek az 1934-35. tanévben 379.40 P állt rendelkezésére, hogy azt rászorult tagjainak segélyként kioszt-hassa. A 21 esetben adott segély összege 379.— P. A 40 fillér maradványt az egyesületnek takarékbetétként kezelt vagyonához csatoltuk.

C) Szívtestőrség.

Először jelenik meg ez a szervezet értesítőnk lapjain. A Mária-kongregációnak, mely eddig intézetünkben fennállott, lényegéhez tartozik, hogy elite-egyesület legyen, csak kevesebbek számára, intenzívebb élettel. Mivel egyrészt növendékeink nagymérvű elfoglaltsága a heti gyűlések megtartását alig teszi lehetővé, másrészt lehetőleg minél több növendékünk számára szükséges valamely hitbuzgalmi szervezet, ezért alakítottuk meg ez

évben a Jézus Szíve Testőrséget. (A kongregációban ugyanis felavatott tagok ugysem voltak még.) — Február 10-én, vasárnap az iskolai pápakoronázási szentmise után *P. Virágh Andor S. J.* ismertette a Szívtestőrséget, amely tulajdonképpen a Szívgárdák folytatása. Célja a Jézus Szíve-tisztelet, önmegszentelés, apostolkodás. Egész programja bennfoglaltatik jelmondatában: „Jézus Szentséges Szíve, jöjjön el a Te országod!” Az intézet 127 katolikus növendékéből 125-en jelentkeztek. Minden osztályt két zelátort (csoportvezetőt) választott. Az egész Testőrgárda élén az elnök és a titkár állanak. Ez évben — természetesen — a munkának csak a kezdetén vagyunk, mindössze két gyűlést tartottunk. *P. Zsirus Ferenc S. J.* a Jézus Szíve Szövetségek orsz. és egyházmegyei igazgatója kinevezte hittanárunkat az intézeti Szívtestőrség igazgatójává. Az V. évesek búcsúztatása alkalmával közülük 23-at a Szívtestőrség jelvényével és felvételi lapjával ünnepélyesen szívtestőrökké avattunk, remélve hogy az életben, mint tanítók Jézus Szíve országának apostolai lesznek.

Ugyancsak megalakult a *gyakorlóiskolában* a Szívgárda, bár ennél is inkább csak az előkészítő munkát végeztük el. Legfőbb tényei a *P. Polgár* által tartott bemutatók, a háromnapos hadgyakorlat és a június 13-án Mária-Remetére rendezett gárdakirándulás volt.

Sokatigérvő, mindenfelé kipróbált és áldásos kezdeményezés. Bízunk benne, hogy intézetünk hitéletét mélyíteni, apostoli készségét növelni fogja.

D) A 334. sz. «Apáczai» cserkészcsapat 1934/35. évi beszámolója.

A csapat évi munkáját a tanév megnyitása után, szeptember hó második felében kezdte meg Frigyes Béla tanár, csapatparancsnok vezetésével, kit munkájában Varga Lajos fővárosi tanító, cserkésztsz. támogató. A csapat tagjainak létszáma az elmúlt tanév végén oklevelet nyert és kilépett és az új tanév kezdetén felvételre jelentkezett tanulók számbavétele után 68 cserkész és 17 apród volt, kik a csapat keretében két, 4—4 órásból álló cserkész- és egy apródrajba nyertek beosztást. Az apródraj közvetlen vezetését Somorjai József V. é. tanítójelölt, kisfiúvezető és helyettese Mihályffy László IV.-éves tanítónövendék látták el dicséretes buzgalommal.

Csapatgyűléseinket és őrsi összejöveteleinket hetenként hétfőn és szombaton d. u. 1—2 óráig tartottuk, míg az apródok d. u. 3—5 órára jöttek össze. A csapatgyűléseken az egész csapatot érdeklő közös ügyek megbeszélése, a cserkész törvények magyarázata, nyilvános szereplésekre való készülés, énekek megtanulása, közös játékok szerepeltek, míg az őrsi összejöveteleken a cserkészpróbákra való előkészület képezte a legfőbb program-pontot. Az őszi és tavaszi hónapokban kedvező idő esetén a

csapat örsei vasárnaponként fél-, egész- vagy kétnapos kirándulásokat rendeztek, melyek célja a budai hegyek szebb helyei, Pesthidegkút, Nagykovácsi, Nagyszénás, Nagy- és Kiskevény stb. voltak. A sportok közül a céllövészetnek és a téli hónapokban a sísportnak szenteltünk a multhoz képest több időt.

A cserkészfoglalkozásoknál a mult célkitűzéseit követtük: testileg és lelkileg ügyes és képzett cserkészek nevelése mellett, cserkészvezetői munkára alkalmas tanítók képzése. E cél elérése érdekében a csapat két tagja résztvett a budapesti I. kerület által az év folyamán rendezett rövidhullámú rádiótanfolyamon, három tagja pedig a hűsvéti országos őrsvetetői táboron és azt követően a Cserkészparkban vasárnaponként tartott őrsvetetői továbbképző előadásokon és gyakorlatokon. Az év folyamán a csapat három tagja, névszerint: Bellay László, Böze Tibor és Suba Vilmos tettek sikerrel cserkészsegédtiszti próbát.

A csapat évi történetének egyéb említésreméltó eseményei: a csapatnak szeptember hó 30-án a «Nemzeti Munkahét» megnyitó ünnepségére való kivonulása, az október hó 6—7-én Gödöllőn rendezett kerületi cserkészjátékon való részvétel, a kormányzó úr őfőméltósága tiszteletére november 16-án rendezett katonai díszszemlére történt kivonulás, a karácsonyi ünnepek előtt az apródok bevonásával rendezett belső csapat-ünnepély, a csapat közreműködése a cserkészkerületnek a szegények részére rendezett karácsonyfa-ünnepélyeinél, a február hó 1-én erkölcsileg és anyagilag kitűnően sikerült műsoros est keretében tartott táborozási beszámoló és végül a május hóban lezajlott gyermekhéttel kapcsolatosan rendezett gyermekjátzó-délutánon való közreműködés.

A tanév befejezésekor a Hont vármegyében fekvő királyréti uradalom területén tervezett háromhetes nyári nagytáborozásra készül a csapat.

E) *Wesselényi Sportkör.*

Sportkörünk ebben az évben is a Bárá Wesselényi Miklós szellemében működött. Kevés tagja volt ugyan, de evvel a kis létszámmal is igen szép eredményeket tudtunk felmutatni. Így a budai középiskolák 1935. május 30-án rendezett versenyén a B. B. T. E. pályán 8 középiskola közül intézetünk ifjúsága az első helyezést érte el.

Kiemelkedőbb eredményeink a következők:

Diszkoszvetésben:	I. Nagy Lajos IV.-éves növ. 32 m 20 cm.
„	: III. Szabó Ferenc IV.-éves növ. 29 m.
Magasugrásban:	I. Nagy Lajos IV.-éves növ. 160 cm.
„	: III. Barotányi Ferenc IV.-éves növ. 160 cm.
Rúdugrásban:	I. Nagy Lajos IV.-éves növ. 2 m 40 cm.
Súlydobásban:	II. Szabó Ferenc IV.-éves növ. 10 m.
„	: III. Katona Ferenc III.-éves növ. 8 m 88 cm.

Távolugrásban: II. Albucz Gábor III.-éves növ. 6 m 15 cm.
 „ : III. Meggyes László IV.-éves növ. 6 m 0 cm.
 100 m. síkfutás: III. Albucz Gábor III.-éves növ. 12 mp.
 400 m. síkfutás: III. Katona Ferenc III.-éves növ. 60 mp.

Később június 3-án az M. T. K. és a B. B. T. E. klubközi ifjúsági mérkőzésen Nagy Lajos már 32 m 20 cm-t dobott és Albucz Gábor pedig 6 m 38 cm-t ugrott. Mindkét eredmény igen szép biztosíték arra nézve, hogy a jövő évben már a biztos győzelem reményében indulhatunk a Kisok versenyein.

F) Ifjúsági Vöröskereszt-csoport.

A csoport tanárelnöke Prochaska Ferenc dr. tanár, ifjúsági vezetője Remete Imre V.-éves növ., segédvezetője egy IV.-éves. A csoport 1934. évi szeptember végén alakult meg újra, 23 taggal. A csekély taglétszámra való tekintettel nem vehettünk részt szociális munkában. Különben is a csoport tagjai az intézet ünnepéin mindig szerepeltek és így idejüket az ünnepélyekre való készülés foglalja el.

Összejöveteleinket hetenkint minden szerdán tartottuk. Kedvező időjárás esetén kirándulásokat tettünk, esetleg az iskola udvarán foglalkoztunk, máskor a tanteremben tartottuk meg a foglalkoztatást. Játékkal, énekkel kézimunkával és meséléssel töltöttük az időt. Zárógyűlésünket 1935. június 3-án tartottuk meg.

IX.

Tanítás.

A tanítás a tanítóképző-intézeti tanterv és utasítás, valamint a népiskolai utasítás szerint folyt. A tanítóképző-intézeti utasítás esetleges hiányait a magunk lelkével iparkodtunk pótolni.

Korunk pedagógiájának azt az elvét, amely az *élmények* nagy jelentőségét hangsúlyozta, azzal követtük, hogy nagy gondot fordítottunk mind az *értékélményekre*, mind a *kutató-élményekre*. Arra törekedtünk, hogy növendékeink az értékeket átéljék, az ismereteket pedig — a lehetőség szerint — a maguk kutató munkájával szerezzék meg.

Nagy gondot fordítottunk arra, hogy a növendékeinknek a német és tót nyelvben, továbbá zenében alkalmat nyujtsunk alaposabb elmélyedésre. Ezt a célt szolgálta a német és tót kisebbségi tanfolyam és a fakultatív zeneóra.

Az év folyamán összesen 11 tanári gyűlést tartottunk.

Tanártestületünk a következő módszeres tételket tárgyalta:

1. intézetünk nevelői szelleme;
2. hogyan törekszem arra, hogy növendékeimből — tan-

tárgyaim nevelő vonatkozásaival és tantárgyaimtól független nevelői eljárással — jó tanítót formáljak;

3. a tanítóképzés különös céljainak megközelítése a matematika és fizika nevelési vonatkozásai által;

4. a magyar nyelv és irodalom tanításában érvényesülő nevelő hatások;

5. a magyar beszéd és fogalmazás behatóbb oktatása.

1. Gyakorlati kiképzés.

A növendékek gyakorlati kiképzését a tantervi utasítások szellemében végeztük.

A IV. o. tanítási gyakorlatait Németh Sándor és Váradi József vezették. A mintatanításokat Ferenczi István és Szalatsy Richard mutatták be. Egy-egy növendék átlag háromszor tanított.

Az V. o. tanítási gyakorlatait az egyik csoportban Váradi József, a másik csoportban Németh Sándor és Frigyes Béla vezették. A mintatanításokat Ferenczi István és Szalatsy Richard mutatták be. Egy-egy növendék a rendes gyakorlati órákon hatszor tanított és átlag ötször-hatszor hospitálások és helyettesítések alkalmával. Ezt a gyakorlatot teljesebbé tették a növendékektől megkívánt csoportos és egyénenkénti megfigyelések, s az óráközi szünetekben, tanulmányi sétákon, a kirándulásokon és iskolai ünnepélyeken végzett tanítói munkák.

A növendékeknek alkalmat adtunk az iskolai ügyvitel, a kirándulás- és játékvezetés, a tanmenetek kidolgozásának és szemléltetési eszközök készítésének gyakorlására is.

A gyakorlati kiképzést a gyermektanulmányi és szemináriumi munkálatokkal, a szülői értekezleteken való tevőleges részvétellel, az intézet analfabéta- és elemi ismereteket pótló tanfolyamain, műsoros és ismeretterjesztő előadásain való megfigyelő és segítő részvételével, valamint a Székesfőváros Népművelési Bizottsága által rendezett hangversenyek és szabadegyetemi előadások látogatásával egészítettük ki. A népművelési gyakorlatokról külön beszámolót készítettek.

Az intézetünkben szokásos versenytanítást május hó 10-én tartottuk meg, amelyen az első díjat Képesy József és Somorjai József V.-éves, a második díjat pedig Bodméri Géza IV.-éves növendékek nyerték meg.

A pedagógiai kirándulásokat Váradi József készítette elő s Éber Rezső, Ferenczi István és Szalatsy Richard közreműködésével, — vezette. 1934. szeptember 21-én az Áll. Gyógypedagógiai Nevelőintézetben, szeptember 24-én az „Új Iskolá”-ban, október 5-én a Vakok Országos Intézetében, november 21-én a székesfővárosi Pedagógiai Szemináriumban, könyvtárában és Lélektani Laboratóriumában, december 13-án a székesfőváros „Erdei Iskolá”-jában, 1935. február 2-án az Eötvös-emlékünne-

pályán, február 9-én a székesfőváros Pedagógiai Szemináriumában és május 8-án a műszerész-tanonc-iskolában voltunk. Fenti intézmények vezetőinek és segítő társainak ez úton is hálás köszönetünket nyilváníttuk a szíves fogadtatásért és vezetésért, a tájékoztató előadásokért és bemutatásokért.

2. Nemzeti kisebbségi tárgyak.

a) *A német kisebbségi nyelvi tanfolyamon résztvevő:* az I. oszt.-ban 14, a II. o.-ban 15, a III. o.-ban 10, a IV. o.-ban 7 és az V. o.-ban 6 növendék.

A német nyelvi kisebbségi órákon olvasókönyvül használtuk a német nyelvkönyvnek a haladottabbak számára írt részét, valamint a német kisebbségi népiskolák számára írt olvasókönyvnek a II—VI. osztályos kötetét, továbbá irodalmi és pedagógiai műveket. Az V. évfolyamban átvettük a német irodalom főbb fejezeteit. A IV. és V. évfolyamban készítették a növendékek tanítási tervezeteket német nyelven, amelyeket azután meg is tanítottak.

Rendszeres beszédgyakorlatokat folytattunk a népiskola beszéd- és értelemgyakorlati anyagából. Írásgyakorlatokat minden órára készítettek a növendékek részint az olvasott anyag köréből, részint szabadon választott témákból. Mind a házi dolgozatok, mind az iskolai dolgozatok önálló fogalmazványok voltak.

A német nyelvi tanfolyami órák száma minden osztályban heti 4 óra volt.

A tanfolyam vezetője a III. osztályban Prochaska Ferenc dr., az I., II., IV. és V. évfolyamban Lux Gyula dr. volt.

Az I. osztályban volt összesen 120 óra;

a II. osztályban volt összesen 118 óra;

a III. osztályban volt összesen 109 óra;

a IV. osztályban volt összesen 111 óra;

az V. osztályban volt összesen 105 óra.

b) *Kisebbségi tót tanfolyam.*

A tót nyelvi tanfolyamra a folyó tanévben összesen 14 növendék jelentkezett. Hulik—Artbauer-féle tankönyvet használtuk. A tanfolyamot heti 2 órában Pázmán József vezette.

c) *Fakultatív zene és egyházi ének.*

A növendékek a kötelező hangszerükön kívül egy másik hangszert is tanulhatnak, a III. osztálytól kezdve pedig az egyházi éneket és zenét is gyakorolhatják. Fakultatív zenét 18, egyházi zenét 50 növ. tanult.

3. Írásbeli dolgozatok.

a) Magyar nyelvi dolgozatok.

I. osztály. *Iskolai dolgozatok*: 1. Mit csinálhatnak most otthon? 2. Ceglédi kirándulásunk. 3. Összel. 4. Hogyan takarékoskodjunk? 5. A mi családunk. 6. Indul a vonat! 7. Egyik kedves élményem a karácsonyi szünetben. 8. Hóvirág a budapesti utcákon. 9. A második félév küszöbén. 10. Ki mint vet, úgy arat.

Házi dolgozatok: 1. Új otthonomban. 2. Séta a Kerepesi temetőben. 3. A mi karácsonyesténk. 4. A téli esték. (Petőfi költ. tartalmi ismertetése.) 5. Cserkészest az intézetünkben. 6. Ahol én az ábécé-t tanultam. 7. Húsvéti népszokások.

II. osztály. *Iskolai dolgozatok*: 1. Valamely nyári élmény. 2. Mily szép az izei ősz! 3. A lakóhely valamely jellegzetes alakja. (A csász. kisbíró, postás stb.) 4. Legkedvesebb játékom. 5. Egy kirakat leírása. 6. Karácsonyi üdvözlő levél. 7. Két veszekedő közt a harmadik a nyertes. („A fülemüle” alapján.) 8. Intézeti mulatságunk. 9. Csendélet. (Diáksapka, könyv — kinyitva az „István öcsémhez” c. versnél — és egy marék virág.) 10. Levél egy volt tanáromhoz. 11—15. Közéleti fogalmazványok.

Házi dolgozatok: 1. Kirándulás Ceglédre. 2. Mit tanultam Kölcsey „Parainesis”-éből? 3. Szülőfalum legfőbb érdekessége. 4. Részletek családunk múltjából. 5. Első látogatásom a gyakorlóiskolában. 6. Híres költői levelek. 7. Látogatás a Petőfi-házban.

III. osztály. *Iskolai dolgozatok*: 1. A Vojtina Ars poétikájának tárgya és alapgondolata. 2. Mit dalolnak a falunkban? 3. A „Szigeti veszedelem” jellemei.

Házi dolgozatok: 1. Egy művészi kép vagy szobor esztétikai méltatása. 2. Ideális és reális részletek olvasmányaimból. 3. Szabadon választott költemény tárgyalása. 4. A lelkiismeret rajza Arany balladáiban.

IV. osztály. *Iskolai dolgozatok*: 1. Mit tehetek a hazai ipar érdekében? 2. A költő Zrínyi jelleme. 3. A nemzeti szellem megújulása a XVIII. század végén.

Házi dolgozatok: 1. Lakóhelyem emlékművei. 2. A kolostorok élete a középkorban. 3. Intézetünk ifjúságának ajkáról hallható beszédhibák. 4. Népiskolai beszéd márc. 15-én.

V. osztály. *Iskolai dolgozatok*: 1. A szülőföld szeretete a haza szeretete. 2. Búcsúbeszéd a népiskolából kilépő tanulókhoz.

Házi dolgozatok: 1. Vörösmarty valamelyik költeményének méltatása. 2. Az Alföld képe Petőfi költészetében. 3. Nevelői gondolatok Arany költészetében. 4. Régi irodalmunk tárgyainak újabb feldolgozásai.

b) *Német nyelvi dolgozatok.*

I. osztály. 1. Was ich liebe. 2. Das Jahr. 3. Die Mahlzeiten. 4. Unsere Schule. 5. Unser Lehrsaal. 6. Gefunden. 7. Unser Elternhaus.

II. osztály. 1. Erbkönig. 2. Unser Dorf. 3. Die Lorelei. 4. Im Garten. 5. Die Roggenernte. 6. Lieder. 7. Kind und Apfel.

III. osztály. 1. Erlebnisse eines Studenten im Ausland. 2. Unsere Hauptstadt. 3. Das Dorf. 4. Ein Brief. 5. Die Jahreszeiten. 6. Die drei Zigeuner. 7. Inhalt des Gedichtes: Barbarossa.

IV. osztály. 1. Die Grenadire. 2. Der Fischer. 3. Edler Entschluss. 4. Die Gräfin Therese Brunswick. 5. Schilflieder. 6. Lieder. 7. Heinrich Heine.

V. osztály. 1. J. H. Pestalozzi. 2. J. F. Herbart. 3. Der Bauernhof. 4. Die Jahreszeiten. 5. Budapest. 6. Sylvesterabend.

A német nyelvi kisebbségi tanfolyam dolgozatai.

I. osztály. 1. Unser Wohnhaus. 2. Beschreibung des Sommerbildes. 3. Der Hase und der Fuchs. 4. Die kleinen Pantoffeln. 5. Die Jahreszeiten. 6. Eine Sage von Ladislaus dem Heiligen. 7. Ehre den Landmann!

II. osztály. 1. Unser Dorf. 2. Ein Brief. 3. Erbkönig. 4. Der starke, faule Hans. 5. Meine Weinachtsferien. 6. Der Winter. 7. Die Schwalbe.

III. osztály. 1. Eine Geographiestunde. 2. Deutschland. 3. Mignon. 4. Das Schuljahr beginnt. 5. Budapest. 6. Brunnhilde. 7. Brief aus Berlin.

IV. osztály. 1. Stephan Széchenyi. 2. Wie habe ich mich auf unserem Schulfest unterhalten? 3. Landwirtschaftliche Verhältnisse in Ungarn. 4. „Schade!“ 5. Was haben wir heute gelernt? 6. Ein Unterrichtsentwurf. 7. „Hermann und Dorothea.“

V. osztály. 1. Aus der Methodik des Lesenunterrichtes. 2. Wie kann ich meinem Dorfe helfen? 3. Weinachtsstimmung. 4. Neujahrsstimmung. 5. Was haben wir aus der Geschichte der Pädagogik gelernt? 6. Platon. 7. Ein Unterrichtsentwurf.

c) *Mennyiségtani dolgozatok.*

I. osztály. Algebrai alpműveletek, a közönséges számtan gyakorlati és időszerű alkalmazásai és mértani alapfogalmak, alapszerkesztések.

II. osztály. A gyökvonásra, logaritmusra, negatív hatványkitevőkre vonatkozó példák, másodfokú függvények, egyenletek, mértani szerkesztési, számítási feladatok, bizonyítások az összeillőség, kerületszámítás, körszámítás köréből.

III. osztály. Kereskedelmi számtan és arányossági geometriai feladatok, Pythagoras tétele.

IV. osztály. Számtani, mértani sorok, politikai számtan, felület és köbtartalom számítások.

V. osztály. Az alsó évfolyamok anyagának példái és a tanítási módszerre vonatkozó példák.

4. Kirándulások.

1934. október 3-án kirándulást rendeztünk Ceglédre. A kiránduláson az intézet egész ifjúsága részt vett. Megtekintettük a város templomait, különböző iskoláit (csoportokra osztva), egy tömegben a Kossuth Lajos emlékekből összeállított múzeumot, majd az Ungváry-féle borpincészetet és faiskolát. Megnéztük a gazdasági szakiskolát és két tanyát.

A tanév folyamán havonként és osztályonként rendezett kirándulások egymásutánját az alábbi összeállítás mutatja:

Október 5. I. o. Kerepesi temető, II. o. Fővárosi képtár, III. o. Állat- és növénykert, IV. o. Mezőgazdasági kiállítás, V. o. Vakok országos intézete.

November 28. I. o. Vár, II. o. Magyar Tudományos Akadémia, III. o. Nemzeti Múzeum állattára, IV. o. Budai hegyek, V. o. székesfővárosi Pedagógiai Szeminárium.

Március 26. I. o. Nemzeti Múzeum történeti tár, II. o. Petőfi-ház, III. o. Parlamenti Múzeum, IV. o. Szépművészeti Múzeum.

Május 5. I. o. Óbuda, téglagyár. II. o. Szépművészeti Múzeum, III. o. Parlamenti Múzeum, IV. o. Szépművészeti Múzeum.

Május 8. I. o. Nemzeti Múzeum ásványtár. II. o. Kertészeti tanintézet, III. o. Néprajzi Múzeum, IV. o. Királyi palota, V. o. Műszerész iparos tanonciskola.

X.

Egészségi állapot.

A tanulók egészségi állapota a lefolyt 1934-35. tanévben kielégítő volt.

A beteg szobában feküdt 87 tanulónk. Az uralkodó téli betegség, úgy, mint minden évben, az influenza volt, ez idén feltűnően egyszerű és enyhe lefolyással. Előfordult még: mandulagyulladás, izom- és ízületi csúsz, izom- és ízületi rándulás, ágyékzsába, orrvérzés, bélhurut, csontvelő gyulladás, középfül-gennyedés, szárcapocscsonttörés.

Halálesetünk nem fordult elő.

A betegfelügyelői tisztelet Bodrogi István V.-éves tanulónk vállalta. A feladatának nagy ügyszeretettel és lelkiismeretességgel felelt meg.

Tanítóképesítés.

A tanítóképesítő vizsgálat elnöke szeptemberben Molnár Oszkár tanítóképző-intézeti c. főigazgató, júniusban pedig Gyulai Ágost dr. ny. polg. isk. főigazgató volt, akik meleg szeretettel vezették a vizsgálatokat.

Az egyházak részéről Ijjas József dr., Balogh Bálint, Szabolcska László dr. és Bikár Radivoj küldettek ki vizsgálatainkra.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr rendelete szerint az áll. tanítóképző-intézetek közül 1934 szeptember havában csak a budapesti áll. tanítóképző-intézetben tartattak meg a tanítóképesítő vizsgálatok.

A rendelet értelmében a javító tanítóképesítő vizsgálatra jelentkezett a bajai áll. tanítóképző-intézetből 2 jelölt, a jászberényi áll. tanítóképző-intézetből 3 jelölt, a kiskunfélegyházi áll. tanítóképző-intézetből 3 jelölt, a kőszegi áll. tanítóképző-intézetből 2 jelölt, a nyíregyházi áll. tanítóképző-intézetből 3 jelölt, a pápai áll. tanítóképző-intézetből 16 jelölt, összesen 29 jelölt.

Tanítói oklevelet nyertek

1934. szeptember havában:

Asztalos Sándor, Bartos László, Bárdos György, Cseh Sándor, Eberhardt Sándor, Egervári Nándor, Gombás István, Gyarmati János, Híri József, Juhász Mihály, Káli Kálmán, Kovács Sándor, Kövesi János, Lakatos Dezső, Megyeri Jenő, Molnár Lajos, Nagy Dániel, Neduczta István, Nemes Richárd, Németh János, Poór Gyula, Puha Emil, Rummel Henrik, Sasalmi Pál, Sárhelyi Jenő, Steinmacher József, Szegedi László, Szvoboda István, Temesvári Béla, Varga Jenő és Vágó Károly.

1935. június havában:

Bellay László, Bodrogi István, Borbás János, Böze Tibor, Burucs Sándor, Duffek Károly, Fehér András, Hámori Ferenc, Horányi Lajos, id. Horváth Lajos, ifj. Horváth Lajos, Juhász Lajos, Képossy József, Marx Ferenc, Nagy Károly, Nagy Lajos, Németh József, Pataki Gyula, Remete Imre, Révay Márton, Somorjai József, Tausz György, Tóth Kálmán és Varga Jenő.

Egyházi énekekre és zenére képesítést nyertek:

Bodrogi István, Böze Tibor, Burucs Sándor, Hámori Ferenc, ifj. Horváth Lajos, Juhász Lajos, Látrányi Gyula, Németh József és Pálmai Adolf.

Német tannyelvű iskolákra kiegészítő képesítést nyertek:

Bellay László, id. Horváth Lajos, Marx Ferenc és Somorjai József.

Tanítóképesítő vizsgálat statisztikája.

Vizsgálatra jelentkezett 33 jelölt, oklevelet nyertek 24-en.
Egy tárgyból javítóvizsgálatot tehet 5 jelölt.
Két tárgyból javítóvizsgálatot tehet 3 jelölt
Ismétlő képesítő-vizsgálatot tehet 1 jelölt.
Német tannyelvű kiegészítő vizsgálatot tett 4 jelölt.
Egyházi énekből és zenéből vizsgálatra jelentkezett 10 jelölt, oklevelet nyertek 9-en.

Tanítóképesítő vizsgálati tételek.

a) Neveléstudományból:

A cselekvés szerepe a népiskola nevelő munkájában.

b) Magyar nyelv és irodalomból:

A népiskola szempontjából legjelentősebb költőink.

c) Mennyiségtanból:

1.) Egy község iskola-alapja számára 1927. július hó 1-én 5.000.— P-t, 1928. július 1-én 15.000.— P-t helyez el. 1932. január 1-én kivesz belőle 2.500.— P-t és 1935. január 1-től 1940. december 31-ig félévenként 500.— P-t fizet be. Mennyi követelése lesz 1945. december 31-én? Az utólagos kamatláb félévi 3%-os.

2.) A gazdasági kert talajának megforgatására 26 napra 18 munkást fogadtunk fe. A 3. nap reggelén 2 munkás nem jelent meg, azután végleg elmaradt. Ezért a 9. nap reggelétől még 4 munkást veszünk fel. Hány munkást kell a 17. nap reggelétől alkalmaznunk, hogy a munka a kezdettől számított 24. napon véget érjen?

3.) A $33\frac{3}{4}$ □ öles iskolakert egyenlőszárú trapéz, melynek kisebbik párhuzamos oldala 60 m, a nagyobbik 80 m hosszú. A készítendő vaskerítéshez 10—10 m távolságban 1 m magas 24 cm-es legnagyobb átlóval bíró szabályos nyolcoldalú oszlop kell. Hány kg cementre van szükség, ha a cementet négyszerannyi homokkal keverjük? ($f_s = 2.8 \text{ kg/dm}^3$)

4.) Egy $8 \frac{m}{m}$ vastag kétszerdomború lencse két egyenlő görbületből áll. A lencse átmérője 6.4 cm, $f_s = 3.32 \text{ g/cm}^3$. Mekkora a lencse felülete és súlya?

d) Német nyelvből (kiegészítő képesítő-vizsgálat):

1. Der Sommer; 2. Der Garten; 3. Das Vaterhaus; 4. Die Schule.

Gyakorlóiskola.

A gyakorlóiskola tanulóinak névsora:

I. osztály: Asztalos György, Avar Ildikó, Binder István, Bor Jenő, Éry Mária, Fáy Csaba, Földváry György, Geöcze János, Gyürky E. Ildikó, Fülöp Gabriella, Kovarcz Sándor, Németh Ákos, Széky-Hamvay István, Zimmer Károly.

II. osztály: Avar Ágnes, Bélydy Zoltán, Csernátony László, Durália Pál, Folyovich Ilona, Jurányi Margit, Kádár Aba, Komjáthy Ilonka, Kovács Ervin, Lázár Ernő, Lázár István, Sebestyén Zoltán, Tima Piroska, Tima Melinda, Vajthó Emilia, Vasváry Jenő, Virter Ágnes.

III. osztály: Deák László, Csernátony Pál, Fáy Aladár, Horváth István, Jassó Klára, Kapuczin Lajos (kimaradt), Kovarcz Zoltán, Molnár Gyula, Nagy—Józsa Magda, Nemessányi Melitta, Reichenbach Teréz, Sölich Frigyes, Tolnai Béla, Weszely Zoltán.

IV. osztály: Csernátony Zsuzsanna, Csuka Ernő, Éry Katinka, Fáy Ildikó, Gyürky Tibor, Hübner Helga, Juhász Margit, Jurányi György, Kádár Attila, Kincses Erzsébet, Molnár Oszkár, Padányi Imre, Padányi Márius, Somogyvári Egon, Strébl Mátyás, Széky-Hamvay Judit, Szukováthy György, Tőkés Tibor, Zimmer Péter.

V. osztály: Ádám Sándor, Heiler Etel, Katona László, Kovács Julianna, Madarász Ilona, Nagy Mária, Petrik Sári, Pintér László, Rach Ferenc, Schuny Edit, Varga Mária.

VI. osztály: Burlovics Katalin, Dreiszelt Ferenc, Fetter Mihály, Funk Irén, Halász Rezső, Harencsár Ferenc, Hinterstein Szidónia, Horváth Ilona, Megadja Etel, Strébl Károly, Szegő Ibolya, Szeiper Pál.

Magántanulók: Sadlon Alexandra Mária III. oszt., Vicenty László IV. o., Kolozsváry Gábor II. o.

Gyakorlóiskolánk két tagozatú. Az egyik tagozatban az I—IV., a másikban a III—VI. osztály van. Az I—IV. tagozatot Ferenczi István, a III—VI. tagozatot Szalatsy Richard vezette.

A beiratásokat június hó 16-án tartottuk. A tanítást június hó 8-án záróvizsgálattal végeztük.

A gyakorlóiskola tanulóinak magaviselete, szorgalma, előmenetele kifogástalan volt. A tanulók egészségi viszonyai kielégítők voltak.

Az iskolai ünnepélyeket részint a tanítónövendékekkel közösen, részint külön tartottuk meg. Az alkohol káros hatásával január hó 31-én 1—1 órai tanítás keretében foglalkoztunk. Szülői értekezletet ősszel és tavasszal tartottunk, a szülők élénk érdeklődésétől kísérve. A madarak és fák napját ez évben május

hó 7-én, az anyák napját május 20-án tartottuk meg, ünnepélyes keretek között.

Gyakorlóiskolánkban a tanítónövendékeken kívül a tanítóképző-intézeti tanárjelöltek is hospitáltak és tanítottak. Ezenkívül több tanító- és tanítónőképző-intézet növendékei, tanáraik vezetésével, fővárosi és vidéki tanítók, tanárok hospitáltak gyakorlóiskolánkban.

Gyakorlóiskolánk V—VI. osztályú tanulóit ez évben is sikerült anyagi támogatásban részesítenünk. Budapest Székesfőváros Tanácsa ez évben több ruhaneműt adományozott tanulóinknak. Ezenkívül 8 tanulónkat kb. 2.400 ebédben részesítette a Székesfőváros az ingyenebédeltető és reggeliztető akció áldásában. A Budapesti Állami Tanítóképző-Intézeti Iskolatársak Egyesülete karácsonykor képeskönyveket, az Ifjúsági Vöröskereszt Egyesület pedig sapkát, sál, cipőt és kabátot ajándékozott szegénysorsú tanulóinknak. A kegyes adományozóknak ezúton is hálás köszönetet mondunk adományaikért. Kölsöntan-könyvtárunk ez évben 176 drb. kölcsön-tankönyvvel segítette a szegénysorsú tanulókat.

A gyakorlóiskolai tanulók statisztikai adatai.

Osztály	Beiratkozott	Kimaradt	Vizsgát tett	Nem szerint		Előmenetel szerint					Vallás szerint			Anyanyelv szerint	A szülők foglalkozása szerint				
				fiú	leány	kiünö	jelés	jó	elégséges	elégtelen	róm. kat.	ref.	ég. h. ev.		lisztviselő	kelona	iparos, keresk.	tanár, tanító	más
I.	14	—	14	10	4	11	2	1	—	—	9	3	2	14	6	3	2	2	1
II.	17	—	17	8	9	9	6	2	—	—	11	5	1	17	13	1	1	1	1
III.	14	2	12	10	4	5	5	2	—	—	10	4	—	14	5	1	2	1	5
IV.	19	—	19	12	7	15	2	2	—	—	13	3	3	19	9	1	4	4	1
V.	11	—	11	4	7	—	3	6	2	—	7	4	—	11	1	1	4	—	5
VI.	12	—	12	6	6	2	2	5	—	—	11	1	—	12	—	—	5	—	7
ÖSSZ.	87	2	85	37	37	42	23	18	2	—	61	20	6	87	34	7	18	8	20

Iskolánkívüli népművelés.

Intézetünk nagy gondot fordít a népművelés kérdéseire. Ezt 3 feladatkörben juttatjuk kifejezésre. 1. Alaposan tárgyaljuk az iskolánkívüli népművelés problémáit. 2. A lehetőség szerint minden tanításunkat átítatjuk a népművelés gondolatával. Élesen rámutatunk arra, hogy a tanítónak mind az iskolában, mind az iskolán kívül gondoznia kell a nép anyagi és szellemi szükségleteit. 3. Nemcsak elméletileg tárgyaljuk ezeket a kérdéseket, hanem a lehetőség szerint azok gyakorlati keresztülvitelét is megmutatjuk. Ezt a célt szolgálta részben az intézetben tartott kultúresték, másrészt az elemi ismeretterjesztő tanfolyam.

a) Kultúresték.

Ebben az évben népművelési előadásaink, illetve kultúresteink sorozatát nagy magyarjaink (Bólyai testvérek, Bláthy Ottó Titusz, Zipernowsky Károly, Déri Miksa, Mikes Kelemen, Liszt Ferenc, Paál László és Magyar László) emlékének szenteltük. Ezek gazdagabb programja szélesebb körben is aratott tetszést. Úgy érezzük, hogy ezekkel a kultúrestékekkel megtaláltuk az iskolánkívüli népművelésnek azt az útját, amelyen tovább kell haladnunk. A kultúresték rendezője Nagy Ferenc tanár volt.

b) Elemi ismeretterjesztő tanfolyam.

Az iskolánkívüli népművelés munkáját ez évben is kiterjesztettük a felnőttekre. A Budapest Székesfőváros Iskolánkívüli Népművelési Bizottsága közreműködésével ez évben egy analfabéta és egy helyesíró tanfolyamot rendeztünk. E tanfolyamokat 1934. évi október 5-én nyitottuk meg s március 26-án záróvizsgálattal fejeztük be. A tanfolyamok felügyelője Padányi-Frank Antal dr., az intézet igazgatója, vezetői pedig Szalatsy Richard és Ferenczi István gyak. isk. tanítók voltak. A tanfolyamokat 9 analfabéta és 14 helyesíró, összesen 23 hallgató végezte el.

A tanfolyamokat főként azért rendeztük, hogy tanítónövendégeink ezirányú gyakorlati kiképzését is szolgáljuk, amit teljes mértékben sikerült is elérnünk, mert a növendékek igen nagy érdeklődéssel kísérték a tanfolyamok munkáját, amiben tevékeny részt is vettek. Bár nem volt kötelező, mégis rendszeresen hospitáltak a tanításokon, sőt tanítottak is.

A tanfolyam sikere tehát nemcsak az volt, hogy 23 hallgató sajátította el az elemi ismereteket, hanem az is, hogy növendégeink gyakorlatilag is megismerték a népművelés ezirányú munkáját.

XIV.

Apponyi Kollégium.

Az Apponyi Kollégium budapesti tagozatában rajz- és zeneszakos jelöltek voltak.

A jelöltek névsora: a) zenéből: Csirszka Konrád, Diebold Matild, Falk Zsigmond, Fischer Emilia, Kiss György, Maróthy Magda, Péter József, Schauschek Edit, Schenk Géza, Stegmüller Viktória, Szinok Zoltán, Szőke Tibor, Zala Anna;

b) rajzból: Fejér Mária, Jáky Anna, Kákonyi Teréz, Reskovits Jolán, Molnár Mária, Pozsgay Katalin, Rózsa Péter, Kocsis Lajos, Elek Erzsébet, Gerencsér Anna, Rohacsek Anna.

Ezeknek a jelölteknek tartott a Kollégium igazgatója heti egy órában előadásokat a tanítóképzés pedagógiája köréből. Ezenkívül a rajzszerkesztő tanárjelöltek részére Baránszki László főiskolai tanár a rajztanítás módja a tanítóképző-intézetben címmel, a zeneszerkesztő tanárjelöltek részére Sztankó Béla c. kir. főigazgató az ének és zene tanításának módja a tanítóképző-intézetben címmel tartottak előadást. A rajzszerkesztő jelöltek 26 órát hospitáltak és akik az idén vizsgáztak, 16 órát tanítottak. A zeneszerkesztő jelöltek 12 órában hospitáltak és 6 órában tanítottak. Ezeket a didaktikai gyakorlatokat a férfijelöltek a mi intézetünkben, a nőjelöltek részben a II. ker. áll., részben a VII. ker. áll. tanítóképző-intézetben végezték.

XV.

Továbbképzés.

1.) Földrajzszerkesztő tanárok szakértekezlete.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 47.158/1935. V. 2. sz. a. kelt rendeletével intézetünkben július hó 1-től július hó 6-ig a földrajzszerkesztő tanárok részére szakértekezletet rendezett. Az értekezlet anyagi és szellemi ügyeinek vezetésével intézetünk igazgatóját, a szakértekezlet megnyitásával Balázs Béla kir. főigazgatót bízta meg. — E helyen is köszönetet mondunk a miniszter úrnak, hogy a szakértekezlet előadói és vezetője részére tekintélyes összegű tiszteletdíjat utalt ki. Az ügy iránt való szeretetből végzett munkánk értékét elismerte és emelte most a miniszter úr azzal, hogy számottevő tiszteletdíjat utalt ki.

A földrajzi szakértekezletnek az volt a célja, hogy egyrészt napjaink pedagógiája alapján megbeszéljük azokat a nevelési és tanítási elveket, amelyeket a tanítóképző-intézeti földrajztanításban követnünk kell, másrészt pedig az, hogy a földrajztudomány legújabb haladásáról szerezzünk tudomást. Fontosnak tartottuk a földrajztanításnak a népiskolával való kapcsot

lata kérdésének megvilágítását is. — Úgy gondolom, minden előadás, minden hozzászólás, valamint a kollégáknak a tanfolyam óráin kívül való beszélgetése hozzájárult ahhoz, hogy a földrajztanítás színvonala mind tudományos, mind pedagógiai tekintetben emeltessék.

A szakértekezlet munkarendje:

Július 1-én.

8—9. Balázs Béla: Megnyitó.

9—10. Padányi-Frank Antal dr.: 1. Kapcsolat a pedagógia és a földrajz tanárának munkája között. 2. Nevelői vonatkozások.

10—12. Barabás Tibor: A földrajz tanításának módja az I. osztályban.

12—1. Prochaska Ferenc dr.: A legújabb kutatások eredményei a fizikai és csillagászati földrajz területén. (Főn, a világegyetem legújabb méretei.)

1—2. Hozzászólás.

Délután 5 órakor találkozás a hűvösvölgyi végállomásnál.

Cholnoky Jenő dr.: Egy táj ismertetése a morfológia legújabb haladása alapján.

Július 2-án.

8—10. Girtler Mária: A földrajz tanításának módja a II. osztályban.

10—11. Mesterházy Jenő: Folyóiratok, kézikönyvek, utirajzok, földrajzi szertár és könyvtár.

11—12. Girtler Mária tanítása.

12—1. Prochaska Ferenc dr.: A legújabb kutatások eredményei a leíró és emberföldrajz kérdésében. (Kjellén, geopolitika, legújabb felfedezések.)

1—2. Hozzászólás.

Július 3-án.

8—10. Prochaska Ferenc d.: A földrajz tanításának módja a III. osztályban.

10—11. Prochaska Ferenc dr. tanítása.

11—12. Szalatsy Richard tanítása.

12—1. Kéz Andor dr.: A legújabb kutatások eredményei Magyarország földrajzában.

1—2. Megbeszélés.

Délután a Svábhegyi csillagvizsgáló megtekintése. Előzőleg tartotta Cholnoky Jenő dr. második morfológiai előadását.

Július 4-én.

8—8 ó 40. Braun Angéla: Lakóhelyismertetés Budapesten (VII. ker.).

8 ó. 40—9 ó. 20. Varga Lajos: Lakóhelyismertetés Kaloocsán.

9 ó. 20—12. Prochaska Ferenc dr.: Lakóhelyismertetés IV.-éves növendékek kirándulásával kapcsolatban (I. ker.).

12—1. Bálint Sándor dr.: Néprajz a földrajztanításban.

1—2. Hozzászólás.

Délután kirándulás a meteorológiai intézetbe.

Július 5-én.

8—8 ó. 40. Blénessy János: Térképolvasás a tanítóképző-intézetekben.

8 ó. 40—9. Szontagh Katalin: Térképolvasás a tanítónőképző-intézetekben.

9 ó. 10—10. Tóth Ferenc dr.: A tájak földrajzának tanítási módszere.

10—10 ó. 25. Nagy Ferenc: A számonkérés módja általában. A képesítő-vizsgálati tételek. A képesítő-vizsgálati feleltetés módja. (Térképhasználat, táblai rajz, statisztikai adatok stb.)

11—2. A térképészeti intézet megtekintése.

Július 6-án.

8—9 ó. 30. Elekes Dezső dr.: A legújabb statisztikai adatok és a földrajztanítás. Honnan vegye a földrajztanár a tárgyhoz szükséges adatokat?

9 ó. 40—10 ó. 15. Gulyás István Árpád dr.: A földrajz népiskolai módszerének tanítása. Földrajzi vezérkönyvek, tankönyvek, tanmenetek.

10 ó. 15—10 ó. 50. Prochaska Ferenc dr.: A ciklon újabb magyarázata V. Bjerkness és az osztrák meteorológiai iskola szerint.

11—11 ó. 30. Tóth Ferenc dr.: Hogyan írjunk le egy tájat?

11 ó. 30—12. Prochaska Ferenc dr.: Grafikonok. A szülőföldismertetés kirándulásai.

12—2. Hozzászólás. Összefoglalás. Berekesztés.

Az előadókon kívül a tanfolyamon a következők vettek részt:

Vargyas Mária, Tompa Margit dr., Tanács Imre (Győr, áll. tanítónőképző); Kovács Ernő (Pápa, áll. tanítóképző); Mácsay Károly, Lóky Károly, Takács Béla, Nemeshanyi Béla (Kiskunfélegyháza, állami tanítóképző); Endrey Tivadar, Chobodiczky Alajos (Baja, állami tanítóképző); dr. Krizsanecné Németh Edit (Budapest, VII. ker. áll. tanítónőképző); Müllmann M. Benigna (Zsámbék, r. k. tanítónőképző); Plavits M. Fremiota, Mészáros Julia, Mézes Etelka (Székesfehérvár, r. k. tanítónőképző), Pesút M. Siegrida, Gebhardt M. Ottilia (Sopron, Isteni Megváltó Leányai r. k. tanítónőképző); Papp Mária (Budapest, III. ker. r. k. óvónőképző); M. Filelőth Stefánia (Kisvárd, r. k. tanítónőképző);

Doma M. Angéla, Simon M. Alexandra (Kőszeg, r. k. tanítónőképző); Piros M. Gabriella (Budapest, Ranolder-intézet); Nedbál M. Elfrida (Debrecen, Svetits-intézet); Csonka M. Evangelista (Győr, r. k. tanítónőképző); Szemes Gábor (Jászberény, áll. tanítóképző); Lázár Károly, Pándy Árpád, Csuka Andor (Sárospatak, ref. tanítóképző); Woháner Dezső (Miskolc, ág. h. ev. tanítóképző); vitéz Lenky Jenő (Sopron, ág. h. ev. tanítóképző); Érczhegyi Stefánia (Budapest, Salvator-intézet); Kovács Lajos (Nyíregyháza, Kálvineum tanítónőképző); özv. Biberauerné Abonyi Julia (Cinkota, áll. tanítónőképző); Kulicz M. Teréz, Mahl M. Hildegard (Zalaegerszeg, r. k. tanítónőképző); Tóth Lajos (Debrecen, ref. tanítónőképző); Rados Gyula (Budapest, izr. tanítóképző); Homor Imre, Karácsonyi Jenő (Esztergom, r. k. tanítóképző); Paál E. Ferenc (Kalocsa, r. k. tanítóképző); Gyurjács Andor (Budapest, VII. ker. áll. óvónőképző); Orbán András (Nyíregyháza, áll. tanítóképző); Ádám Zsigmond (Miskolc, izr. tanítónőképző); Somogyi Géza (Pécs, r. k. tanítóképző); Vágó Mária Relindis (Kiskunfélegyháza, r. k. tanítónőképző); Körmöczy Mária Alisz (Baja, r. k. tanítónőképző); M. Orsovai Erzsébet (Eger, Angolkisasszonyok r. k. tanítónőképző); Boros Mária Agnella (Kalocsa, r. k. tanítónőképző); Kelemen M. Lauriana (Budapest, Szt. Margit-intézet); Józsa Mária Consolata (Szeged, r. k. tanítónőképző); Polesinszky Jenő (Győr, kir. kat. tanítóképző); Székely Zoltán (Kőszeg, áll. tanítóképző); Szabó Béla, Vincze Sándor, Jaloveczky Péter, Váradi József (Budapest, I. ker. áll. tanítóképző); M. Répássy Ernő (M. Horváth Ottilia, Gyánti Erzsébet (Dombóvár, r. k. tanítónőképző); Pál Erzsébet (Budapest, Orsolya-rend r. k. tanítónőképző); Kacs Kovics Gabriella, Répai Dániel.

2.) Tanítói továbbképző tanfolyam.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 63.284/1935. VI. ü. o. sz. a. kelt rendeletével intézetünkben július hó 15-től július hó 20-ig tanítói továbbképző tanfolyamot rendezett. A tanfolyam vezetésével intézetünk igazgatóját, a vezetésben való segédkezéssel pedig Drozdy Gyulát, a Néptanítók Lapja főszerkesztőjét bízta meg. A tanfolyam előadói Padányi-Frank Antal dr. és Drozdy Gyula voltak. Ezenkívül 5 tanfolyamhallgató tartott egy-egy tanítást. A tanfolyamon 170 tanító vett részt. (Hasonló tanfolyam volt július második hetében Miskolcon, amelyen 374 tanító vett részt. Augusztus végén pedig Debrecenben lesz ilyen tanfolyam.)

A tanfolyam munkarendje:

Július 15-én.

8—9. Mire van szüksége a mai népiskolának? (Padányi-Frank.)

9—10. A beszéd- és értelemgyakorlatok módja. A cselekvő oktatás. (Drozdy.)

10—11. Bemutató tanítás a beszéd- és értelemgyakorlatok köréből. (Drozdy.)

11—12. Bemutató tanítás a beszéd- és értelemgyakorlatok köréből. (Egy tanító.)

12—2. A felvetett pedagógiai kérdések megbeszélése. (Drozdy, Padányi-Frank.)

Délután kirándulás.

Július 16-án.

8—9. Milyen legyen a tanító? (Padányi-Frank.)

9—10. Az olvasmány- és költeménytárgyalás módja. A fogalmazás tanítása. (Drozdy.)

10—11. Bemutató tanítás a költeménytárgyalás és a fogalmazás köréből. (Drozdy.)

11—12. Bemutató tanítás az olvasmány-tárgyalás köréből. (Egy tanító.)

12—2. A felvetett pedagógiai kérdések megbeszélése. (Drozdy, Padányi-Frank.)

Július 17-én.

8—9. A tanítás központja: A gyermek. Az iskolai nevelés módszere. (Padányi-Frank.)

9—10. A helyesírás tanítása és a nyelvi magyarázatok módja. (Drozdy.)

10—11. Bemutató tanítás a nyelvi magyarázatokból. (Drozdy.)

11—12. Bemutató tanítás a nyelvi magyarázatokból. (Egy tanító.)

12—2. A felvetett pedagógiai kérdések megbeszélése. (Drozdy, Padányi-Frank.)

Délután kirándulás.

Július 18-án.

8—9. Községem anyagi és szellemi szükségletei. (Szülőföld-tanulmány.) Családi nevelés. Családvédelem. (Padányi-Frank.)

9—10. A természeti és gazdasági ismeretek tanításának módja. (Drozdy.)

10—11. Bemutató tanítás a természeti és gazdasági ismeretekből. (Drozdy.)

11—12. Bemutató tanítás a természeti és gazdasági ismeretekből. (Egy tanító.)

12—2. A felvetett pedagógiai kérdések megbeszélése. (Drozdy, Padányi-Frank.)

Július 19-én.

8—9. Korunk néhány lélektani és pedagógiai iránya. (Padányi-Frank.)

- 9—10. A földrajz tanításának módszere. (Drozdy.)
 10—11. Bemutató tanítás a földrajzból. (Drozdy.)
 11—12. Bemutató tanítás a földrajzból. (Egy tanító.)
 12—2. A felvetett pedagógiai kérdések megbeszélése.
 (Drozdy, Padányi-Frank.)

Július 20-án.

- 8—9. Önismeret. Önnevelés. Továbbképzés. (Padányi-Frank.)
 9—10. A számolás és mérés tanításának módja. (Drozdy.)
 10—11. Bemutató tanítás a számolás és mérés köréből.
 (Drozdy.)
 11—12. Bemutató tanítás a számolás és mérés köréből.
 (Egy tanító.)
 12—2. A felvetett pedagógiai kérdések megbeszélése.
 (Drozdy, Padányi-Frank.)

Hogy ezek a tanfolyamok mit jelentenek a népiskola jobb munkája szempontjából, a tanítói lélek formálása szempontjából az a levelesládánkból való két rövid levéllel és az egyik búcsúztató beszéd egyik mondatával talán némileg érzékeltethető.

Az egyik búcsúztató (Hartmann Rózsa) szerint tanítványai az elmúlt évben egyszer — szinte kitörő módon — adtak kifejezést örömüknek, jólétüknek: „Tanító néni kérem, de jó világunk is van az idén!” Ez a tanítónő az 1934. évi tanítói tanfolyamon is résztvett. — S maga mondja, hogy ez annyira átalakította tanítói lelkületét, hogy azt tanítványai is megérezték, s ennek a fenti módon adtak kifejezést. — A levelesládából való egyik levél így szól: „Mélyen tisztelt Előadó Urak! Úgy érzem, gazdagabb lettem lelkileg a tanfolyamon. Boldog vagyok, hogy itt lehettem! A jövőben — segítsen Isten — mindig itt leszek. Most hazamegyek, viszem lelkemben a sok újat, szépet, hasznosat. Hálát adok Istenemnek e sok újért, szépért, jóért. S egyben őszinte, hálás, magyar szívből köszönetet mondok a mélyen tisztelt előadó uraknak, még mielőtt e kedves falakat elhagynám. A jóságos Isten áldását kérem kedves Mindnyájukra, a sok szép hallottakat, látottakat még egyszer hálás magyar szívvel köszönöm.

Magyar szívemből még egyet kérek: eme lefolyt heti nemes munkának legméltóbb gyümölcsét adja meg a magyarok Istene: Nagy-Magyarországot.

Ismételten őszinte köszönetet mondok a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi minisztériumnak, a tanfolyam életre-keltésével a mi továbbképzésünk lehetőségének megteremtéséért s az előadó uraknak a sok szépért, jóért.”

A másik levél így szól: „A múlt nyáron a Manrézában jártam és utána úgy éreztem, hogy tisztultabb, nemesebb, emelkedettebb lélekkel járom az élet útjait.

Ugyanez az érzésem most is, amikor a mi kíváló előadóink

az ő nemes, értékes és ideális lelkületüket nyujtják nekünk, hogy annak lángja megtüzesítse, izzásba hozza a mi — bizony sokszor — szunnyadó lelkünket.

A Manrézát azzal hagytam el, hogy ide még vissza fogok térni — felfrissülni, lelkileg felüdülni... Ugyanígy vagyok most a tanfolyam végén is, azt érzem, hogy nekem, de nemcsak nekem, hanem minden magyar tanítónak el kell ide jönni, nemcsak egyszer, hanem gyakran, legalább 2—3 évenként.

Hála a kultuszminiszter úrnak, de hála a kedves előadóinknak, amiért nemes lelkük szépségeiben megfürösztötték a mi lelkünket. A jó Isten áldja meg őket!"

Ezek a nyilatkozatok önmagukért beszélnek.

1. Értesítés a következő iskolai évre.

A budapesti (I. ker. Fery Oszkár-utca 40.) állami tanító-képző-intézetbe felvételért pályázhatnak azok a kifogástalan erkölcsi magaviseletű tanulók, akik életük 14. évét betöltötték, de a 16. életévet még nem lépték túl s akiknek a polgári iskola vagy középiskola IV. osztályáról szóló félévi értesítőjük, illetőleg ugyanezen osztályról szóló bizonyítványuk általános jeles, vagy legalább általános jó tanulmányi előmenetelt igazol. Általános jó az a bizonyítvány, amelyben legfeljebb egy elégséges fordul elő. A folyamodók kérvényüket a vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz címezve, április hó 30-ig az intézet igazgatóságánál tartoznak benyújtani.

Más úton (esetleg közvetlen a minisztériumba) beadott folyamodványok iktatás és tárgyalás nélkül küldetnek vissza a folyamodónak.

Azok a folyamodók, akik előtanulmányaik során valamely tantárgy tanulása alól fel voltak mentve, felvételük esetén a tanév elején sikeres felvételi vizsgát tartoznak tenni.

A szabályszerű, ezidőszerint 2 P-s bélyeggel ellátott kérvényhez a következő okmányok csatolandók:

1. születési anyakönyvi kivonat;
2. újkeletű hatósági orvosi bizonyítvány arról, hogy a folyamodó éptestű, érzékszervei teljesen egészségesek, beszélszerve és színérzéke hibátlan és így a tanítói pályára alkalmas;
3. iskolai bizonyítvány annak igazolására, hogy a folyamodó a polgári iskola, vagy középiskola négy osztályát a fentebb jelzett eredménnyel elvégezte; ha a folyamodó a kérvény beadása idején a IV. osztály elvégzését igazoló bizonyítvánnyal még nem rendelkezik, a III. osztálybeli bizonyítványát és a IV. osztálybeli félévi értesítőjét csatolja;

4. újkeletű hiteles községi bizonyítvány a családfő polgári állásáról, vagyoni állapotáról, jövedelméről és a kérvényező esetleges magánvagyonáról, vagy ösztöndíjáról, továbbá a családtagok számáról, életkoráról és a családfő közvetlen gondozása alatt álló gyermekek számáról.

5. Azok a folyamodók, akik a folyó iskolai évben mint rendes tanulók iskolába nem jártak, erkölcsi magaviseletük kifogástalanságáról szabályszerű községi bizonyítványt is tartoznak mellékelni.

Minden melléklet szabályszerű (30 filléres) okmánybélyeggel látandó el, akiknek újkeletű hiteles szegénységi bizonyítványuk van, azok folyamodványa, valamint a folyamodvány mellékletei is bélyegmentesek.

A felsőbb évfolyamokba rendszerint a megfelelő alsóbb osztályból fellépő intézeti rendes növendékek vétetnek fel. Azok

a tanulók, akik gimnáziumi (esetleg reálgimnáziumi), reáliskolai érettségi vizsgálatot tettek, ha tanulmányi előmenetelük legalább jórendű, a tanítóképző-intézet IV. osztályába folyamodhatnak s amennyiben hely van, abban az esetben vétetnek fel, ha sikeres különbözeti vizsgálatot tesznek a tanítóképző I—III. osztályának következő tárgyaiból: a test- és élettanból, a gazdasági ismeretekből, az énekből, a zenéből, a kézimunkából, a rajzból azok a gimnáziumi tanulók, akik a rajzot mint rendkívüli tárgyat nem tanulták.

A felsőkereskedelmi iskolának és a felső mezőgazdasági iskolának érettségi bizonyítványa alapján nem lehet tanítói oklevelet szerezni.

Az intézettel kapcsolatos internátusban a tartásdíj a segélyezés foka szerint évi 200 P, 300 P, 400 P és 500 P. A kintlakók havi 18 P-ért ebédet kaphatnak.

A díjak minden hó 5-ig fizetendők be az intézet pénztárába.

A vallás- és közoktatásügyi minisztérium 40.575/1933. számú rendeletével megállapított évi 100 pengő felvételi és vegyes rendeltetésű díjból az I.-éves növendékek a sikerrel kiállott orvosi, színészeti és hallási vizsgálat, az érettségi bizonyítvány alapján felvett IV.-éves növendékek a fentiekén kívül a különbözeti vizsgálat letétele után történő felvétel (beíratás) alkalmával, a többi II—V. osztálybeli tanulók pedig *a beírás alkalmával 20 pengőt* tartoznak mint első részletet az intézet igazgatójánál befizetni. A fennmaradó 80 pengő 4 egyenlő részletben minden év október, december, február és április hó 1—3 napja között fizetendő be.

Kötelező azonkívül 8.— P táncdíj, mert kívánatos, hogy ötévi tanulmányi ideje alatt minden növendék legalább egyszer vegyen részt az intézetben minden évben rendezendő táncanfolyamon.

A bentlakók hozzanak magukkal legalább 2 rend ruhát, amelyek közül az egyik sötét legyen, 1 télikabátot, 2 pár cipőt, 6 pár fehérneműt, 3 hálóinget, 4 törülközőt, 6 pár harisnyát, 10 zsebkendőt, 3 ágylepedőt, 1 vánkost 3 huzattal, 1 téli takarót vagy dunyhát 3 huzattal, 1 hatszemélyes abroszt, 2 asztalkendőt, 2 poharat, 1 fogkefét, 1 fésűt, 1 ruhakefét, 1 pár hálópapucsot és cipőtisztító felszerelést. Minden fehérneműbe bejegyzendő (színes fonállal, vagy moshatlan tintával) a ruha száma. A felszerelés minden darabja magyar gyártmányú legyen. A szalmazsák és az ágyterítő a méret és az egyöntetűség miatt beíráskor itt szerzendő be annál a kereskedőnél, akivel az igazgatóság ár és minőség tekintetében előzetesen megállapodott.

A szalmazsák ára kb. 16.— P, az ágyterítőé 25.— P.

Fogazatával, orrával, torkával és fülével kapcsolatos bajokat mindenki hozza rendbe és szemüvegről gondoskodjanak, akiknek kell.

A zenéből egy hangszer, a hegedű vagy a zongora, illetőleg

a harmónium tanulása kötelező. Aki második hangszert, egyházi éneket vagy zenét akar tanulni, vagy német, illetőleg tót nyelvben akarja magát tovább képezni, hogy az év végén más ajkú népiskolában való tanításra is szerezhessen képesítést, ezt az év elején írásban kell kérnie.

Az intézeti házi szabályok értelmében mindenki köteles az előírt tankönyveket és tanítási eszközöket legkésőbb szeptember hó 16-ig beszerezni. Senki könyveit el nem adhatja.

A felvételtől, az esetleges kedvezményről, a jelentkezés idejéről, valamint a fizetendő díjakról, a kötelezett felszerelésről a folyamodók az intézet igazgatósága útján értesíttetnek, azzal a hozzáadással, hogy a felvétel csak akkor válik véglegessé, ha a felvett tanulókat az intézetben tartandó orvosi vizsgálat, zenei, hallási és színérzéki vizsgálaton tanítói pályára alkalmasnak találtnak.

Az 1935—36. iskolai év megkezdése.

Szept. 2. Évnyitó értekezlet. Különbözeti vizsgálat.

Szept. 3. Pótlóvizsgálat.

Szept. 4. Javító képesítő-vizsgálat. írásbeli képesítő-vizsgálat pedagógiából.

Szept. 5. Javító képesítő-vizsgálat. írásbeli képesítő-vizsgálat magyarból.

Szept. 6. Javító osztályvizsgálat. írásbeli képesítő-vizsgálat a mennyiségtanból.

Szept. 7. Szóbeli képesítő-vizsgálat.

Szept. 9. Szóbeli képesítő-vizsgálat.

Szept. 10. Istentisztelet. Évnyitó. Beírás.

Szept. 11. Rendes tanítás.

Azon növendékek, akik sikeresen elvégezték tanulmányait, minden külön értesítés nélkül a fent megjelölt időben jelentkezzenek.

**2. A budapesti I. ker. állami tanítóképző-intézetben az
1935—36. iskolai évben használandó iskolakönyvek jegyzéke.**

(Tankönyvek, vezérkönyvek, segédkönyvek.)

I. osztály.

Sík-Schütz: Imádságos könyv.
Lékó: Ószöv. és újszöv. bibliai történetek.
Magdics: Szentírás jegyzetek.
Hamar: Bibliaismertetés, ref. I. r.
Pálffy-Bereczky: Egyháztörténet, ev.
Német-Novy: Magyar nyelvtan.
Német-Novy: Magyar stilisztika.
A magyar helyesírás szabályai. I—V. o. r.
Lux: Német nyelvkönyv. I. r.
Kelemen: Magyar-német és német-magyar szótár, I—V. o. r.
Mesterházy-Madai: Egyetemes történet I. r.
Fodor: Földrajz tanítóképzők részére. I. r.
Kiss: Mennyiségtan I. r.
Jaloveczky-Koch: Szervetlen kémia.
Móczár-Török: Gazdasági ismeretek. I. r.
Sztankó: Énekiskola. I. r.
Kosáry: Zongoraiskola.
Dobó-Ráth-Véghné: Magyar hegedűiskola. I. r.
Kogutowicz: Atlasz a világtörténelem tanításához. I—III. r.,
I—III. o. r.
Cholnoki és társai: Földrajzi iskolai atlasz. I—II. r.

II. osztály.

Schütz: Katolikus hittan.
Czeplédi: Bibliaismertetés, ref. II. r.
Pálffy-Bereczky: Egyháztörténet, ev.
Quint: Testi élet ismertetése.
Németh-Novy: Retorika.
Lux: Német nyelvkönyv. II. r.
Mesterházy-Madai: Egyetemes történet. II. r.
Fodor: Földrajz II. oszt. számára.
Kiss: Mennyiségtan. II. r.
Móczár: Növénytan.
Móczár-Török: Gazdasági ismeretek. II. r.
Sztankó: Énekiskola. II. r.
Dobó-Ráth-Véghné: Magyar hegedűiskola. I. r.
Sarudy-Hódossy: Összhangzattan. II—V. o. r.
Kosáry: Harmóniumiskola, vagy Kovács: Orgonaiskola.

III. osztály.

Schütz: Erkölcstan. r. k.
Bárdos: Harmonia Sacra.

Révész: A kereszténység története, ref. II. r.
 Batizfalvy-Bereczky: Bibliaismertetés ev.
 Kornis: Lélektan és logika. II. kiadás.
 Németh: Poétika.
 Lux: Német nyelvkönyv. III. r.
 Lux: Német nyelvtan III—V. o. r.
 Mesterházy-Madai: Egyetemes történet. III. r.
 Fodor: Magyarország földrajza.
 Kiss: Mennyiségtan. III. r.
 Móczár: Állattan.
 Jaloveczky-Koch: Földtan.
 Éber: Fizika. I. r.
 Móczár-Török: Gazdasági ismeretek. III. r.
 Sztankó: Énekiskola. III. r.
 Dobó-Ráth-Véghné: Magyar hegedűiskola. II. r.
 Sarudy-Hódossy: Összhangzattan. II—V. o. r.
 Kovács: Orgonaiskola, vagy Kosáry: Harmóniumiskola.

IV. osztály.

Schütz: Kat. egyháztörténelem.
 Révész: A kereszténység története, ref. II. r.
 Batizfalvy-Bereczky: Bibliaismertetés, ev.
 Drozdy-Frank: Neveléstan, tanítástan, módszertan.
 Lux: Német nyelvkönyv. IV. r.
 Mesterházy: Magyar nemzet történelme.
 Fodor: A földrajztanítás módszere.
 Népiskolai tanterv 1925.
 Sarudy-Bartha: Magyar nyelvi kézikönyv.
 Németh-Novy: Magyar irodalomtörténet. I. r.
 Jaloveczky-Koch: Szerves kémia.
 Csada: Fizika. II. r.
 Móczár-Török: Gazdasági ismeretek. IV. r.
 Sztankó: Énekiskola. IV. r.
 Dobó-Ráth-Véghné: Magyar hegedűiskola. II. r.
 Kovács: Orgonaiskola.
 Sarudy-Hódossy: Összhangzattan.
 Kogutowicz: Atlasz a magyar történelem tanításához.

V. osztály.

Magdics: Hitelemzéstán, r. k.
 Makkay: Kegyelemből, hit által, ref.
 Szele: A vallásoktatás módszertana, ref.
 Raffay: Evang. népisk. vallásitanítás módszertana.
 Szelenyi: Az evang. kereszténység világnézete.
 Frank-Németh: Neveléstörténet.
 Népiskolai tanterv. 1925.
 Váradi: Iskolaszervezetan. II. kiadás.
 Németh: Magyar irodalomtörténet. II. r.

Lux: Német nyelvkönyv. V. rész.
Horn: Alkotmánytan.
Quint-Jaloveczky: Egészségtan. II. kiadás.
Horn J.: Közgazdaságtan.
Sztankó: Énekiskola V. r.
Dobó-Ráth-Véghné: Magyar hegedűiskola. III. r.
Kovács: Orgonaiskola.

Segédkönyvek és vezérkönyvek.

Népiskolai tanterv, 1925. IV—V. o. r.
Frank-Drozdy: Hogyan tanítsunk a népiskolában, IV—V. o. r.
Egységes vezérkönyvek, IV—V. o. r.
Kosáry: Népiskolai dalok harmóniumkísérettel, IV—V. o. r.

Gyakorló elemi iskola.

I. osztály.

Quint-Drozdy: Abc színes.

II. osztály.

Quint-Drozdy: Olvasókönyv II.

III. osztály.

Quint-Drozdy: Olvasókönyv. III.
Urhegyi: Magyar nyelvi példatár. III.
Tanfi-Stelly: Számtan. III.

IV. osztály.

Quint-Drozdy: Olvasókönyv. IV.
Urhegyi: Magyar nyelvi példatár. IV.
Tanfi-Stelly: Számtan. IV.
Kiss-Nagy: Földrajz. IV.
Kogutowicz: Térképfüzet. IV.

V—VI. osztály.

Quint-Drozdy: Olvasókönyv. V—VI.
Urhegyi: Magyar nyelvi példatár. V—VI.
Tanfi-Stelly: Számtan. V—VI.
Novy: Állampolgári ismeretek.
Kiss-Nagy: Földrajz. V—VI.
Jaloveczky—Móczár: Természetráajz.
Éber: Vegytan és természettan.
Kogutowicz: Térképfüzet. V—VI.
Bexheft: Egészségtan.

A Budapesti Állami Tanítóképző-Intézeti Iskolatársak Egyesülete.

Ez egyesület 1928. március hó 24-én alakult meg. Célja: az összetartás érzésének s a társas érintkezésnek ápolása azok között, kik ifjúságuk legszebb éveit a budapesti állami tanítóképzőben töltötték; célja ezen érintkezés által is ébren tartani azt a pedagógiai szellemet, melyre mint tanítójelöltek, az intézet falai között a valláserkölcsei, hazafias népnevelés céljából irányítást nyertek; továbbá célja a nevezett tanítóképzőt, annak intézményeit és az iskolatársak esetleges hátramaradottjait erkölcsileg és — amennyire a körülmények szükségessé és lehetővé teszik — anyagilag is támogatni.

A választmány évenként rendszerint négy ülést tart. A választmány, ha szerény keretben is, igyekszik csekély adományaival, rendszeren karácsony táján, az intézet növendékeit támogatni.

Az iskolatársak bajtársi érzésének ápolására rendszerint minden hó második szombatján (ezidőszerint a Magyar Tanítók Otthona helyiségében, IX. ker. Kinizsi-u. 14.) összejövetelt tart.

Az egyesület vezetősége: az egyesület tiszteletbeli elnöke: Padányi-Frank Antal dr., választott tisztviselői ezidőszerint: Sztankó Béla elnök, Hittig Lajos, Emhő Gyula, Mihalik József alelnökök, Jánossy Imre ügyvezető igazgató, Gyurkovich Zoltán főtitkár, Winter Pál titkár, Klell Kálmán és Stipinger János jegyzők, Tas József háznagy, Baráthy László pénztáros, Klemm Árpád ellenőr.

A lefolyt iskolai évben április 27-én, az I. ker. áll. tanítóképző-intézet helyiségében tartotta meg az egyesület VIII. rendes közgyűlését a következő tárgysorozattal:

I.

1. Himnusz. Énekelte a tanítóképző-intézet énekkara.
2. Polgári légvédelem. Előadta Tas József.
3. Dalok:
 - a) BALÁZSY: Székely ábránd.
 - b) KONDOR: Van nekem egy gerlicém.
 - c) Gr. Andrásyné: Krasznahorka büszke vára.
 Előadta: ifj. Duffek Mihály operaénekes. Zongorán kísérte: Kertész Gyula.
4. Népművelés, — amíg álláshoz jutunk. Előadta: Szabó Jenő.
5. Hiszekegy. Énekelte a tanítóképző-intézet ifj. énekkara.

II.

1. Bevezető beszéd: Padányi-Frank Antal dr. igazgató.
2. Elnöki megnyitó.

3. Titkári jelentés.
4. Pénztárosi jelentés. Az 1935. évi költségvetés előterjesztése.
5. Számvizsgáló-bizottság jelentése.
6. Esetleges indítványok.

A titkár örömmel jelentette be egyesületi életünk azon nevezetes mozzanatát, hogy a Alma Mater I. emeleti folyosóján áll már a hősi emlékmű, amely hirdetni fogja az intézet hősi halottainak vitézségét, áldozatosságát és emlékezetül fog szolgálni mindenkoron.

A tagok létszámában jelentékeny változás nem állott be. Az elmúlt évben 5 választmányi és 2 elnöki ülést tartottunk. A választmányi üléseket tartalmassá tették a Gyertyánffy Istvánnak, intézetünk volt igazgatójának irodalmi hagyatékából vett szemelvények bemutatása.

*Az egyesület tagjainak névjegyzéke.**

Alapító tagok:

Sztankó Béla,	Gärtner Rezső,
Zsadányi Ferenc,	Bencze István,
M. Mórocz Sándor,	Emhő Gyula,
Tas József,	Scherer Gyula,
Horvay Ede,	Moravitz Lajos.

Rendes tagok:

Adamkovits Bertalan, f. v. el. ig. IX., Üllői-út 121.
 Andor Mihály, f. v. tanító, III., Bécsi-út 62.
 Arany Lajos, f. v. tanító, I., Kléh István-u. 6.
 Augusztiny Oszkár, VII., Nürnbergi-u. 19.
 Bajnok Géza, rk. isk. látogató, Dunakeszi.
Bálint Árpád, f. v. tanító, VIII., Práter-u. 59/c.
 Balla Árpád, forg. adóellenőr, VIII., Örömvölgy-u. 18.
 Balogh Géza, f. v. tanító, Kispest, Zrínyi-u. 118.
 Balogh Imre, polg. isk. tan., Cegléd. (Elköltöztött.)
 Baracs Lajos, f. v. tanító, I., Csend-u. 40.
 Balogh Ferenc, áll. tanító, IX., Állami Menhely, Üllői-út.
 Barabás György, polg. tan. Sárovar.
 Baráth Géza, ny. polg. tan. X., Jerney-u. 7.
 Baráth László, f. v. tanító, VI., Kemty-u. 2.
 Bartosch József, f. v. tan., VI., Gyöngyösi-u. 6.
 Bató László, óvónőképző-int. tan., VII., Ilka-u. 22.
 Bazsó Károly, kir. közalapítv. ig., Szilfamajor, Fehér m.

* Az egyesület tagjait tisztelettel kéri az elnökség, hogy az alkalmaztatásukat, vagy lakóhelyüket illető változást az egyesület ügyvezető igazgatójának (Budapest, VI., Bajnok-u. 17. sz., II. 1.) tudomására adni szíveskedjenek.

A dűlt betűkkel felsoroltak választmányi tagok.

Bárdos Sándor, főv. tan., X., Vaspálya-u. 11.
 Bencze István, szfv. jav. őrség parancsnoka, IX., Rádai-u. 8.
 Bendes Gyula, főv. tan., III., San Marco-u. 59.
 Benkő Miklós, tanító, Debrecen, Eötvös-u. 59.
 Berend Büttel Károly, áll. polg. isk. igazgató, Szekszárd.
 Berina István, gyógyped. tanár, VII., István-út 95.
 Besse Gyula, tanító, Szöllőserdő, Abauj m.
 Békéssy Károly, főv. polg. isk. ig., VII., Peterdy-u. 38.
 Bíró Árpád, áll. rend. kezelőfőtiszt, II., Batthyány-u. 29.
 Bíró József, tan., Nagykőrös.
 Bóna Menyhért, tanító, Jászfákóhalma, Szolnok m.
 Borenich István, ny. máv. ig. tan., Győr, Ágyúgyári telep 36.
 vitéz Breznay Lajos, polg. tan., Putnok, Gömör m.
 Buckstabler Antal, főv. tanító, IX., gr. Haller-u. 12—14.
 Burics László, polg. tan., Nagyatád.
 Buza Gábor, zeneisk. tan., Debrecen, Darabos-u. 16.
 Cicutti Lajos, főv. el. ig., II., Horváth-u. 14.
 Csapó Gusztáv, főv. tan., Újpest, Anonymus-u. 22.
 Csányi Lipót József, gyógyped. ig., III., Miklós-tér 5.
 Csekő Géza, főv. polg. tan., I., Németvölgyi-út 16.
 Cser János dr., főv. tan., VII., Szabó J.-u. 14/c.
 Cserven György, tanító, Alsódabas, Pest m.
 Daday Kálmán, tanító, Torvaj.
 Debreczeny Miklós, főv. el. ig., Szentendre, 8180. h. sz.
 Deme Bálint, főv. testn. tan., I., Fery Oszkár-u. 57.
 Dietzel Béla, főv. ip. tan., Rákosliget, XXV.-u. 24.
 Dobos András, főv. tan., VIII., József-körút 63.
 Dobos László, rk. tag, polg. tan., VI., Kmetty-u. 18.
 Dragoner Endre, főv. tan., Kispest, Teleki-u. 11.
 Drozdy Kálmán, főv. tan., I., Maros-u. 29.
 id. Edelmán Rezső, ny. áll. ig., Budakeszi.
 Egedy István, főv. e. ig., I., Márvány-u. 7.
 Emhó Gyula, főv. szakf. ig., VI., Szív-u. 19.
 Ettig Károly, tan., Dunaharaszti, Kossuth-u. 30.
 Ebner Rezső, ny. polg. tan., II., Zsigmond-u. 14.
 Faics István, kántortan., Várszó, u. p. Pétervására, Heves m.
 Farkas István, tan., Bag, Pest m.
 Farkas János, főv. tan., VII., Gyarmat-u. 47.
 Fehér Elemér dr., klin. orvos, VI., Bulcsú-u. 23/c.
 Fehérváry Ferenc, főv. polg. ig., I., Bíró-u. 6/c.
 Fetter Kornél, főv. polg. tan., IX., Remete-u. 28.
 Flérik József, tan., Pere, u. p. Gibárt, Abauj m.
 Flórenc József, tan., VIII., Thék Endre-u. 6.
 Gaál Ödön, áll. ig. tan., Szada, Pest m.
 Gábler Ödön, áll. tan., Pestújhely, Nádor-u. 40. (Elköltözött.)
 Gärtner Rezső, ny. főv. ig., I., Uri-u. 29.
 Gáspárdy Aladár, polg. ig., Balatonfüred.
 Gömör Jenő, tan., Gyömrő, Pest m.
 Gräfl János, áll. el. ig. tan., Solymár.

Guzmics Lajos, Letenye, Zala m.
 Gyulai László, polg. ig., Győr, Vass József-u. 15.
 Gyurkicza Miklós, bizt. titk., Szolnok, M. Holl. bizt. társaság.
 Gyurkovich Zoltán, főv. ip. ig., Rákoshegy, Baross-u. 5.
 Haán János, főv. polg. tan., X., Hajtsár-u. 75/c.
 Haán Pál, áll. szinh. tisztv., VIII., Kender-u. 7.
 Haán Győző, főv. ip. ig., VII., Novibazár-tér 20.
 Hajós Mihály, főv. el. ig., V., Hidász-u. 5.
 Harsányi László, kántortanító.
 Hasznosy Mihály, tan., Cegléd, II., Kupsi, Kovács major.
Háros Antal, fv. el. ig., VIII., Szentkirályi-u. 47.
 Hegedűs Sándor, tan., Kiskunmajsa, Szegedi-u. isk.
 Heidinger Nándor, főv. polg. tan., VII., Damjanich-u. 32.
 Hertendi József, főv. tan., V., Dráva-u. 12.
 Hittig Ágoston, főv. tan., III., Florián-tér, 3.
 Hittig Gyula, rk. tag, ny. főv. el. ig., VII., Törökör-u. 58.
 Hittig Lajos, ny. polg. ig., VIII., Üllői-út 40.
Hock János, főv. el. ig., IX., Soroksári-u. 38.
 Hodászy Miklós, testn. ig., IV., Eskü-tér 6.
 Hollós István, főv. tan., III., Tavasz-u. 2.
 Horn József dr., felsőkeresk. igazgató, Thököly-út.
 Horvay Ede, ny. képzőint. c. ig., I., Böszörményi-út 38.
 Horváth István, főv. polg. tan., I., Enyedi-u. 10.
 ifj. Horváth István, rt. intéző, IX., Tóth Kálmán-u. 8—10.
 Hunfalus János, főv. polg. tan., Dunaharaszti, Lónyai-u. 18.
 Ihász Károly, kántortanító, Igrici, u. p. Mezőcsát.
 Ilosvay Lajos Károly, gazd. főtanácsos, VIII., Conti-u. 21.
 Jakobovits Lajos, főv. el. ig., I., Krisztina-körút 83.
 Jankovits László, főv. tan., I., Városmajor-u. 30.
 Jánossy Imre, főv. ip. ig., VI., Bajnok-u. 17.
 Jósavay Gábor dr., főv. polg. tan., IX., Soroksári-út 42.
Jovicza Sándor, főv. el. ig., VIII., Bezerédi-u. 16/a.
 Kajdy Gyula, tan., Uri, Pest m.
 Kalocsai Sándor, főv. tan., I., Mészáros-u. 14.
 Kapcsos Ferenc, főv. tan., VII., Korong-u. 38.
 Karabélyos Ede, tan., Ura, u. p. Csenger, Szatmár m.
 Karvaly Viktor, főv. énekszakfel., II., Keleti Károly-u. 26.
 Kállai Nándor, uradalmi tan., Sarkad, Nyéklpuszta.
 Kertész Gyula, főv. polg. tan., I., Fery Oszkár-u. 55.
 Kindl Vilmos, főv. tan., II., Toldi Ferenc-u. 80.
 Kiss Imre, főv. polg. tan., V., Tisza-u. 18.
 Kiss József Imre, főv. ip. ig., I., Halmi-u. 29.
 Kiss Károly, főv. polg. tan., VIII., Szentkirályi-u. 23.
 Klébert Géza, tan., VIII., Práter-u. 59/d.
 Klell Kálmán, főv. tan., VI., Rózsa-u. 48.
 Klemm Árpád, a Szentsírrend lovagja, főv. háziyomdai fő-
 titkár, II., Kapucinus-u. 18.
 Koczóh Sándor, ig. tan., Nagyrábé, Bihar m.
 Koháry Géza, könyvelő, V., Koráll-u. 20.

Komlós Antal, főv. tan., VIII., Gyulai Pál-u. 6.
 Koncz Géza, főv. polg. tan., V., Berzenczey-u. 48.
 Kósa Imre, elektr. tisztv., V., Honvéd-u. 22.
 Kóta László, főv. tan., X., Üllői-út 124.
 Kóta Ferenc, főv. tan., IX., Kén-u. 3. IV. épület.
 Kosztolányi István, tan., Gyulaj, Tolna, m.
 Kovalcsik János, főv. tan., VIII., Hunyady-u. 43.
 Kökény Péter, ny. szfv. ip. isk. ig., R.-szentmihály, Rákóczi-u. 34.
 Krasznai András, főv. tan., IV., Cukor-u. 6.
 Kreizler Sándor, főv. el. ig., X., Kada-u. 31.
 Kuppi Ferenc, főv. nyilv. vezető, I., Alkotás-u. 39/a.
 Kristó István, tan., V., Vág-u. 19—21.
 Lakos Gusztáv, áll. tan., Budakeszi.
 Lantos Zoltán, tan., Budaörs.
 Lánicz József, áll. ig. tan., Budafok, Anna-u.
 Lenkei Vilmos, főv. el. ig., VII., István-út 29.
 Lébisch Lőrinc, áll. polg. tan., Győr, Megyeház-u. 38.
 Ligeti Béla, főv. polg. tan., I., Lenke-út 88.
 Linczopolcz József, gyárig. Újlaki téglagyár, Bécsi-u. 134.
 Locsava Sándor, főv. tan., Újpest, Hajnal-u. 13.
 Luspáy Kálmán, főv. polg. tan., I., Csurgói-u. 20/a.
 Machács Lajos, főv. ip. tan., Rákoshegy, Csáki-u. 4.
 Magyary Lajos, főv. el. ig., I., Horthy Miklós-út 52.
 Majser János, polg. tan., Kíspeszt, Előd-u. 10.
 Makray János, főv. tan., Pesterzsébet, Bánffy-u. 8. (Elköltözött.)
 ifj. Mandl Kálmán, urad. tan., Alcsúth, Göböljárás, Fejér m.
 Matos Ágost, ny. főv. el. ig., II., Margit-körút 64/a.
 Márkus Rudolf, áll. tan., Hódmezővásárhely.
 Merva Ferenc, áll. ig. tan., Rákospalota.
 Mezey Ferenc, főv. torna szakf., I., Horthy Miklós-út 71.
 Mérey György, főv. tan., Újpest, Anonymus-u. 16.
 Mihalik József, tanítóképző-int. tan., Sasfalom, Bejczy-u. 1.
 Misky István, áll. tan., Makó, Rákostanyai-u. el. isk.
 Molnár Géza, főv. tan., VII., Rákóczi-út 82.
 Molnár János, főv. polg. tan., VIII., Szentkirályi-u. 11.
 Molnár József, kántortanító, Bárd, Fehér m.
 Moravitz Lajos, főv. el. ig., VIII., Práter-u. 11.
 vitéz Mory Jenő, főv. tan., IX., Páva-u. 31.
 M. Mórocz Sándor, főv. polg. ig., Újpest, Kölcsey-u. 15.
 Moussong Gusztáv, áll. ig. tan., Nagykovácsi, Pest m.
 Müller János, tan., Budafok.
 Nagy Béla, főv. polg. ig., II., Kapi-u. 11.
 Nagy Jenő, főv. tan., II., Téglá-u. 6.
 Nagy József, polg. tan., Debrecen, Szent Anna-u. 29.
 Neliba Ferenc, főv. tan., III., Miklós-tér 2.
 Németh Károly, főv. tan., VI., Teréz-körút 30.
 Novomeszky Gusztáv, főv. tan., VI., Váci-út 159.
 Nyers Elek, főv. polg. tan., VII., Erzsébet királyné-út 88.
 Nyíri Albert, tan., Kíspeszt, II., Hungária-út 42.

Orgonovszky Ernő, ig. tan., Felsőgalla, Cementgyár.
 Orbán Béla, főv. tan., III., Kerék-u. 40.
 Padányi Lajos, áll. ig. tan., Nyergesújfalu.
 Palotás Miklós, főv. tan., I., Alkotás-u. 35.
 Páhány János, tan., Dáka, Veszprém m.
 Perjéssy Kálmán dr. fogorvos, I., Alkotás-u. 39/a.
 Pédery Gyula, főv. ip. tan., VIII., József-körút 29.
 Petik Kálmán kormánytanácsos, főv. el. ig., a nyaraltatási akció
 vezetője, IV., Prohászka Ottokár-u. 4—6.
 Pilisi Lajos, kántortanító, Érsekcsanád, Pest m.
 Pogány József, főv. el. ig., III., Timár-u. 32.
 Pók Albert, tan., Tura.
 Pörje László, főv. tan., I., Maros-u. 27.
 Preisinger József, főv. tan., Kispest, Szigligeti-u. 37.
 Princz Rudolf, tan., Vácduka, u. p. Váchartyán.
 Prockl Gyula, ig. tan., Bicske.
 Pusztay Kálmán, főv. el. ig., I., Rozmaring-u. 3.
 Rاندt Árpád, magántisztv., VIII., Lippay György-u. 2.
 Ray Sándor, tan., Dunaszentmiklós.
 Reiczy Antal, tan., Hajós, Pest m.
 Reif Lajos, főv. el. ig., VI., Váci-út 57.
 Remes Alajos, főv. el. ig., I., Városmajor-u. 33.
 Reuter Ágoston, főv. polg. tan., IX., Kinizsy-u. 10.
 Riesz Dónáth, főv. tan., I., Menkina János-u. 15.
 Rudolf Rezső, főv. polg. tan., III., Föld-u. 57.
 Ruppert Róbert, áll. tan., Balatonalmádi, Veszprém m.
 Rupnik Károly, főv. tan., I., Galántai-u. 14.
 Ruthner Gyula, főv. tan., II., Mész-u. 3.
 Sági Kálmán, tan., Mindszentkála, u. p. Kővágóórs.
 vitéz Sándor István, főv. el. ig., V., Pannónia-u. 81.
 Scherer Gyula, ny. áll. polg. isk. felügyelőigazgató, Újpest,
 Toldi-u. 11.
 Szendrőy Scheiber Ferenc, ig. tan., Rinyabesnyő, u. p. Lábold,
 Somogy m.
 Schiller Ferenc, főv. tan., Vác, Fegyház-u. 6.
 Schmall Zsigmond, nyug. ig. tan., I., Fery Oszkár-u. 82.
 Schmoll János, tan., Ózd, gyártelep, Borsód m.
 Sebestyén Ferenc, tan., Nagykamond, Vas m.
 Simon Ferenc, polg. tan., Putnok, Gömör m.
 Simon Miklós, ny. polg. ig., III., Tavasz-u. 17.
 Simonffy János, főv. polg. tan., I., Előpatak-u. 7.
 Soóky Sándor, főv. tan., VII., Kazinczy-u. 23.
 Sterk István, tan., Pestszentlőrinc, Darányi Ignác-u. 21.
 Stipinger János, tan., VI., Szent László-út 26.
 Stelmár László dr., főv. tan., VIII., Baross-u. 71.
 Stelmár Károly, főv. polg. tan., IX., Üllői-út 124.
 Studenz István, tan., Monor, Toldi-u. 20.
 Schannen Jenő, főv. polg. tan., I., Krisztina-körút 8—10.
 Szabó Jenő, tan., Székesfehérvár.

boczonádi Szabó Lajos, földb., Bakonybél.
 Szalay Pál, áll. tan., Kunszentmiklós, Pest m.
Szalatsy Richárd, tanítóképző-int. tanár, I., Tétényi-u. 19.
 Szarvas Ede, áll. ig. tan., Kispest, Vécsey-u. 11.
 Szász Károly, polg. tan., Abaújszántó.
 Szeidl Oszkár, kántortanító, Vecsés, Pest m.
 Szente Lajos, főv. tan., I., Városmajor-u. 49.
 Szilas Ágost, főv. szakf. ig., I., Krisztina-körút 131.
Szilágyi Béla, főv. polg. tan., I., Otthon-u. 28.
 Sziklaváry Béla, főv. tan., Soroksár, Grassalkovich-u. 172.
 Szöllősi Andor, főv. tan., I., Enyedi-u. 11.
 Szőnyi Károly, tan., Dömsöd.
 Sztankó Béla, ny. tanítóképző-int. főig., I., Fery Oszkár-u. 34.
 Szvoboda Ödön, ny. áéll. gazd. tan., Kispest, Villany-u. 8.
 Szvoboda Kornél, főv. tan., VII., Hernád-u. 3.
 Takáts Bogdán, főv. el. ig., I., Czakó-u. 9.
 Tanner Gyula, kántortanító, Nagybárcskány, u. p. Sámsonháza.
 Tarkó Lajos, népm. titkár, Berettyóújfalu, Bihar m.
 Tas József, főv. felügyelő ig., III., Pusztaszeri-u. 85.
 Tellér Ferenc dr., főv. polg. tanár, I., Schweidel-u. 11.
 Tellér Gyula, főv. ig., II., Margit-körút 28.
Ternyei Ferenc, főv. el. ig., V., Visegrády-u. 18/a.
Till Géza, főv. el. ig., I., Attila-u. 10.
 Török Miklós, kántortanító, Oros, Szabolcs m.
 Tőke Gyula, tan., I., Városmajor-u. 31.
 Újváry Lajos, tan., Sata, Borsod m.
 Ungváry Elemér, főv. el. ig., VII., Miskolci-út, el. isk.
 Vadas József, tan., Pusztaszabolcs.
 Vagner Béla, tan., V., Csáky-u. 43.
 Vándory Dezső, főv. gyógyint. ig., X., Vezér-u. 18.
 Ványi Benő, tan., Siómaros, Veszprém m.
 Varga Károly, főv. tan., VII., Istvánffy-u. 38.
 Végh József, óvónőképző-int. ig., VII., Rózsák-tere 7.
 Vésey Győző, tan., III., Kiscelli-u. 66.
 Vitál Ödön, főv. el. ig., I., Márvány-u. el. isk.
 Vlaszák István, ny. főv. el. ig., Albertfalva, Kertváros, III.-u. 28.
 Vecsey Géza, főv. ip. tan., VIII., Üllői-út 76.
 Waldfogel Ferenc, áll. tan., Pécs, Megyeri-u. 8.
 Wilde Ferenc dr., főv. tan., VIII., Horánszky-u. 26.
 Winter Pál, főv. tan., VIII., Práter-u. 34.
 Zelenka János, tan., Pestszenterzsébet, Család-u. 88.
Zsadányi Ferenc, főv. el. ig., I., Rozmaring-u. 3.
 Zsemlye Zoltán, tan., Felsőgöd, Pest m.

XVIII. Statisztika.

		I.	II.	III.	IV.	V.	Össz
a) A tan- száma- nak alakulása	Beiratkozott	34	29	37	37	32	169
	Pótlóvizsgálatot tesz	—	1	1	2	—	4
	Osztályoztatott	34	25	34	35	32	160
b) A tanulók meg- oszlása kor szerint	1920-ban született	16	—	—	—	—	16
	1919-ben „	8	11	1	—	—	20
	1918-ban „	7	10	5	—	—	22
	1917-ben „	2	4	15	13	—	34
	1916-ban „	1	1	7	4	7	20
	1915-ben „	—	—	3	11	7	21
	1914-ben „	—	—	3	7	10	20
	1913-ban „	—	—	1	2	8	11
c) A tanulók meg- oszlása vallás szerint	Róm. kat.	26	19	28	30	24	127
	Gör. kat.	1	—	—	1	2	4
	Református	2	5	5	4	4	20
	Ág. h. ev.	4	2	1	2	—	9
	Gör. kel. szerb	1	—	—	—	1	2
	Gör. kel. magyar	—	—	—	—	1	1
	Izraelita	—	—	1	—	—	1
d) A tanulók anyanyelve és nyelvismerte	Magyar anyanyelvű	34	26	35	37	32	164
	Németül beszél	3	2	2	6	2	15
	Franciaul beszél	1	—	—	1	—	2
	Románul beszél	—	—	—	—	1	1
	Szerbül beszél	1	—	—	—	1	2
	Tótul beszél	1	1	—	—	—	2
	Csehül beszél	—	1	—	—	—	1
	Flamandul beszél	—	—	—	3	1	4
e) A tanulók szüleinek foglalkozása	Kisbirtokos	1	—	1	1	1	4
	Kisbirtokos — napszámos	1	—	—	—	2	3
	Gazdasági tisztviselő	1	—	2	1	—	4
	Egyéb gazdasági segédszemély	1	1	—	1	—	3
	Földművelési napszámos	—	—	1	1	—	2
	Kisiparos	5	—	3	—	6	14
	Ipari vagy bányászati tisztviselő	—	1	—	—	1	2
	Egyéb ipari v. bány. segédszemély	12	4	8	7	7	38
	Ipari vagy bányászati napszámos	—	1	—	1	1	3
	Kiskereskedő	—	1	2	4	—	7
	Kereskedelmi tisztviselő	—	1	—	—	—	1
	Egyéb kereskedelmi segédszemély	1	—	—	—	2	3
	Egyéb közlekedési segédszemély	4	4	3	3	—	14
	Köztisztviselő	1	2	3	—	1	7
	Pap, tanár, tanító	4	—	3	3	2	12
	Másféle értelmiségi	—	1	—	2	—	3
	Közhivatalban alkalmazott altiszt	1	2	1	2	4	10
	Katona-altiszt (csendő rendőr)	—	1	—	2	3	6
	Nyugdíjas köztisztviselő	—	—	4	2	—	6
	Nyugdíjas altiszt	—	2	2	3	—	7
	Egyéb	—	—	—	1	—	1
	Árvaházi, szeretetházi tanulók	2	5	2	3	2	14

		I.	II.	III.	IV.	V.	ÖSSZ.
f) A tanulók szüleinek lakhelye	Budapest	18	12	16	17	19	82
	* Pest vm.	8	7	12	11	8	46
	Arad vm.	1	—	—	—	—	1
	Békés vm.	1	—	—	—	—	1
	Borsod vm.	—	—	—	1	1	2
	Csanád vm.	—	—	—	—	1	1
	Fejér vm.	3	1	—	1	—	5
	Gömör vm.	1	—	—	—	1	2
	Hajdú vm.	—	1	1	—	—	2
	Komárom vm.	—	1	—	—	—	1
	Nógrád vm.	—	—	—	1	1	2
	Somogy vm.	2	—	2	2	—	6
	Sopron vm.	—	1	—	—	—	1
	Tolna vm.	—	3	1	—	—	4
	Vas vm.	—	—	—	1	—	1
g) A tanulók munkássága	Veszprém vm.	—	—	1	—	1	2
	Zala vm.	—	—	2	2	—	4
Jugoszlávia		—	—	—	1	—	1
h) Rendkívüli tárgyak	Igazolt órák száma	887	1484	3104	1852	2144	9471
	Igazolatlan órák száma	—	—	—	—	18	18
	Kisebbségi német nyelv	14	15	10	7	6	52
	Kisebbségi tót nyelv	8	6	—	—	—	14
i) Rendkívüli tárgyak	Egyházi ének és zene	—	—	16	19	15	50
	Fakultatív zene	6	8	2	2	—	18

*) Jegyzet. Vasuton bejáró növendékek: Albertfalva 1, Cinkota 1, Csillaghegy 1, Dunakisvarsány 1, Gyömrő 4, Kelenföld 1, Máriaremete 1, Pestszenterzsébet 1, Pestújhely 2, Pomáz 1, Rákospalota 1, Soroksár 1, Szemeretelep 1 növendék.

i) Tanulmányi eredmény tantárgyak szerint.

Tantárgy	I. o.				II. o.				III. o.				IV. o.				V. o.			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Magaviselet	33	1	—	—	18	7	—	—	30	4	—	—	29	5	1	—	29	3	—	—
Szorgalom	5	25	4	—	1	19	5	—	7	22	5	—	3	30	2	—	8	23	1	—
Hittan	23	10	1	—	9	16	—	—	11	17	6	—	12	18	5	—	16	13	3	—
Neveléstudomány	—	—	—	—	11	8	5	1	10	20	4	—	11	9	12	3	9	14	9	—
Tanítási gyakorlat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	24	6	—	10	15	7	—
Magyar nyelv	7	16	9	2	5	13	7	—	6	14	14	—	5	20	10	—	9	13	10	—
Német nyelv	7	23	4	—	3	18	4	—	4	15	14	1	6	19	9	1	8	12	12	—
Tört., alkotm.	2	21	11	—	—	9	16	—	1	14	17	2	2	16	17	—	3	16	13	—
Földrajz	2	22	9	1	1	10	13	1	4	22	8	—	8	20	6	1	—	—	—	—
Mennyiségtan	3	20	9	2	1	15	7	2	2	10	18	4	3	15	17	—	4	18	10	—
Term., kémia	8	15	10	1	4	16	5	—	7	19	8	—	8	25	2	—	—	—	—	—
Fizika	—	—	—	—	—	—	—	—	1	21	12	—	11	17	6	1	—	—	—	—
Egészségtan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	16	1	—
Gazd., közgazd.	3	23	7	1	2	14	9	—	—	14	18	2	9	20	6	—	12	13	7	—
Rajz	6	17	11	—	4	13	8	—	8	16	9	1	5	13	17	—	7	18	7	—
Szépírási	8	21	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ének	19	10	5	—	9	9	7	—	6	18	10	—	7	16	11	1	11	19	2	—
Zene	15	13	6	—	7	13	5	—	7	20	6	1	10	16	9	—	13	13	6	—
Kézimunka	16	18	—	—	11	11	3	—	19	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Testgyakorlás	17	16	1	—	9	15	1	—	21	12	1	—	19	15	1	—	21	11	—	—
Írásb. külalak	7	19	8	—	2	14	9	—	10	14	10	—	8	20	7	—	7	20	5	—

j) Általános előmenetel.*

Osztály	Általában			Elégtelen		
	jeles	jó	elégs.	egy tárgyból	két tárgyból	több tárgyból
I.	—	17	14	2	—	1
II.	—	8	14	2	1	—
III.	—	11	17	1	5	—
IV.	1	11	17	5	1	—
V.	1	15	16	—	—	—
Össz.	2	62	78	10	7	1

*) Általában jeles az a növendék, akinek legfeljebb egy jó, általában jó, akinek legfeljebb egy elégséges és általában elégséges, akinek egynél több elégséges osztályzata van. Szorgalomból, írásbeli dolgozatok külső alakjából és a fakulatív tárgyakból nyert érdemjegy nem számít.

k) Vegyesdíj fizetők, mentések és internátusi kedvezményesek.

Osztály	Vegyesdíj fizető (100 P)	Vegyesdíj fiz. előment.	fizető bentlakó				8—P ebéd kedvezm.
			Havi 50—P	Havi 40—P	Havi 30—P	Havi 20—P	
I.	29	5	7	—	—	—	—
II.	23	3	3	4	2	—	—
III.	33	2	3	1	2	1	—
IV.	34	3	6	3	1	1	—
V.	26	6	3	2	6	4	1
Össz.	145	19	22	10	11	6	1

l) Szertárak, könyvtárak, ingóságok.

1935. június hó 30.

Sorszám	A vagyontárgyak csoport szerinti megnevezése	A tanév folyamán történt gyarapodás			A tanév végi állomány	
		vétel db	kiadás db	értéke P-ben	db	P
1	Bútorok	12	7	515'50	2,218	32,196'84
2	Házi és irodai felszerelés	8	5	113'10	211	1,582'84
3	Köztartás	8	—	303'00	328	7,142'50
4	Gyakorlóiskola I—IV.	194	2	442'55	1,044	1,447'05
2	Magyar nyelvi könyvtár	66	91	264'90	1,971	3,631'45
6	Pedagógiai szertár	37	36	192'40	3,161	18,843'10
7	Történelmi „	1	42	101'50	1,931	6,121'28
8	Földrajzi „	10	37	224'80	927	3,984'07
9	Mennyiségtani „	1	1	6'50	161	830'36
10	Természettud. „	1	4	37'50	1,170	9,637'22
11	Kémiai „	—	1	4'00	233	3,511'20
12	Fizikai „	16	3	21'56	673	10,687'69
13	Gazdasági „	30	61	223'30	1,534	8,591'08
14	Rajz „	2	7	45'80	405	3,493'10
15	Zene „	—	62	400'10	1,012	17,736'83
16	Kézimunka „	—	—	16'00	54	1,730'40
17	Torna „	1	—	4'00	601	14,402'84
18	Ifjúsági könyvtár	205	11	532'80	2,288	2,583'90
19	Nyilvántartási és számadási könyvek	12	—	29'80	119	241'80
20	Gyakorlóiskola III—VI.	10	1	115'35	835	3,006'31
21	Német nyelvi könyvtár	—	16	7'30	438	468'57
Összesen		226	387	269,366	21,314	151,870'53

